

IRANA ESPERANTISTO

“...*bonŝance venis*
IRANA ESPERANTISTO”,
 kiu diversnuance kaj riĉe proksimigas la
 kulturon de tiu ĉi fora lando. Jen per prezento
 de la materia kulturmonumento de tiu ĉi
 lando, granda turisma atrakciaĵo devenanta el
 la 10-a jarcento Bam-Citadelo, la plej granda
 adoba konstruaĵo en la mondo, kalkulita de
 UNESCO al la universala kulturheredaĵo...”
 Radio Polonia, Barbara Pietrzak.

IRANA ESPERANTISTO estas internacia kultura
 sezon-magazino sendependa. Legante ĝin vi
 povas:

Konatiĝi kaj kun plej grandaj antikvaj persaj
 poetoj/mistikuloj ...

Sciigi pri gravaj eventoj en Irano, ekz-e en la 5a n-
 ro estis pli ol dek paĝoj pri Ŝirin Ebadi,
 NobelPacPremiito en 2003.

Lerni pri plej allogaj vidindaj lokoj (historiaj); ĝis
 nun ...

IRANA ESPERANTISTO aperas ĉiu-sezone sur
 56 paĝoj, ĝi estas 29cmx20.5cm, kun koloraj
 kovrilpaĝoj, ISSN 1728-6174.

Pliaj informoj pri la magazino, kune kun
 enhavtabelo alireblas en:

http://eo.wikipedia.org/wiki/Irana_Esperantisto
 Jen informfontoj pri la magazino en la persa:
<http://www.sabzandishan.com> ,
[http://www.magiran.com/subscription.asp?
 mgID=2899](http://www.magiran.com/subscription.asp?mgID=2899)

Interesita? Jen la Abon-informoj:

Jara abontarifo por internacia samideanaro:
 Orienta Eŭropo, Azio, Afriko, Sudameriko:

15 Eŭroj.

Okcidenta Eŭropo: **20 Eŭroj.**

Nordameriko, Japanio, Koreio, Oceanio:

25 Eŭroj.

Vi povas pagi la abonkotizon aŭ/kaj subten-
 sumon al **UEA**, kodo: **ires-u**

Perantoj de

IRANA ESPERANTISTO

Belgio:

FEL

Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen

POLLANDO:

Stanislaw Ŝmigielski

Ul. Krasickiego 12/6

PL-47-206 Kedzierzyn-Kozle

USONO:

Joel Brozovsky

Esperanto-Ligo por Norda Ameriko

1257 Hollis St

Emeryville CA 94608-2514, Usono

Por eventualaj legantoj en Usono: por la jaro

2004, la revuo "Irana Esperantisto" estas

abonebla pere de la abonservo de ELNA (PO

Box 1129, El Cerrito CA 94530, tel +1 510 653

0998, retadreso: elna@esperanto-usa.org,

ttt-ejo: <http://www.esperanto-usa.org> kaj iru al

"Books & Other Materials" kaj poste al

"Subscriptions").

Tutmonde:

Universala Esperanto-Asocio

Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ

Rotterdam, Nederlando

Perantoj estas serĉataj en aliaj landoj!

۲۸

29

Abonilo

Nomo:

Familia Nomo:

Aĝo:

De numero:

Ĝis numero:

Adreso:

Poŝt-kodo:

Telefono:

E-poŝto:

Sendu la abonilon al la adreso, P.O.Kesto 17765-184, Tehrano, Irano.

E-poŝto: info@sabzandishan.com

Bonan legadon,

Irana Esperantisto

serĉis solejon. Nun mia korpo kiel mortinto en la ĉerko estis vaganta kaj mi mem angora. Kiel ajn mi devas savi min el tio korpo, kies pezon mi sentis kun mia tuta esto. Mi atingis ien izolan. Inter amaso da arbaj ombroj, mi trovis senhoman lokon. Mi metis la ĉerkon sur arbo-piedon, kaj palpis la grundon de la tero. Ties grundo konsistis el foli-grundo malpeza, mola kaj humida. Mi rigardis mian ĉirkaŭaĵon. Neniun mi vidis. La lastaj vivo-signoj estis inter spiraloj de tiuj ĉi arboj kaj nek homo estis nek tombo. La voĉo de la birdoj rompdis la silenton de la spaco. Iom post iom mi ekestis timanta. “Ĉu ne eblus duono mia fetoriĝi aŭ ŝvelos? Se tio vermiĝos? Mi devas rapidi. Mi devas min savi de ties malico. Mi ne plu povas treni ĝin ĉi tien kaj alien. Mi ĵus ĝin enterigos ĉi tien. Tie ĉi estas virga kaj netuŝita, izola loko.”

Per miaj ungoj mi elfosis la teron. La tero estis mola, humida kaj facile flankiĝema. Mi fosis laŭ mia ĉerka mezuro. Mi puŝis la ĉerkon antaŭen, ĝi glitis kaj falis en fosaĵon. Hast-haste mi faligis la grundon sur ĝin, ebenigis la teron per manoj. Nun mia korpo estis prenanta odoraĉon kaj eble estis transformiĝanta. La korpo, kiun mi iam ŝatis kaj ni estis dependaj. Mi per mia mano havigis jam bongustan manĝaĵon por musoj, lacertoj kaj aliaj subteraj bestoj. Mi kaŭrite sidis apud mia tombo kaj ĝis-pove ploris al tiu ĉi estaĵo, kiu sole mortis kaj sole enteriĝis. Mi iĝis gaja, ke neniun povas trovi ties lokon. Eĉ tiu viraĉo. Mi leviĝis kaj ekiris, trapasis la arbojn, atinginte duon vojon mi sentis sopiron al tio. Mi revenis por denove flanken tiri la teron kaj ankoraŭ foje vidi ĝin. Nek estis signo el humida tero, nek el tombo. Sur la tero arbustoj homogenaj kun sovaĝaj blankaj floretoj estis kreskintaj kaj el inter ili hederoj marŝantaj eliĝadis. La hederoj rampadis

sur la tero kaj suprentiradis sin al arbotrunkoj. Mi revenis. Mi iĝis jam senpeza, kuris mi, ne, eble mi estis fluganta. Mi volis kiom eble plej rapide foriĝi el mia tera korpo kaj el ĉiuj ĉi mondaj dependaĵoj.

En la lito deflankiĝante mi ruliĝis. La lampo de la elektra trabo jam etendis sian lumon en la dormo-ĉambron. Mia edzo same kiel poteta jut-sako estis kuŝinta en la litaĵon. Ĉe ĉia spiradoj lia ventro sub kovrilo supren kaj malsupren iradis, kaj la sono de lia ronkado jam plenigis la spacon de la ĉambro. Eksterfenestre, la vento ade batis sin al arbo-branĉo ĉe rando de la rivereto. La ombroj de folioj same kiel spritoj translokiĝadis sur la pordo-muroj.

Mi ekmemoris, nokte mi lasis la poton de fazeol-pilafo sur la tablon de kuirejo. Mi ne tiel bone fartis por leviĝi kaj meti la manĝaĵon en fridujon. Mia mentono tremis kaj humida malvarmo estis sidinta sur mia korpo. Mi tiris la lan-kovrilon sur mian kapon kvazaŭ mi jam falis en fosaĵon. Mi sentis la hederoj jam rampadas preter kovrilo en la lito. Jam regis min la timo. Mi ne sciis, ĉu mi estis songanta aŭ tio estis nur iluzio. Miaj okuloj estis malfermitaj kaj mi vidis ĉiujn en aŭreolo de nebulo. Konsternite mi leviĝis kaj sidis en la lito. Mi lumigis la studlampon de la lito. Elprenis la akvo-glason de sur la tabureto apud la lito kaj eltrinkis ĝin. Mi serĉis la tirkeston kaj eligis la kajeron kaj plumon el ĝi. Sur blankaj paĝoj mi skribis...

1-Halva: manĝaĵo pleje uzata en funebraj ceremonioj.

Tradukis: M. Fahmi

Fonto: NEĜATI, Sona. Nimeje tanhaje man (Mia sola duono), Tehrano: Mirkasra, 2005, 176p. P.29-34.

Li sternis siajn piedojn sur la tapiŝaĉo kaj apogis sin al arbotrunko. La kulero plena iris supren kaj revenis malplene suben. Virino juna kun Halva¹-pleto enmane preterpasis straton. Li rigarde sekvis ŝin. Ĝavido forĵetis la teleron sur teren.

“Ĉu ne eblas almenaŭ por unu fojo gardi viajn okulojn?”

“Mia edzino jam mortis, ne jam mortis, ke mia koro? Plue, mi rigardis al Halva-pleto.”

“Patro, lasu, ĝis kiam? Krome, kial vi ne aĉetis tombon en privata peco? Kial ĉi tie?”

“Kial ne? Por mortinto ne diferencas.”

“Al vivanto, ke tio diferencas. Ĉu panjo ne jam testamentis enterigi ŝin en privata terpeco kaj faru honorindan funebr-ceremonion? Do, kio pri tio? Ĉu ŝi diris aŭ ne diris? Ha? Hasteme vi alportis ŝin ĉi tien sen informado de iu. Ĝis kiam vi ne volas elspezi monon? Senkaŭze de ĉagreno ne jam mortis panjo.”

Kuntiriĝis la vizaĝo de mia edzo, englutis plenbuŝon, ekkoleris kontraŭ Ĝavido. Mia korpo skuiĝis en la ĉerko. Proksime de la ĉerko lacerto trenadis sian ventron kontraŭ la tero, kvazaŭ volis eksalti al la ĉerko. Ekis al mi la timo. La voĉo de mia edzo altiĝis.

“Mi iru al via panjo, la suno eblus sterniĝi sur ŝin.”

Apud la ĉerko li kaŭriĝis. Malfermis la mortotukon de sur mia vizaĝo. Gapis al miaj okuloj.

“Plaĉis al mi, same kiel ŝaf-kadavro vi falis ĉi tien. Mi volas enterigi vin ien bonan. Eblus mi ne enterigi vin, lasi vin alpreni malbonan odoron kaj ŝveli. Ĉu vi scias kiom da jaroj mi atendis ĉi-tagon?” Li sputis sur teren kaj rigardis al mi.

“Viaj humiligaj okuloj estas bona nutraĵo por ter-bestoj etaj kaj egaj. Mi tre deziras vidi kiel via korpo vermiĝas. Hund-ido! Mi abomenis vin, unuvorte el

ĉio, kion vi havis kaj mi ne havis. Malbenito, ion diru! Ĉu ankoraŭ vi estas silenta? Leviĝu gapi al miaj okulharoj, jes ili ĉiuj jam falis! Kio pri mia vizaĝo? Ĉu vi nombris ties kavojn? Kiomas? Centas? Milas? aŭ plias? Ĉu tio estis miavole? Ke tio ne estis. Kiu volas esti malbela kaj naŭza? Neniu. Ĉiam via silento turmentadis min aŭ tiuj rigardoj senspritaĵ. Vi rigardis min tiel kiel, kvazaŭ mi ne estis homo, mi estis nenio! Ĉiam vi estis silenta, silenta, silenta! Ĉu vi ne havis langon? Malbenito, ion diru!

Li subrigardis Ĝavidon, kiu jam apogis sian kapon al arbotrunko kun okuloj fermitaj. Revenis li kaj sputis al mia morto-tukon kaj firme vangofrapis min. Mia korpo translokiĝis en la ĉerko. Li leviĝis kaj iris kaj antaŭen tiris la fazeol-pilafon. Iom post iom mi estis forgesata. La suno jam sternis la sabron de sia varmo sur mian vizaĝon. Mi devus pripensi mian staton.

“Ne, ne, mia korpo ne devas enteriĝi tie ĉi, ne devus esti lasita ŝveli, ne devas ricevi odoraĉon! Kiel ajn mi enterigos ĝin ien bonan, ien izolitan. Jes, for de dispono lia.”

Mia edzo estis sidanta kaj liaj palpebroj estis kuntiritaj. Mi devus ion fari. Mi levis la ĉerkon. Ties pezo al mi estis kiel infana dormo-sako. Ĝin mi subakceligis. En tombejo mi serĉis ien izolitan. Mi alvenis al tomboj nove elfositaj, kiuj kiel mortinto estis malfermita la buŝon. Kelk-ĉerkoj ankaŭ estis apud iuj tomboj. En ĉerkoj la mortintoj kun malfermitaj okuloj jam gapis al ĉielo. Mi preterpasis la ĉerkojn. Ĉiam ajn eblus ŝveli mia korpo kaj fetoriĝi. Kiel ajn mi devus enterigi ĝin. Mi rigardis mian ĉirkaŭaĵon. Ien iom malproksime inter serpentuma vojo ekster la tombejo mi vidis korpulentajn arbojn. Mi aliris ilin. Ili estis interpretintaj siajn foli-branĉojn. Mi

Mia sola duono

Sona Neĝati

Lavis kaj vindis en mortotukon kaj metis min en la ĉerkon la mortlavanto kaj alvokis mian edzon:

“Sinjoro, sinjoro, venu preni vian mortinton, aŭ diru oni forpreni ĝin al fridejo.”

“Kial al fridejo?”

“Nin ne rigardu kiuj superflue laboras. En feriaj tagoj oni ne enterigas la mortinton, kaj restas por ties morgaŭo.”

Du flankojn de la ĉerko tenis mia filo kaj la edzo kaj portis al tombo elfosita. Maljunulo elvenis el inter la arboj kaj translokigis la fosilon de sur sia ŝultro kaj kriis:

“Ho, kion vi faras sinjoro? Forportu ĝin al fridejo.”

“Patro, ties tombo estas preta, ankaŭ ĝi estas lavita, plue kial mi portu ĝin al fridejo?”

“Ne eblas, en feriaj tagoj ni ne enterigas la mortinton. En vendredo la mortintoj estas liberaj kaj enterigi ilin havas pekon, forportu ĝin.”

“Ties pekon mi prenas sur min, vian te-monon mi donas, mi rekompencos.”

Maljunulo palpis sian maldensan kaj blankan barbon, apogigis fosilon kontraŭ arbo-trunko.

“Mi estas ordonita en vendred-tagoj ne enterigi mortinton, mi estis promeninta, por ke iu kontrabande ne ...”

La flavaj dentoj de mia edzo ekaperis kaj interrompis lian vorton.

“Kio plu? Viro bona, ĉiuj ĉi estas superstiĉoj! Mortinto nek havas

vendredon nek ne-vendredon, kia absurdaĵo!” La maljunulo supren ĵetis la ŝultrojn.

“Ĉie havas sian leĝon, vi devas porti al fridejo.”

Surŝultrigis li la fosilon kaj preterpasis mian ĉerkon. Mia filo kaŭrite apud mia ĉerko ploris kaj kelkfoje frustrante parolis kun mi.

“Panjo! Ne lasu min, leviĝu, pro Dio, leviĝu!”

Mi korpreniĝis, palpis mi al li la kapon kaj karesis lian hararon. Li deprenis siajn manojn de sur la okuloj kaj interrompiĝis lia plor-singultado. Li rigardis sian ĉirkaŭon, kaj neniun vidis ĉe si. La sono de Koran-legado estis aŭdebla de malproksime. Mia edzo trenis la ĉerkon al la rando de la elfosita tombo kaj per mano forviŝis la ŝviton de sia vizaĝo.

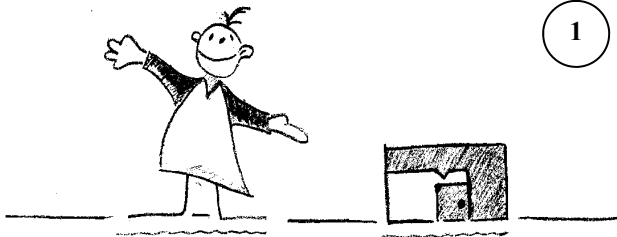
“Estu tia, mi mem kaŝe enterigos ŝin. Fi al via patra tombo kun tiu leĝo via. Ĝavid! leviĝu, filo mia, finu vian ploron, leviĝu.”

Li kliniĝis kaj prenis la Ĝavid-akselon kaj levigis lin de sur la tero kaj alportis lin apud arbon. Li elprenis el aŭto tapiŝaĉon kaj sternis ĝin en ombro sub la arbo. Denove li iris kaj revenis kun la korbo de teleroj kaj pilafpoto, sidis kaj metis ilin apud sin, hast-haste elprenis el fazeol-pilafo metante en telerojn. Unun donis al Ĝavido kaj la alian metis antaŭ sin mem.

“Manĝu vian tagmanĝon, la ventro malsata havas nek religion nek kredon, sufiĉas, ne ploru, manĝu vian manĝon.”

Nova amikino de Bozorgmehr!

De: Farmehr Amirhvari

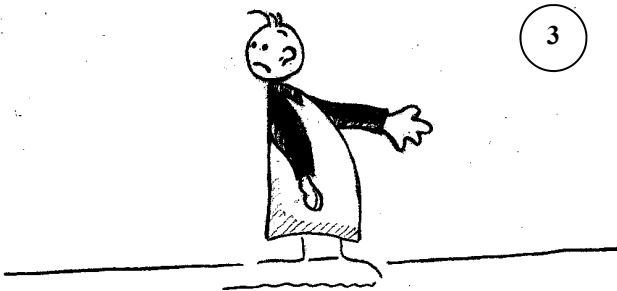

Li estas Bozorgmehr kaj ĝi estas lia hejmo.

Lia hejmo estas dometo.
Bozorgmehr ŝatas ludi kun amikoj.

Hodiaŭ li deziras inviti sian novan amikino al sia hejmo.

Li diras: "Bonvenon mia amikino. Venu en la dometon, mi petas".

Sed lia nova amikino ne akceptas lian inviton.
Ŝi diras: "Mi ne povas".

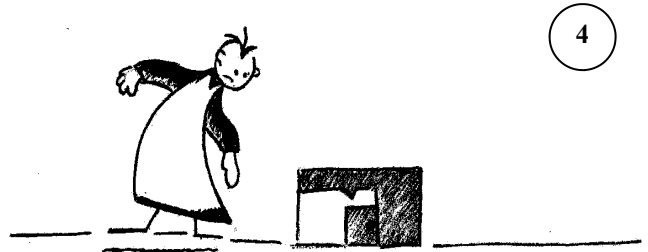
Bozorgmehr pensas kaj demandas sin, "Kial ŝi ne povas veni en la dometon? Ĉu ŝi ne ŝatas ludi kun mi?"

"sed ŝi estas dika kaj granda!"

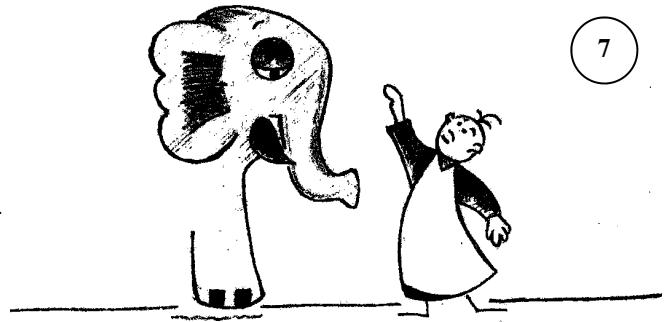
Bozorgmehr estas inteligenta knabo do li mezuras sian amikino kaj la dometon.
Li diras: "Kompreneble!"

"mia dometo ne konvenas ŝin!
ĝi estas mallonga kaj malalta. "

"Mia dometo estas malgranda!"

"sed ŝi estas elefanto!!!"

ŝtelistoj”.

Kaj iuj historiistoj diras ke la templo Anahita konstruiĝis dum periodo de Aŝkanidoj; sed poste “Ĥosro Parviz” unu el reĝoj de Sasanidoj rekonstruis ĝin kiel kastelo kaj uzis ĝin kiel sia somerloĝejo.

La templo poste ruiniĝis pro incendio kaj tertremo kaj nun ekzistas ĝiaj ruinaĵoj.

Kaj alia opinio kredas ke pra-Irananoj respektis planedon Venuso kaj oni konstruis ĝin omaĝe al Venuso por adori ĝin.

Iom pri nuna situacio de la templo

Post Persepolo, la templo Anahita estas dua ŝtona konstruaĵo de la lando. Ĝi situas sur malgranda monteto kaj nun la templo staras meze de la urbo. Dum lastjaroj oni faris elfosojn kaj trovis multajn kaj

diversajn objektojn rilatajn al diversaj periodoj kaj dinastioj.

Kvankam dum lastaj jardekoj oni klopodis rekonstrui ĝin; tamen ankoraŭ ĝi nur similas al ruinaĵo.

Ĝia plej alta punkto egalas 32 metrojn kaj havas

220 metrojn da longeco kaj 210 metrojn da larĝeco.

Troviĝas multaj kolumnoj. Ili havas 3.54 metrojn da alteco kaj konsistas de tri partoj :kolumnkapo, kolumnmezo, kaj kolumnpiedo.

Por eniri templon troviĝas du ŝtoparoj; kiuj situas sude de la templo. La uzitaj ŝtonoj por la templo venas de proksima monteto nome “Ĉel moran”. Tie ekzistas ŝtonminejo. La templo ne havis tegmenton.

Krom Anahita-templo troviĝas kelkaj aliaj antikvolokoj en Kangavar:

1-Antikva monteto ĉirkaŭ vilaĝo Goŭdin.Tie oni trovis multajn antikvaĵojn kaj faris elfosadojn.Oni trovis restaĵojn de sep civilizacioj sur la monteto.

2- La maŭzoleo de Imamido Abrahamo (Ebrahim) meze de la urbo kaj ĝuste preter Anahita-templo.Imamido estas filo aŭ nepo de imamoj. Kaj Imamoj (ekzistas 12 Imamoj) estas posedantoj de Islama profeto Mohammad (Mahomedo). Do imamidoj estas (pra)nep(in)oj de Islama profeto kaj oni respektas ilin kaj omaĝe konstruas maŭzoleojn por ili kaj pilgrimas ilin. En kelkaj vilaĝoj de kangavar troviĝas ankaŭ aliaj imamid-maŭzoleoj.

3- La banujo “Asgar Ĥan” en la urbo kaj proksime de Anahita templo. Ankaŭ kelkaj aliaj malnovaj banujoj.

4- La monteto de la Judoj en la urbo. Oni diras tie situis iam tombejo de judoj.

5- La monteto “Ĝala borĝ” kie oni trovis restaĵojn de antikva fortreso.

6- Kelkaj antikvaj pontoj en vilaĝoj. ★

La raso de Kangavaranoj vevas de Kurdaj kaj Loraj nacioj. La dialekto de Kangavaranoj estas miksaĵo de Kurdaj kaj Loraj dialektioj. En la vilaĝoj oni parolas Kurde.

Historie

Kangavar estas antikva urbo, en kiu situas la antikve fama templo "Anahita".

La fameco de Kangavar estas pro jena templo. Tiu ĉi urbo estis kultivada urbo ĝis periodo de Sasanidoj (224-651 p.k.).

Sed post falo de Sasanidoj kaj venkiĝo kaj superego de Araboj ĝi detruigis.

Kangavar situis sur ĉefa komunvojo de Hamedan, Kermanŝahan, Tisfun kaj Mezopotamio; kaj do pli graviĝis. La unua eksterlanda historiisto, kiu menciis nomon de Kangavar en siaj verkoj nomiĝas Isidor de Xarx (Izidor Ĥaraksi), greklanda historiisto kaj geografiisto kiu vizitis ĝin en la jaro 37 p.k.

Ankaŭ multaj aliaj Iranaj kaj neiranaj

historiistoj kaj turistoj vizitis la urbon kaj ties templon kaj skribis pri ĝi en siaj verkoj kaj menciis ĝian gravecon.

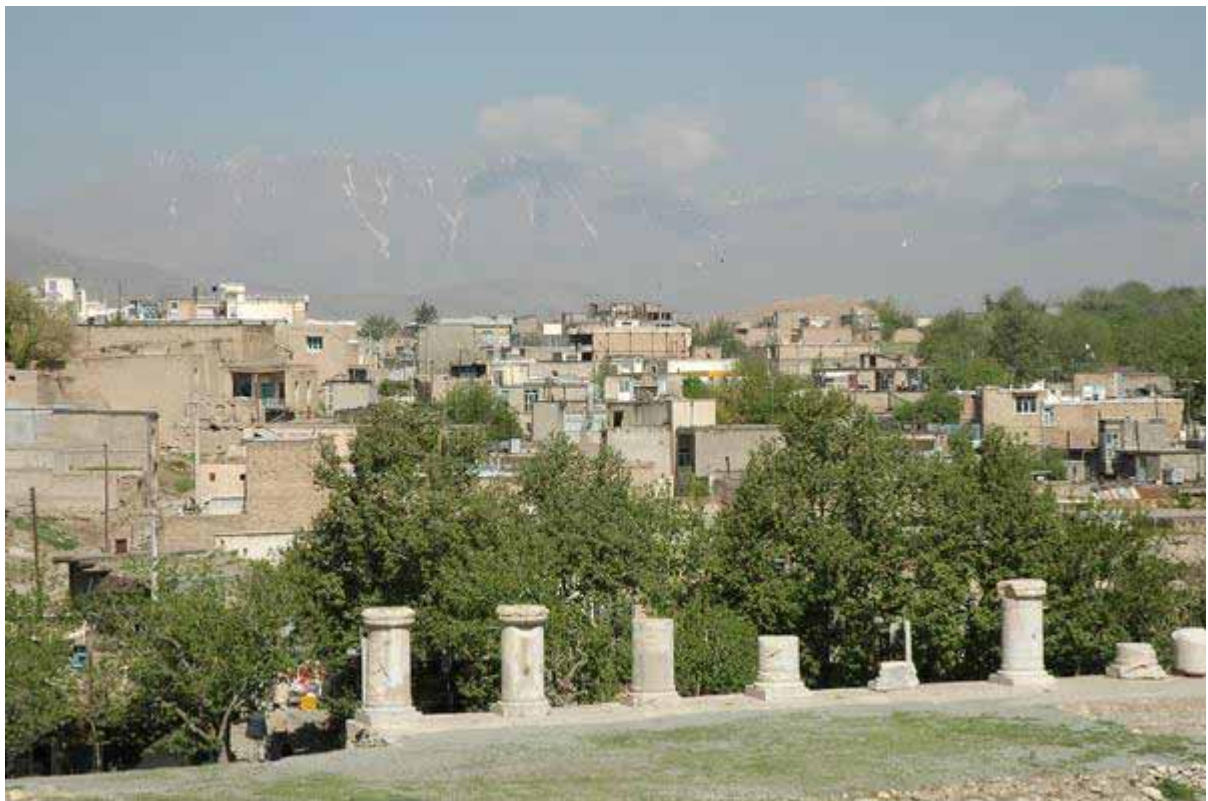
Ekzemple "Ibne Fagih" en sia libro "Urboj" skribis: "kaj neniu kolumno estas mirinda kiel tiu de Gasrossovos".

Kaj "Mohammad ebne Ahmad Tusi" en la libro "la mirigaj kreaĵoj" jene skribas pri la templo: "Dio scias kiel oni konstruis ĝin; kaj per kia forto!"

Anahita estas nomo de Diino de akvo, abundeco, beleco kaj fekundeco.

Pri preciza dato kaj kialo de konstrui templon ekzistas diferencaj opinioj inter historiistoj. Iuj opinias ke la templon oni konstruis dum la rego de Aĥemenidoj (330-550 a.k.) kaj iuj rilatigas templon al epoko de Aŝkanidoj (250 a.k ĝis 224 p.k.).

Oni diras diference ankaŭ pri kialo de konstrui ĝin. Iuj opinias ke oni konstruis ĝin por preĝo kaj rilatigas ĝin al Artmiso (unu el Dioj de praa Heleno). Iuj opinias ke ĝi estis kastelo de ŝtelistoj. Mencieblas ke unu el nomoj menciitaj en libroj de Arabaj historiistoj por la urbo estas "Gasrossovos" kiu signifas "kastelo de

Urba panoramo de la Templo

”Kangavar”

La urbo de Anahita-templo

Ali Koušari-Kangavar

Geografie

Kangavar estas urbo okcidente de Irano en la provinco Kermanŝah. Sed en la provinco estas plej orienta urbo.

Ĝi limas norde al la urbo Asad-abad, sude al la urbo Nahavand, oriente al la urbo Tujserkan kaj okcidente al la urbo Sahne.

La urbo situas je la orientlongitudo 47 gradoj kaj 57 minutoj kaj je la nordlatitudo 34 gradoj kaj 30 minutoj.

Kangavar havas 596 kvadratkilometrojn da vasteco kaj ĝia mezalteco laŭ la marsurfaco egalas 1467 metrojn.

Nature

Montoj: La plej gravaj montoj ĉirkaŭ Kangavar nomas “Bozaŭ” kaj “Amrule” (3000 m).

La vegetaĵoj sur jenaj montoj ofte estas sezonplantoj, solaj arboj, arbetoj kaj diversaj arbustoj.

Grandan parton de Kangavar konsistas vastaj stepoj.

Akvo kaj riveroj: Kangavar havas famajn akvfontojn, kiuj konsistas la riverojn “Kabutarlane”, “Horramabad”.

Ĉi tiuj riveroj komence irigacias la regionon kaj poste aliĝas faman riveron “Gamasjab”. La jara mezpluvkvanto en Kangavar egalas 394 milimetrojn. La urbo havas mildklimaton.

Loĝantaro

Laŭ la lasta popolnombrado en Kangavar,

loĝas proksimume 110000 homoj. Kun ties vilaĝoj ĝi atingas ĉe 150000 homojn. Kangavar havas unu distrikton kaj kvar grandajn ĉefvilaĝojn nome Kermaĝan, Goŭdin, Faŝ, kaj okcidenta Ĥezel.

Ĝi havas entute 88 vilaĝojn. En vilaĝoj oni ofte okupiĝas pri agrikulturo kaj brutobredado. La plej gravaj agrikulturaĵoj ofte estas: tritiko, hordeo, grajnoj, fruktoj kaj legomoj.

La tritiko kultiviĝas du-maniere: irigaciita terkulturado, seka terkulturado (per pluvo).

La mezmezuro de la terkulturado egala 15000 hektarojn.

Ĉirkaŭ Kangavar troviĝas riĉaj paŝtejoj, kiuj pli prosperigas brutobredadon kaj triban loĝon.

Tial la triboj de Torkaŝvand, Zule, kaj Ĝemir venas ĉiujare al jena regiono .

La industrioj de Kangavar ofte estas metiaj kaj pro konvena grundo, la briko de Kangavar estas pli bona kaj pli prefera ol aliaj regionoj de la provinco.

Panoramo urba kiun oni pentris antaŭ 150 jaroj

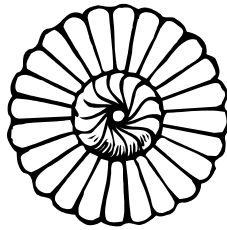

Komercisto perdis mil dinarojn. Li ordonis al sia filo: “Pri tio diru al neni!” La filo demandis: “Tio estas via ordono kaj laŭe mi ne diros, sed bonvolu diri al mi pri la profito ricevota de tiu kaŝado”. Li respondis: “Por ke la katastrofo ne duobliĝu: perdo de dinaroj kaj riproĉo de najbaroj!”

*Pri via trist' ne diru al malamiko,
Alie li ĝojos per kanto kaj muziko.*

بازرگانی را هزار دینار خسارت افتاد پسر را گفت: نباید که این سخن با کسی در میان نهی. گفت: ای پدر فرمان تراست نگویم ولکن خواهیم مرا بر فایده این مطلع گردانی که مصلحت در نهان داشتن چیست؟ گفت: تا مصیبت دو نشود یکی نقصان مایه و دیگر شماتت همسایه.

مگوی اندوه خویش با دشمنان
که لاجول گویند شادی کنان

Nokton en dezerto survoje al Kaabo, mi trolaciĝis pro maldormeco kaj metis la kapon sur la teron kaj diris al la kamelisto: “Lasu min!”

*Kiom povas marŝi malfortulo,
Kiam trolaciĝas kurdromedar'.*
*Ĝis dikulo fariĝas sveltulo,
Maldikulo mortas pro suferar'.*

Li diris: “Ho la frato, antaŭe estas Kaabo kaj malantaŭe risiko de rabo. Se via marŝo kontinuos vi festos, sed se vi malfruos nur via kadavro restos.”

*En dezerto dormi sub arbusto agrablas,
Sed la nokt' longas kaj pluvivi ne probablas.*

شبی در بیابان مکه از بی‌خوابی پای رفتنم نماند سر بنهادم و شتریان را گفتم دست از من بدار. پای مسکین پیاده چند رود کز تحمل ستوه شد بختی تا شود جسم فریبهی لاغر لاغری مرده باشد از سختی گفت ای برادر حرم در پیش است و حرامی در پس اگر رفتی بردی و گر ماندی مردی.

خوش است زیر مگیلان به راه بادیه خفت
شب رحیل ولسی ترک جان باید گفت

Floroj el "La Florejo" de Sadio

Elektis kaj tradukis: d-ro Kejhan Sajjadpur

Altrangulo demandis piulon: "Kio estas via opinio pri tiu preĝemulo; oni diras moke pri li multe." Li respondis: "Mi ne vidis sur lia ekstero aĉaĵon kaj mi ne scias el lia interno kaŝaĵon.

Ĉiun kiu vestis sin piule

konsideru piulo sen malico,

Kaj se pri lia intern' vi ne scias:

Ne sciu pri l' hejm-interno polico.

۳۷

20

یکی از بزرگان گفت پارسایی را چه گویی در حق فلان عابد که دیگران در حق وی به طعنه سخن‌ها گفته‌اند. گفت بر ظاهرش عیب نمی‌بینم و در باطنش غیب نمی‌دانم.

پارسادان و نیک مرد انگار

هر که را جامه پارسا بینی

محتسب را درون خانه چه کار

ور ندانی که در نهانش چیست

Oni diris al maljunulo: "Kial vi ne edziĝas?" Li respondis: "Mi ne havas emon al maljunulinoj". Oni diris: "Petu junulinon se vi posedas riĉon". Li respondis: "Maljuna mi ne havas emon kuniĝi kun maljunulinoj, do juna ŝi neniel emus kuniĝi kun maljuna mi."

پیرمردی را گفتند چرا زن نکنی؟ گفت با پیرزنانم عیشی نباشد. گفتند جوانی بخواه چو مکنت داری. گفت مرا که پیرم با پیرزنان الفت نیست پس او را که جوان باشد با من که پیرم چه دوستی صورت بندد.

* * *

Ŝtelisto diris al almozulo: "Ĉu vi ne hontas kiam por ricevi monon vi etendas vian manon antaŭ ĉiun avaran personon?" La almozulo respondis:

"Etendi sian manon por ricevi monon

Estas preferinde ol ŝteli la kvaronon."

دزدی گدایی را گفت شرم نداری که دست از برای جوی سیم پیش هر لثیم دراز می کنی. گفت:

دست دراز از پی یک حبه سیم

به که ببرند بدانگی و نیم

spurojn de la tendenco al la sendependiĝo de la kino. Ĉinoj havas proverbon, ke unu bildo derivas kiom cent romanoj.

A.T.: Ankaŭ (Ĝalal-ed-Din Mohammad) Moŭlana (Rumi, 1207-1273) diras, ke: “Kion unu vido komprenas/ eĉ mil-dire ne komprenblas” (*Anĉe jek didan konad edrake an/ ba hezaran goft najad dar bajan*). ...

• ... Mi tion ne akceptas, ke se mia poemo ne estas koprenebla/perceptebla por la hodiaŭa generacio, tiam mi estas granda homo. En Irano via poemo tiam estas (taksata) serioza, kiam vi havas eldoniston (kiu eldonemas vian verkon). Feliĉe mi ankoraŭ havas eldoniston. Krome, mi unupersona estas kreanta ismon. Se ĝi estas bona, ĝi restos; se ne, ĝi malaperos. Mi verkas poemon, kaj kiam ili eldoniĝas mi gajiĝas, kaj tio pli ol la diversaj piloloj, kiujn mi konsumas por mia koro, pulmoj k.a., estas saniga kaj pluviviga. Tio, kio kaŭzas, ke poeto kresku kaj evoluu, estas la morto de liaj ĉirkaŭuloj. La unua morto, kiu movis min, kaj kies efiko ekaperis en mia poemo, estis la morto de Forug Farroĥ-zad. Poste, estis la morto de Sohrab Sepehri. Hieraŭ mi pensis, ke se mi senhumoriĝas, al kiu mi fonu? Tio tre malgajigis kaj malbonfartigis min. Nek (Parviz) Davai (1935-) kaj (Ebrahim) Golestas (1922-) estas. La morto de Firuz Ŝirvanlu tre movis min. La posta estis sinjorino nomata Elahe Samii, el miaj junaĝaj amikoj, kiu mortigis en aviadila falo, kies morto ege movis min. En mia lasta libro *Jek manzumeje dirjab (dar barfo baran jaft ŝod)* (Malfru-trovebla poemaro troviĝis en neĝo kaj pluvo) mi memorigis ŝin. Samtio, ke vi venis ĉi tien kaj ni estas parolantaj, montras, ke mi ankoraŭ estas vivanta.

Fonto:

Be ki telefon konam? (Al kiu mi telefonu?), intervjuo aperinta en Haft (Sep), monata revuo pri la kulturo kaj arto, mordado 1384 (jul.-aŭg. 2005), n-ro 22, vol. 3, 84 p., p. 6-13.

Ludo

*Ha, se vi donus al mi la ŝancon...
Vi estus la reĝo de mia kastelo,
kaj konus ĉiujn sekretajn vojojn
kiuj mi malfermus antaŭ viaj paŝoj.*

*Sed vi naive regas mian korpon
kvazaŭ ludo de virina instinkto.
Malsata besto traskuas miajn vojojn,
jam konatajn, satajn kaj fridajn.*

*Ha, se vi donus al mi la ŝancon...
Mi ne rigardus vin per tiu fiksa
akuzanta kaj trista rigardo,
kiam vi jam ripozas kaj ne vidas min...*

*Ĉar mia kastelo estas pli ol karno,
Sur ĝi arĝentas la luno sorĉe;
en ĝi la alvoko gardas sekretojn
kiuj vi juĝas ina vulgareco.*

*Sed se vi donus al mi la ŝancon...
mi forportus vin de tiu banala vivo
por vin kroni mian majstran sinjoron,
por reveli la plej intimajn sekretojn.*

*Magia Cigana,
Brazilo.*

Blua promeno

*Maro... sablo... ondo...
Miaj paŝoj sur sablo,
Mia korpo en la mondo.*

*Suno... bruno... lumo...
La salo sur mia haŭto
estas spico de la ŝaŭmo.*

*Vento... brizo... varmo...
Mia korpo deziras freŝon
kaj ĵetiĝas en bluan.*

*Blua ĉielo... blua maro...
Mi naĝas tra ambaŭ spacoj
por trovi vian bluan pacon.*

*Magia Cigana,
Brazilo.*

1980) – kaj se ne estu sinadorado, ankaŭ la poemoj de mi mem – facile estas tradukeblaj.

...

A.T.: La poemo de Kajjam (1045?-1122?) havis la econ trairi tradukfiltrilon de multaj lingvoj de la mondo.

- Ĉar la poemo de Kajjam apogas al la senco. Ĝi ne estas lingva ludo. Mi ĉiam diris, ke Kajjam ne havas centojn da robaioj, li havas nur unu robaion, kion li ripetas centforme. Ĉar por li la senco gravas: tio, ke la vivado en la nuno gravas, kaj ne en morgaŭo, kaj aliaj aferoj kiel tio. Li foje diras tion pere de amforo, foje per vinpokalo. Sed oni ne povas traduki Sadion (1213?-1292?). Ekz-e saman verson, kion mi legis: “*Agar har ŝab, ŝabe gadr budi, ŝabe gadr bi-gadr budi*” (Se ĉiu nokto, estus valor-nokto, la valor-nokto estus senvalora), oni ne povas prave traduki, ĉar lingvo estas ĝia akso. Ŝamlu ie diris: “la poemo estas ia liberiĝo”. Sed mi pensas ke en cirkonstancoj, kiel tiuj de nia socio, la poemo estas ia rifuĝejo. Al Ŝamlu mem, en malbonaj kondiĉoj de lia malfacila vivo, la poemo helpis. Iam mi pensas, ke se la poemo ne ekzistus, mi estus mortinta jarojn antaŭe. Ankaŭ Hafezo rifuĝis al la poemo.

A.T.: Ĉu tiun interpreton vi akceptas, ke la poemo estas la plej pura arto ĉar ĝi kreiĝas senpere?

- Jes. Ĉar neniu observas vin, kiam vi krentas la poemon. Nek filmisto, nek lumigisto; neniu. Sed ni ne forgesu, ke la poemo estas la plej sola arto de la mondo.

A.T.: En viaj skribaĵoj kaj paroloj, vi montras egan intereson al la kino. Kiom vi akceptas la kinon kiel arton?

- Laŭ mi oni povas dividi la mondhistorion al du partoj: antaŭ la kino kaj post la kino. Ĝis antaŭ la inventiĝo de la kino, la artoj estis atingintaj al stagnanta etapo. Ili estis frustrantaj (nur) ĉe si. La kino alportis la homon en alian etapon. Ekz-e, tio, kion faris (Pablo) Picasso (elp. Pikasso, 1881-1973) en sia pentraĵo per metado de tri vizaĝoj unu sur la alian, en la kino estas la plej simpla afero. Oni povas surmeti (*superimpose*) dek vizaĝojn. Tio, kio faris la mondon unueca kaj unulingva, estas la kino. Se (Abbas) Kiarostami (1940-) verkus poemon, li ne estus tiom sukcesa (kiom li nun estas en la kinarto). Sed

en la kino, ni renkontiĝas kun universala lingvo. La kino lernigis multon ankaŭ al la aliaj artoj. En *Rocco e i suoi fratelli* (Rokko kaj liaj fratoj, 1960) far (Luchino) Visconti (elp. Luĉino Viskonti, 1906-1976) estas sceno, en kiu unu el la fratoj volante mortigi virinon, enigas tranĉilon en ŝian ventron. Kaj tiam ni ekvidas alian fraton (Alain Delon, 1935-), kiu estas boksanta. (Tion ni spektas nur) dum kvin sekundoj. Neniu arto povas tiel facile kaj rapide montri la kontraston.

La alia afero estas pri la eternigado. Ekz-e ĝis antaŭ la kino, ekzistis multaj artistoj en diversaj terenoj, pri kiuj ni legis (multe), sed ni ne vidis specimenon de iliaj verkoj. Aŭ ni diras ke dum la erao de gaĝaridoj (1794-1925) niaj muzikistoj estis tiom geniaj. Sed nenian dokumenton ni havas ĉi-rilate. Ĉar ankoraŭ ne ekzistis diskoj por registri specimenon de iliaj verkoj. Sed nun la kino povas registri kaj eternigi la vivon de la artisto kaj konservi ĝin por la venontoj kiel memoraĵon. La kino donas al la homo strangan forton por revado. Ekz-e la verkoj de (Federico) Fellini (1920-1993), en kiuj li - post sia disiĝo de la neorealismo - rifuĝis al revado. Aŭ Buñuel kaj (Pier Paolo) Pasolini (elp. Pazoni, 1922-1975). Mi mem en miaj poemoj multon prunteprenis de la kino. (James) Joyce (elp. Ĝejmz Ĝojs 1882-1941) volis utiligi la ‘miksadon de la tempoj’ en *Ulysses* (Uliso, 1922) sed kiom malfacilas kompreni ĝin. Ĉar nur per ŝanĝiĝo de la liter-tipoj ni komprenas, ke la tempo ŝanĝiĝis. Sed en la kino tio facile eblas: per paralela komponado, kiu prezentas du aŭ kelkajn eventojn samtempe. Neniu el la aliaj artoj disponas pri tiaj eblecoj. La kino donis al la homo fantaziojn, kiuj ne ekzistis antaŭe. Iom la muziko pli proksimas al la kino (ol la poemo). Kompreneble ankoraŭ la kino ne atingis al la kompleta sendependiĝo.

A.T.: Laŭ mi Lars von Trier (1956-) estas faranta tion. Ĉar li estas iranta al la kino, kiu tre distanciĝis de literaturo.

- Lando kiu povus konduki la kinon al la kompleta sendependeco, estis la eksa Sovetunio - se ne estus regantaj ĝin la ŝtataj cenzuroj. Ĉar la bazo kaj fundamento (de kino tie) estis korektaj. En la filmo *The forty-first* (La kvardek unua, 1956) de (Grigory) Chuckray (elp. Grigori Ĉuhraj, 1921-2001) oni vidas

A.T.: Mi volas diri, ke tia virtuala mondo, kiu kreigas en romano, ne povas estiĝi en poemo, kaj la homo iam bezonas vojaĝi al virtuala mondo.

- La muziko kaj la poemo donas pli bonajn respondojn al la homo. La romano estas portempa kaj post iom da tempo eksvalidiĝas. La poemo estas pli restiva. Vi nun ne povas legi Balzac-on. Ĉar tia kondiĉaro, kian vi renkontas ekz-e en *Peré Goriot* (Patro Gorio, 1834), plu ne ekzistas. Sed la poemo neniam limiĝas al iu tempo. La poemo estas ada eksplodo, kiu fandas lokon kaj tempon. Tiu ĉi fandita rivero fluiĝas en (tuta) tempo. La romano estas por periodo. Eĉ Hemingway hodiaŭ ne respondivas. Laŭ mi kompreneble teatrverkado estas pli bona. Ĉar aliaj elementoj, kiel aktoro, lumo, kaj aliaj aferoj aldoniĝas al ĝi. Mi opinias, ke la homo malkovris du grandajn aferojn: la poemon kaj la muzikon. La muziko iam staras pli supre ankaŭ ol la poemo.

A.T.: Laŭ vi, kio estas la kialo por la sukceso de poetoj kiel vi?

- Unue tio, ke nia poemo ne havas rimon kaj ritmon. Multaj aferoj perdiĝas en rimo kaj ritmo. Sed poemoj, kiel tiuj de mi, estas facilaj kaj toleras nenian limon kaj limigilon.

A.T.: Pri la rimo mi samopinias kun vi, sed pri la ritmo ne. La ritmo estas la plej ĉefa elemento de la poemo.

- Ne, ankaŭ ritmo estas ridinda afero. Mi memoras, ke Forug ĉiam rekomendis al mi ne forgesi la ritmon. Ŝi mem en siaj lastaj verkoj forlasis la ritmon. Ankaŭ Ŝamlu formetis tion.

A.T.: Se ni forprenu de poemo ankaŭ la ritmon, tiam kia diferenco estos inter la poezia prozo kaj la poemo?

- Tio estas penso kaj sinteno, kio ekzistas en la poemo. Tio, ke kiel oni vidas la mondon. La prozo ne povas fari tion. Tiu ĉi glaso, kio estas antaŭ niaj okuloj, en la prozo estas (nur unu) glaso, sed la poemo povas movi tiun ĉi senmovan elementon.

A.T.: Sartre en la libro *Kio estas la literaturo*, similigas la prozon al la vojirado, kaj la poemon al la dancado.

- Se vi atentu, la unuaj poemoj, kiujn verkis la homo, ankoraŭ estas allogaj, ĉar ilin ne enkatenigis la ritmo kaj rimo. Ankaŭ la valoro de Hafezo estas en lia penso. Eĉ iam en

Sadio (1213?-1292?), ekz-e kie li diras: “*Agar har ŝab, ŝabe gadr budi, ŝabe gadr bi-gadr budi*” (Se ĉiu nokto, estus valor-nokto, la valor-nokto estus senvalora; rimarko: gadr-nokto aŭ valor-nokto estas tre speciala nokto en Islamo) ĝia beleco ne estas pro ĝia rimo, sed pro la penso ene de ĝi. Estis multaj homoj, kiuj pli talentis ol mi, sed ili kaptiĝis per ritmo kaj rimo kaj ilia poemado ĉesis. ... Mia bona ŝanco estis tio, ke de la komenco mi ekis la laboron per nuda poemo. Nuda korpo kun ĉiuj ĝiaj belecoj kaj malbelecoj. Tia ĉi poemo, samtempe estas la plej malfacila speco de la poemo. Ĉar en ĝi nenia trompa elemento ekzistas. ...

A.T.: Mi havas amikon, laŭ kiu la bona poemo estas tio, kion oni eblas flustri por si, kiam oni solas. Ĉu via poemo ĝuas tian econ?

- Mi pensas, ke ĝi estas tia. Eble strangas por vi, sed (Nader) Naderpur (1929-2000) parkeris multajn miajn poemojn. Samo validas ankaŭ por Ŝahrnuŝ Parsipur (1925-). Aŭ, lastatempe mi ricevis invitilon por geedziĝfestoj, sur kio aperis fragmento de (mia verko) *Nasrhaje joŭmijje* (Ĉiutagaj prozaĵoj). Sed, pri tio, ke ĉu iu flustras miajn poemojn en sia soleco, mi ne povas scii, ĉar mi ne estas en onies koro. Tiu, kun kies poemo ĉiuj estas tiel intimaj, estas Hafezo (1325?-1389?). Iu paroladas du horojn pri la filozofio, kaj en la fino recitas du liniojn de Hafezo, kiuj en si tenas (diraĵojn) egale al du horoj da parolado.

A.T.: Nu, kio estas via opinio pri la tradukado de poemo en Irano?

- Duono de nia literaturo post la konstitucia movado (1906) apogas al okcidenta poemo, kaj tion ni ŝuldas al la patro de Parvin Etesami (1906-1941).

A.T.: T.e. Mirza Jusof Etesam-ol-molk (aŭ Jusof Etesami 1874-1937).

- Jes. Li havis revuon nomata *Bahar* (La printempo, fondita en 1909), kiu por la unua fojo eldonis tradukojn de okcidentaj poemoj. ... (Tiam) Eŭropo estis en rapida moviĝo, kaj ni estis stagnantaj en kompleta silento. La tradukado de ilia poemo, kaŭzis evoluon kaj moviĝon inter niaj poetoj.

A.T.: Ĉu fakte la poemo estas tradukebla?

- La poemo de Naderpur, pro ĝia lingva beleco ne trairas la tradukan filtrilon. Sed poemoj de Forug kaj (Sohrab) Sepehri (1928-

mo'ĝam fi maajire aŝ'ar-ol aĝam (La vortaro de elementoj de la persaj poemoj, ĉ. 1251).

• Nu, imagu, ke oni verku gazalon tiel. Ĉu ne estas ridige? La plej belaj poemoj de (Ahmad) Ŝamlu (1925-2000) estas tiuj, kiujn li verkis kulmine de nekonsciado. Kiam ajn li sidiĝis por (konscie) poemi pri (iu speciala) temo, tio fariĝis malforta verko. Unu el perfidoj de vi kritikistoj estas tio, ke vi analizas la artiston; kiel tio, kion oni faris kontraŭ (Masud) Kimijaji (1941-). Se Kimijaji farus filmojn nekonscie, kiel okazis pri liaj unuaj filmoj, li estus multe pli progresinta.

A.T.: Verdire, aŭdinte viajn parolojn, mi ekmemras pri (Luis) Buñuel (1900-1983) kaj liaj kunuloj, kiuj negis ĉion kaj atingis al ia anarkiismo kaj eĉ nihilismo.

• Fakte dum la tuta vivo, mi estis anarkiisto. Mi havas multajn ekzemplojn por eldiri. Mi memoras, ke iam kulmine de amo kaj interesiĝo al knabino, mi eke forlasis ŝin kaj foriris. Eble nun mi malgajas pro tio, sed tiutage, mi tiel agis. Aŭ, al la gimnazio ekz-e mi frekventis per pantofloj. Dekfoje oni ekzigis min el la lernejo. Eĉ ankoraŭ la vivo ne saĝigis min. Kvankam maljuneco, iomete konservativigis min. ... Se oni volas esti tre enorda kaj laŭregula homo, pli bone ke oni fariĝu bank-oficisto. Sed se la mens-etoso de artisto ne estas iomete anarkiista, ne kreiĝos restiva verko.

A.T.: Sed ankaŭ anarkiismo havas siajn amarecojn. Nek vi malmulte gustumis amaraĵojn.

• Dum jaroj mi estis malamata. Forug Farroĥ-zad (1934-1966) havis interparolon kun la revuo Araŝ. D-ro (Golam Hosejn) Saedi (1935-1985), Sirus Tahbaz (1939-1998) kaj M. Azad (pseŭdonimo de M.M. Azad Tehrani, 1933-) interparolis kun ŝi. Forug estis multe parolinta pri mi. Saedi alvenigis ĉiujn. Pli poste Tahbaz eldonis la tutan tekston de la interparolo. Ĉar en la revuo *Setareje Sinema* (Stelulo de kino, 1953-1978), ĉefredaktata per Parviz Nuri, mi estis skribinta: "Saedi ne scias teatron". Ankaŭ nun mi opinias tiel. Ĉiuj liaj verkoj estas "unufojon konsumeblaj". Dum mia junaĝo, ĉiuj beletraj revuoj estis apanaĝo de Saedi. En anarkiismo iam troviĝas aŭdacoj, kiuj en ordinara stato malpli ofte ekaperas. Ankaŭ en mia privata vivo min trafis tio. An-

taŭ eklabori en Kanun (La centro pri la pensa edukado de infanoj kaj junuloj) mi ŝanĝis mian laboron 18- aŭ 19-foje. Mi translokiĝis 20-foje. Nun estas kelkaj jaroj, ke mi ĉesis kaj ne moviĝas de mia loko.

A.T.: Nu, ĉu tiu ĉi pasiveco nuna, ne estas postsekvaĵo de la sama junaĝa anarkiismo? Ĉar la plej multaj homoj, kiuj havis tian pensmanieron junaĝe, en sia dua vivoparto fariĝis solecemaj.

• Ne, mi ankoraŭ ne cediĝis. Fakte mia nuna anarkiismo estas kontraŭstaro al tio, kio dum la lastaj jaroj ekspediĝis kiel postmoderna poemo per iuj. Neniu kuraĝas diri, ke tiuj ĉi (poemoj) estas sensencaĵoj. Persa poemo ne estas tio. Antaŭ 2-3 jaroj, dum intervjuo mi diris, ke tio estas kiel kloakaĵo, kio miksiĝas kun la urbakvo kaj poluciigas la tutan urbon.

A.T.: Kun tia sintenado, kiel vi opinias pri la poemo de poetoj kiel (Mohammad) Hogugi (1937-), (Esmail) Ĥoji (1938-) kaj aliaj poetoj, kiuj pli gravigas pri la tekniko kaj ordo de la poem-bazoj?

• Tiaj poemoj estas (laŭ)universitataj poemoj. Tiaj poetoj neniam verkas poemon, kiu havas efikon, vekas furiozon kaj ĝenas ion aŭ iun.

A.T.: Ankaŭ (Mohammad Reza) Ŝafii Kadkani (1939-) estis profesoro en universitato. Sed lia poemo *Be koĝa ĉenin ŝetaban ...* (Kien tiel haste ...) estas tre bela kaj emocia.

• Vidu, se iu universitatano volas poemi kiel mi, morgaŭ, liaj studentoj prenas lin je kolumo (protestas kontraŭ li). Aldonu eĉ (Reza) Baraheni (1935-) kaj (Parviz Natel) Ĥanlari (1913-1990) al tiu rondo. Ili estas tiuj, kiuj bone analizas la poemon. Kaj poeto, kiu analizas la poemon, fakte mortigas ĝin. Laŭ mi se M. Azad ne estus irinta al universitato, li estus pli bona poeto. La fakultato forprenis de li lian tutan aŭdacon. Mia granda bonŝanco estis tio, ke mi, pro multaj kialoj, nenie instruis. Iu verko jam finiĝis kaj ŝtoniĝis, kaj nun iuj venas kaj diras, ke tiu ĉi parto de la ŝtono estas tia aŭ tia ĉi. Laŭ mi kritiko ne ekzistas. Ĝi ne povas ekzisti. Ankaŭ Hafezo estis anarkiisto siatempe.

A.T.: Do, vi rekomendas, ke neniu iru al la romano?

• Ne, mi ne estas iu, ke povu rekomendi ion al iu.

(kiel arton). Nek la iranan, nek la okcidentan. Mi neniel povas kredi, ke la vivo havas tiom da ordo sinsekve. Ja junaĝe mi legis romanon, sed nun neniom.

A.T.: Tio certe estas defianta diskuttemo. Mi pensas, ke en la mondo vi estas la sola persono, kiu opinias tiel (pri la romano)?

- Kiel ajn, mi gajas, ke min ne trafis la malsano, kio enpensigas ĉiujn por fariĝi romanisto. Laŭ mi la plej koncizaj artverkoj de la mondo estas poemo, kino kaj muziko. La plej bonaj romanoj de la literatur-historio, en kino fariĝis ridindaj verkoj.

A.T.: Komprenoble ankaŭ tio, laŭdire de politikistoj, estas defianta (aserto). Jam ekzistis filmoj faritaj laŭ la literaturaj verkoj, kiuj fariĝis bonaj kinverkoj.

- En nia junaĝo, kiam ekzistis nenia kultura nutraĵo, la romano povis esti respondanta (kontentiga). Ĉar ni estis generacio, kiu post la ŝtatrenverso de la 28a de mordado (19a de aŭgusto 1953, far usona CIA kontraŭ la populara ŝtato de Mohammad Mosaddeq 1880-1967), renkontiĝis kun politika vakuo. Tial (Honoré de) Balzac (elp. Onore de Balzac, 1799-1850) eke laŭmodiĝis. Poste venis (Ernest) Hemingway (elp. Hemingŭej, 1899-1961). Laŭ mi tio estas ege falsa, ke oni esprimas siajn memoraĵojn en la formo de historio. Kial ni ne skribu la memoraĵojn mem, kio estas pli rekta.

A.T.: Ne ĉiuj romanoj estas memoraĵoj!

- Multaj el ili estas memoraĵoj de unu generacio. Ekz-e la romano *Les mandarins* (La elitestroj, 1954) estas la memoraĵoj de periodo, kiam (Jean-Paul) Sartre (elp. Ĵan-Pol Sartr, 1905-1980), (Albert) Camus (elp. Alber Kamo, 1913-1960) kaj Simone de Beauvoir (elp. Simon de Bŭar, 1908-1986) konsistigis rondon.

A.T.: Ĉu en via junaĝo ekzistis romano, kiu impresis vin?

- Kiam mi estis tre juna, mi legis *Les contrefacteurs* (La falsistoj, 1926 far André Gide, elp. Andre Ĵid 1869-1951) kaj poste verkojn de Hemingway speciale *The old man and the sea* (La maljunulo kaj la maro, 1952). Ankaŭ estis *La peau de chagrin* (La ŝagrino, 1831) de Balzac. Irana romano, neniom.

A.T.: Kio pri la verkoj de la nuntempaj (iranaj) verkistoj? Ekz-e *Ĉerag-ha ra man ĥa-*

muŝ mikonam (Mi malŝaltas la lampojn, 2001; far Zoja Pirzad, 1952-)?

- Ne. Mi foliumis, sed ne legis ĝin. Laŭ mi tiu, kiu donis aŭdacon al la aliaj por longparoli kaj skribi sensencaĵojn, estis Ali Mohammad Afgani (1925-) per *Ŝoŭhare Ahu ĥanum* (La edzo de sinjorino Ahu, 1961). Ekde tiam posten ĉiuj pensis, ke se ili skribas 700-800 paĝojn, estos pli bone. Laŭ mi la homo de la 20-a jarcento ne havas multan parolon. Ju malpli li parolas kaj skribas, des pli bonas. Iam la priskribadoj belas, sed ne respondivas (kontentigas) onin. Do kian utilon havas tio? Sed nun mi povas diri, ke la plej bona romano, kiun mi legis, estas *The Sound and the Fury* (La bruado kaj la furiozo, 1929; far William Faulkner, elp. Ŭiljm Fokne, 1897-1962). Unuafoje, kiam mi legis ĝin, mi ne komprenis ĝin, sed poste, kiam mi legis ĝin denove, mi plezuris. Ĉar ĝi forte estas impresita de la kino. Ĝi komencas de *close-up* (proksimvido) kaj atingas al *long shot* (distanĉvido). Laŭ mi bonaj romanoj multe impresiĝis de la kino, kiel filmoj de (Andrey) Tarkovski (1932-1986). La kino, malkiel la beletro ne havas unu aspekton. Ĝi havas 50 aspektojn. Per *La bruado kaj la furiozo* la moderna romano atingis al sia zenito. Kvazaŭ la postaj verkoj estas (nur) prinotaĵoj al tiu ĉi verko de Faulkner.

A.T.: Ĉu vi same opinias ankaŭ pri *Bufe kur* (La blinda strigo, 1936) de (Sedeg) Hedajat (1903-1951)?

- Mi pensas, ke ankaŭ *La blinda strigo* tie atingas al la zenito, kie ĝi proksimiĝas al la poemo. *La blinda strigo* estas longa bela poemo.

A.T.: Mi volis demandi ankaŭ pri la verkoj de (Huŝang) Golŝiri (1938-2000), tamen konstatinte vian sintenon, via respondo jam estas klara por mi.

- Kiam artisto decidas ekmontregi sian teknikon, katastrofo okazas. Ĉar granda parto de arta verko estas produkt(a)ĵo de nekonscienco. Kiam ajn mi volis konsciante poemi, la rezulto estis ridindaĵo. Tio fariĝas kiel tiuj malnovaj poemoj, kies rimaron oni unue skribis: lentilo, ĝentilo, testilo kaj poste plenigis la antaŭajn partojn.

A.T.: Tio estis propono de Ŝams (-ed-din Mohammad) Gejs Razi (13-a jc.) en *Al-*

Interparolo

Al kiu mi telefonu?

Fama kritikisto Ahmad Talebi-nejad interparolis kun sukcesa nuntempa poeto persa Ahmad Reza Ahmadi (1940-)

Elektis kaj tradukis: Ŝima Bastani

Elektitaj partoj el la plej nova intervjuo kun Ahmad Reza Ahmadi. Temas pri interesoveka interparolo de Ahmad Talebi-nejad (granda filmkritikisto kaj filmisto) kun Ahmadi pri tiel diversaj temoj, kiel romano, poemo, muziko, kino, prozo, ŝerco kaj ...

Enkonduko far A. Talebi-nejad

Se mi diras, ke Ahmad Reza Ahmadi estas nuntempa poeto, sendube mi kaŝas multajn profesiajn karakterizaĵojn de li. Ahmad Reza Ahmadi, kiu por iuj estas nur "Ahmad Reza", estas pluraspekta homo, kiu en plejmulto de kulturaj kaj artaj terenoj aŭ mem estas eksperto, aŭ sufiĉe estas kompetenta. La vasta spektro de liaj amikoj en ĉiuj fakoj de la arto, i.a. beletro, muziko, kino, pentrado, fotado, ... kaŭzis ke li, malkiel iuj aliaj poetoj ne estu fremda kun aliaj artoj. Tia ĉio-sciado donis al li personecon pluraspektan, el kiu mi provis elmontri kelkajn aspektojn en tiu ĉi intervjuo. La aliaj aspektoj rilatas al lia persona memo, pri kio nur liaj proksimaj amikoj scias.

La interparolo

A.T.: Kio nova pri la poemo?

• Mi diru al vi interesan punkton. Jam pasas 4-5 jaroj, ekde kiam mi plu ne atendas poezi-muzon, kiu venu al mi kaj diru: "Ek al poemado!". Mateno-komence mi vestas min enorde, aŭdigas muzikon per mia malgranda sonbend-aŭdigilo kaj sidiĝas por ekpoemi. La muziko faras sian taskon kaj mi la mian. Hazarde, la rezulto laŭ mi estas pli bona ol tiam, kiam mi eksidis kaj atendis la inspirantan muzon. Alio, kion mi jam komencis - kaj mi esperas, ke mi povos fini tion - estas skribado de miaj memoraĵoj, kies unu ĉapitron jam eldonis la revuo *Film* (Filmo) en la ejda (novjara irana, t.e. marta) numero. Nun mi estas sondanta miajn memoraĵojn, kaj klasifikanta ilin

en mia menso.

A.T.: Ankaŭ antaŭe vi eldonis parton de viaj komunaj memoraĵoj kun renomaj figuroj en la libro *Hekajate asnajte man ba ...* (Rakonto pri mia konatiĝo kun ..., 1998)!

• En tiu libro, mia ĉefa celo ne estis registrado de la memoraĵoj. Pli, mi volis praktiki pri la persa prozo. Laŭ mi ĉiu poeto devas pasigi ekzamenon ankaŭ pri la prozo. Poeto, kiu ne povas verki bonan prozon, ne estas bona poeto. Grandeguloj de la persa poemo, posedis ankaŭ bonan prozon, kiel Sadio (1213?-1292?).

A.T.: Aŭ Nima (Juŝiĝ, 1895-1959) mem, kiu en *Name-haje hamsaje* (La leteroj de l' najbaro) havas tre elokventan kaj belan prozon.

• Ankaŭ mi volis mencii tion. Laŭ mi Nima en prozo estas pli poeto. Aŭ (Ahmad) Ŝamlu (1925-2000), kiu havis belan prozon.

A.T.: Ni parolos pri tio pli poste. Nun, mi deziras scii kio estas via ĉefa motivo por redaktado (de alies verkoj/tradukoj speciale pri la muziko)? Ĉu laŭ vi tio tiom gravas, kiom la poezio, aŭ ...

• Ekzistas du kialoj. La unua estas tio, ke oni pagas por tio. Kvankam ne multe, tamen ĝi povas kovri parton de la altaj elspezoj de la vivtenado. Sed la alia kialo estas tio, ke kiam mi laboris en Kanun (la centro pri pensa edukado de infanoj kaj junuloj), mia respondeco estis pri la muziko, ...

A.T.: Se en aliaj terenoj, kiel romano, oni proponos al vi redaktadon, ĉu vi akceptos tion?

• Ne, fakte mi neniel akceptas romanon

Dediĉitaj al Ahmad Reza Ahmadi, kiu delonge kaj profunde pensas pleje pri la forir'.

Sep poemoj por Ahmadi

De :Asad Mahbub

Ho ŝtono!

Ho ŝtono!
Vi jam vivas pli longe ol mi
Eble ankaŭ ol la homar' ?
Kion vi sentas ?

La luno

Ho ĉarma luno!
Vi, kiu vidis Kajamon
Kaj aliajn miliardojn,
Rigardos kiom da aliaj?
Kiu vidos
Vian foriron ?

Eble ...

Eble morto ne ekzistis
Kaj la homo
Por forfuĝi l' enuadon
Kreis ĝin.

La amo

Ĉu la amo
De kia ajn speco,
Ne estas io nur por
forgesi
kaj forfuĝi
la morton ?
Se la morto ne ekzistus

Kaj nun eble
L' eterna vivo
Iel ekzistas
Kaj estas la cel' de la
hom' ?
Por forfuĝi de la morto.

Ĉu ĉiuj homoj

Ĉu ĉiuj homoj en la parko
Kaj sur stratoj
Pansas tion,
Kion mi ?
Ĉu ankaŭ ili
Konsciante irantas
Sur la vojo de la mort' ?

La moskito

Ĉu moskito,
Kiun mi ĵuse mortigis
Sciis kio estas la vivo ?
Ĉu tiel facile
Mi murdis iun ?
Se jes, kial ?
Se ne, kial ?

De objektoj

De objektoj kaj konstruaĵoj
De aleoj kaj stratoj
Mi ĝenatas.
Iliaj homoj
Jam foriris
Sed ili mem ankoraŭ restas

Ahmad Reza Ahmadi sialange

Fragmento el la enkonduko de A.R. Ahmadi al lia elektita poemaro

Tradukis: Ŝima Bastani

Nun, kiam mi aĝas pli ol 60, kaj mia hararo estas tute blanka, malgraŭ ĉiuj monstraj tagoj de mia vivdaŭro, mi povas rigardi al mi mem en la spegulo kaj diri: “Ho amiko, dum ĉiuj ĉi jaroj vi kredis kaj paciencis. Ho amiko, mi neniam vidis tian kredadon en la aliaj”. Estis tiu ĉi kredo, kiu atingigis min al la hejmo, soleco kaj spegulo, por ke mi ne prunteprenu de aliulo penson kaj belecon. Mia parolo, kio ajn, ĉu oro, ĉu kupro, estis de mi mem. En ĉiu libro mi pasigis malglatan vojon. Kiel mian unuan libron, ĉiun libron mi komencis kun timo. La vojo, kiun regis mallumo. Mi ne sciis pri la posta paŝo. Mi moviĝis laŭ mia kompasoj, kaj ne laŭ la eluzita kompasoj de kritikistoj, kiu montras nur la glatajn vojojn. Mi ne imitis iun; mi supozas, ke mi imitis nek min mem. La kritikantoj kaj malamikoj de mia poemo vane esperis, ke mi ekpaŝu sur vojon, kiun antaŭ mi la aliaj estus trapasintaj. Sed mia kredo tiel lernigis al mi, ke mi iru laŭ vojo, kiu plenplenas de ŝtonoj, dornoj, nesekureco kaj mallumo. Eĉ se sur tiu ĉi vojo mi devas mortiĝi en neĝo, ventego, malvarmo kaj varmo, min protektas vesto de rezistemo kaj kredo. La kritikantoj kaj malamikoj ne scias, ke poemo, kies motivo estas homaj suferado kaj tragedio, ne povas esti imitaĵo, eĉ se la poeto mortiĝu en la malvarmego de soleco ...

۴۵

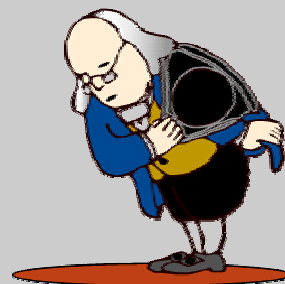
12

Fonto:

AHMADI, Ahmad Reza. *Ketabe montahabat (La libro de elektitaĵoj)*, Tehrano: Naŝre afkar, 2002, 272 p., p. 13.

Proverboj de Morteza Mirbaghian

Akvo ruinigas domon, Zorgo ruinigas homon.
 Akvo stingas fajro-flamon, Amo nuligas malamon.
 Akvo vivtenas floron, amo vivtenas koron.
 Akvo, aero, fajro kaj espero, estas necesaj por vivi sur l' tero.
 Al junulo mankas saĝo, al oldul' mankas kuraĝo.
 Al la nigro - pensa kapo, neniel helpas blanka sapo.
 Ataki pro "nobla kaŭzo", estas vulpeca misuzo.
 Ataki estas maldece, defendi estas necese.
 Al la premoj de bezono, sin cedas eĉ leono.
 Alfrontinte dilemon, sekvu la koran emon.

Bibliotekoj ...

Oni konstruis bibliotekojn, por ke oni ellasu la kuraĝon kaj la malvaron de la poemo kaj poetoj. La antikvaj librejoj restis apud arboj, akvoj kaj primoloj. La bibliotekoj plenplenis da homoj, kiuj pro ripetigo de la matenmanĝo forfuĝis el la domoj. En iliaj domoj estis varma teo, sed tiuj homoj ŝatis la malvarman teon de la bibliotekoj je la 10-a horo matene.

Fonto:

AHMADI, Ahmad Reza. *Jek manzumeje dirjab dar barfo baran jaft ŝod* (Malfrutrovebla poemaro troviĝis en neĝo kaj pluvo), Tehrano: Mahriz, 2001, 124 p., p. 19.

Ni ...

*Ni staris sur l' balkono
La pluvo bruegis
Ni rigardis al la fino de l' strat'
Nura parolo, kiun ni diris unu al la alia
Estis veo kaj silento
Ekde la antaŭa vendred'
Ni volis alporti
La gerani-potojn
De la balkono en la ĉambron
Ni gapis
Al la fino de l' strat'
Ni vidis dekdu nigrajn ombrelojn
Kaj unu ruĝan ombrelon
La ombreloj venis al ni en la pluv'
Ni staris sur l' bakono
Mi aŭdis kanton el la radio
Mia edzino diris
Ni iru en la ĉambron
Ni, ke ne povas
Rigardadi
La pluvadon ĝis la fino de la viv'
Aŭ esti sub la pluvo
Jam pasis jaroj
Ekde kiam mi kredas
La parolojn de l' edzino
Ni venis en la ĉambron*

Ĉiam

*Post la pluvad' edzino mia
Sidiĝis sur l' lignan seĝon
Kaj trikadis trikaĵon
Mi
Ĉiam post la pluvado
Venis en la ĉambron
Kolorigis
Miajn infanaĝajn
Nigroblankajn fotojn
Per geranioj rozkoloraj kaj ruĝaj*

Fonto:

AHMADI, Ahmad Reza. *Jek manzumeje dirjab dar barfo baran jaft ŝod* (Malfrutrovebla poemaro troviĝis en neĝo kaj pluvo), Tehrano: Mahriz, 2001, 124 p., p. 7-8.

...

Sidi sur la benkoj de strato, per okuloj kaj manoj fermi la moviĝadon de l' planedoj en rimon. Per la estado de l' malnovaj libroj sur la niĉo, la tuso signifis tuson – la fremdeco de la jaroj, kiujn ili havis kune sed en du diversaj aĝoj. Estis sama merkredo kaj por 14-jaruloj kaj por 60-jaruloj – sed ne en ĉiuj merkredoj via mano estis varma kaj via buŝo odoris je pano.

Fonto:

AHMADI, Ahmad Reza. *Nasr-haje joŭmijje* (Ĉiutagaj prozaĵoj), Kermano: Fanus, 2003 (2-a eld.), 54 p., p. 14.

*La vendredoj estu feriaj
Mi trinku fridan akvon
Dum la somero
Mi ekkredu la amon.
Sed la vortoj
Plu ne lacigas min
Miaj fingroj
Frostiĝas
Inter la arbofolioj
Mi cedas al la tago
La vestoj estas trivitaj
Sur mia korpo
Mi
Trinkas malvarman akvon
Dum la somero.
Mi ankoraŭ soifantas.*

Robaio

*Mi skribis: pluvo
Ekpluvis.*

Laceco kaj la morto

*Laceco kaj la morto estis nura espero kiu
forpreniĝis de mi
La tutan semajnon mi rigardis al la pordo por
vidi ĉu iu aŭ iuj envenas
La tuton de l' ĉi vintro pasigi en soleco Neniu
helpas vin dum tiu ĉi vintro
Ambaŭflanke de l' vojo staris arboj
La fruktoj kiuj maturiĝis dum la somer'
ellasiĝis sur la vojon
La tagoj estis antikvaj kaj dum la noktoj iam
blovis friska zefir' al niaj vizaĝoj, tio estis la
nura priskribo pri ĉiuj noktoj de tiu jaro
Estis multaj korboj plenplenaj da fruktoj
Ni per vidado al la fruktoj kaj la korboj
proksimiĝis al nia sorto*

Elektis kaj tradukis: Ahmad Reza Mamduhi

Fonto:

AHMADI, Ahmad Reza. Virane-haje del ra be bad
miseparam (Ruinaĵojn de la koro mi allasas al la vento),
Tehrano: Zolal, 1994, 272

Gustumeti la stilon de A.R. Ahmadi

Kelkaj poemoj kaj prozaĵoj de A.R. Ahmadi el diversaj liaj verkoj

Elektis kaj tradukis: Asad Mahbub

*Tuton de tiu ĉi jaro ...
Tuton de tiu ĉi jaro mi restis ene de l'
domo
Iam por aĉeti tagĵurnalon
Kiu enhavis novaĵojn de hieraŭ'
El la domo
Mi iris en l' aleon
Malfeliĉuloj de mia gento
Sekvante varman manĝaĵeton
Restis en ale' ĝis sunsubiro
Kaj nin trafis noktaj tusadoj
Fojojn kaj fojojn
Mi pentiĝis
Ke kial de l' matena dorm'
Mi vekiĝis
Kaj viaj okuloj, kiuj ankaŭ dumdorme
Vidiĝis*

*La solejo de mi kaj ni estis vasta
Mi ĉiam estis en la domo
Tentiĝoj de l' nuboj
Pluvo
Floro kaj ĉagren'
Sufiĉis por ni
Ke l' tuton de l' jaro ni restu hejme*

Fonto:

AHMADI, Ahmad Reza. Ketabe montaĥabat
(La libro de elektitaĵoj), Tehrano: Naŝre afkar,
2002, 272 p., p. 254-255.

La poemo unue estis aperinta en
poemlibro de Ahmadi titolita: De via rigardo
sub la lazura ĉielo (Az negahe to dar zire
asmane laĝevardi), 1997.

Ruinaĵojn de la koro mi allasas al la vento

En 1994 eldoniĝis poemlibro de Ahmad Reza Ahmadi titolita “Ruinaĵojn de la koro mi allasas al la vento”. La poemoj de tiu verko estas aranĝitaj en tri ĉapitrojn: Gaside (Odo), Gazal (Gazalo) kaj Robai (Robaio aŭ Robajo). Tamen, eble kiel tute atendite de Ahmad Reza kaj lia malkonstruemo, nek la odoj havas la strukturan metrikon de la odo, nek la gazaloj gazalas, nek la robairoj estas kvaropoj! Por doni imagon al la internacia leganto pri la verko kaj ties triopa ĉapitraro, jene prezentiĝas traduko de ĉiuj ĉapitr-komencoj kune kun unu specimena poemo el la koncerna ĉapitro:

Odo

Miaokule
Mi ornamas
Du korojn
Sur ĉiu el kiuj
Estas unu inkoguto

Estis mi ...
Ĝestis mi kaj Sudabe ⁽¹⁾
Kiu ĉiam ripetis la frazon:
Ne restas multe ĝis la nokto
Ni restu hejme, la ĉielo iĝas
nuba.

Ĝestis mi kaj la ĉielo
Kiu ĉiam ripetis la frazon:
Ĝis la fino de ĉi semajno
Mi restas en la domo
Eble akvo malvarmiĝas, mi
ankoraŭ soifantas.

Estis mi kaj la boato
Kiu ĉiam ripetis la frazon:
Se Sudabe amus la maron
Ni forvendus la boaton.

Estis mi kaj la mondo
Kiu ĉiam ripetis la frazon:
Ne demandu min, nenion mi
scias
Mi amas
Nur la vinberojn en ĉiuj
sezonoj.

Estis mi kaj la morto

La morto neas
Sudabeon – la ĉielon – la
boaton
La mondon – la vinberojn
Ĉerizoj sidas sur la arboj
La birdo ne ekflugas
Pro soleco
Ĝi timas
De la morto mi petis nur du
horojn
Kiel prokraston
Por ke mi iru la domon
Sudabe estis veninta el la
vojaĝo.
(1) Sudabe estas persa ina nomo.

Gazalo

Alumeton mi ekbruligis
Vi
Ploris
Por tia limigita lumo.

Por la memoro de mia patrino:
Aĥtar Ahmadi

Kiam tagas ...
Kiam tagas
Kien vi iras?
Restu hejme
Mi tristas
Ĉerizoj sidas sur la arboj
La birdo ne ekflugas
Pro soleco
Ĝi timas
Mi
Ade dum la tago

Montras al vi
Mian kor-vundon.
Restu hejme
La kantoj
Foras de la dom’
Unu stelo
Ankoraŭ restis
Sur la ĉielo
Jam noktiĝas
Dum la nokto
La ruĝaj floroj
Ne vidiĝas en la ĝardenet’
Via memoraĵo estas en la
ĝardeneto
Vi volis morti
Apud tiu ĉi rozujo
Vi mortis

Ni kriis al vi
Ni vokis vin
Vi estis mortinta

Ho mia kunulo
Daŭremu momenton
En la paradiz’
Finiĝos la nokto
Ni estis perdinta?
La ŝlosilon de la dom’
Ni restis en la aleo
Ĉe la domo
Kreskintis herboj
Sed vane
Ili ne havis ombron.
Mi naskiĝis
Por ke mi surmetu novan
veston

...

Mi ne timas de vi
Ke al mi diri ci
Nur diru al aliaj, ke mia vizaĝo
Surhavis ridon
Mia lipo estis blankek'

Mi ne havas ĝardenon
Mi ne havas domon
Mi ne havas sonĝon
Mi havas dormon
Mi havas amon
Mi havas panon
Mi havas petunion
Mi havas memoron
Mi havas lacon
Mi havas malvarmon
Mi havas varmon
Mi havas patrinon
Mi havas koron
Mi amas

...

Mi havas vortaron
Dek-du-voluman
Kies verkinto estas mortinta
Mi havas oranĝon
Por vi.
Mi havas nazumon
Kiu ne havas vitrojn
Nek blankajn, nek nigrajn
Ĝi estas por kvar sezonoj

...

Mi havas horloĝon
Kiu ne funkcias
Ĝi montras
Tri minutojn antaŭ la kvara
 ... (Jadegari, p. 27-31)

Verkoj de Ahmadi

Krom multaj libroj por infanoj, Ahmadi verkis la subajn librojn poeme aŭ/kaj proze dum la lastaj 40 jaroj:

- La desegnaĵo (Tarh), 1962
- La vitra tagĵurnalo (Ruznameje ŝiŝei), 1964
- Bona tempo por tragedioj (Vegte ĥube masaeb), 1968
- Mi ploris nur la blankecon de l' ĉeval' (Man fagat sefidije asb ra geristam), 1971
- Ni estas sur la tero (Ma ruje zamin hastim), 1973

- Ĉiutagaj prozaĵoj (Nasr-haje joŭmije), 1980
- Restas mil ŝtupoj ĝis la maro (Hezar pelle be darja mande ast), 1985
- La rimo perdiĝas en la vento (Gafije dar bad gom miŝavad), 1990
- Makulo de l' vivdaŭro estis surmure (Lakkei az omr bar divar bud), 1993
- Ruinaĵojn de la koro mi allasas al la vento (Virane-haje del ra be bad miseparam), 1994
- De via rigardo sub la lazura ĉielo (Az negahe to dar zire asmane laĝevardi), 1997
- Estis amanto, kiu matene malfrue atingis la gastejon (Aŝegi bud ke sobhgah dir be mosafer-hane resid), 1999
- Mil akacioj estis nenio en viaj okuloj (Hezar agagija dar ĉaŝmane to hiĉ bud), 2000
- Malfru-trovebla poemaro troviĝis en la neĝo kaj pluvo (Jek manzumeje dirjab dar barfo baran jaft ŝod), 2001

Fontoj:

- *Be ki telefon konam?* (Al kiu mi telefonu?), intervjuo aperinta en *Haft* (Sep), monata revuo pri la kulturo kaj arto, mordado 1384 (jul.-aŭg. 2005), n-ro 22, vol. 3, 84 p., p. 6-13.
- AHMADI, Ahmad Reza. *Vagte ĥube masaeb* (Bona tempo por tragedioj), Tehrano: Ketabe zaman, 1968, 184 p.
- AHMADI, Ahmad Reza. *Hekajate aŝnaije man ba ...* (Rakonto de mia konatiĝo kun ...), Tehrano: Vida, 1998, 202 p.
- AHMADI, Ahmad Reza. *Jadegari* (Memoraĵo), 22 poemoj kaj voĉo de Ahmad Reza Ahmadi, Tehrano: Darinuŝ, 1998, 47 p. plus sonbendo/KD.
- AHMADI, Ahmad Reza. *Ketabe montaĥabat* (La libro de elektitaĵoj), Tehrano: Naŝre afkar, 2002, 272 p.
- *Vagte ĥube masaeb* (Bona tempo por tragedioj), filmo pri Ahmad Reza Ahmadi, reĝisoro: Naser Saffarian, Tehrano: Naser Saffarian kaj "Markaze gostareŝe sinemaje mostanad va taĝrobi", aŭtuno 2005, 57 minutoj.
- www.saffarian.ws (Fotoj)
- www.iranoa.com/news.pnp?id=2044 (Intervjuo de Gita Ĝavdani)
- www.qoqnoos.com/body/new-poem/ahmadi-ahmad-reza/bio.htm (Listo de Ahmadi-aj verkoj)
- www.bbc.co.uk/persian/arts/030704_1 a - c y - ahmadi.shtml (Citaĵoj de Omran Salahi kaj Mohammad Ali Sepanlu pri Ahmadi)

★

Fama Aktoro pri Ahmadi

Reza Kijanijan, unu el la plej elstaraj aktoroj de la nuntempa kino de Irano, estas inter tiuj, kiuj intervjuis kun Ahmadi en la filmo. Ie en la filmo li aludas al tio, ke la generacio de Ahmadi estis idealista kaj tio, ke Kijanijan mem estas inter la lastaj personoj apartenantaj al la Ahmadi-a generacio. Poste Kijanijan intervjuata per Gita Ĝavdani ĉi-rilate diris: “Tiamaj intelektuloj estis idealistoj, kiuj sciis kion ili ne volas, sed ili ne sciis kion ili volas. Ni estis idoj de tiu tempo. Ni estis revoluci(em)aj, sed ni ne sciis kion signifas la revolucio? Tamen, feliĉe la nova generacio plu ne estas tia; ili havas ĝustan difinon por la idealismo kaj tial ili ne volas ŝanĝi ĉion fundamente; ili nek volas detruadon. Ili strebas por plibonigado de la vivo; ili klopodas por solvi la problemojn kaj anstataŭigi ilin per aliaj aferoj, por ke (la cirkonstancoj) pliboniĝu; kaj ili laboras por plibonigado de la kondiĉoj, ne por neniigado”.

Dronanta poeto

Ahmadi ĉiam kredas sin ankoraŭ-dronanta homo en la furioza oceano de la mondo. Li neniel atingis al certeco apogebila. Eble tion li mem plejklare bildigis en la suba diraĵo:

“Kiam oni aljuĝis Nobelpremion al brita verkisto (George) Bernard Shaw (elp. Ĝorĝ Bernard Ŝaŭ, 1856-1950), li diris: ‘La Nobelpremio ne estas vivsavanto por verkisto aŭ poeto. Ĉar la premio doniĝas al li tiam, kiam li jam atingis al la marbordo’. Sed mi nek gajnis la Nobelpremion, nek atingis al la bordo. Mi ankoraŭ estas dronanta en la maltrankvila marego de la mondo, kiu estas nedonema, senkompata kaj senvirta.”

Poema membiografio

Por rekta konatiĝo kun la vivo kaj la poemlingvo de Ahmad Reza, jen ni legas liapoeme lian biografieskon. Kiel sciante, Sohrab Sepehri (1928-1980) verkis la faman **La piedirsono de akvo** (Sedaje paje ab, 1965) kvazaŭ la membiografion en tre bela kaj longa (28 paĝojn) poemo (vd. IE, n-ro 4, jaro 2, somero 2003, p. 8-11); Ahmadi faris similon en multe malpli longa poemo (6 paĝojn),

nomata **La trivita ĉambro** (Otage farsude), kies partoj tradukiĝas jene:

*La ĉambro estas trivita
La spegulo malhelita
Kie estas mia vizaĝo?
Mi kun tiu ĉi vizaĝo
Ekzameniĝis
Sukcesiĝis
Aŭdis muzikilon
Insultis
Aŭdis insulton
Malsatiĝis
Pluvon celiĝis
Satiĝis
Ekkonis koloron
Senkoloriĝis
Blankiĝis
Dormis
Vekiĝis
Vokis mian patrinon
Vokis vin
Respondis
Endormiĝis
Surmetis nazumon
Vojaĝis
Tristis
Restis.
Mi venis
Rigardis en la spegulon
Vojaĝis
Akvumis la florpoton
Manĝiĝis la fiŝon
Mi sciis: mia vizaĝo
Estas via vizaĝo.*

*Tri minutojn antaŭ la kvara horo
La spegulo malheliĝis
Mi ne timas
La pordo malfermiĝis malrapide
Virino sidiĝis ĉe la sojlo
La spegulo malhelis
Ŝi rigardis mian vizaĝon
Ŝi volis vidi sin
En la spegulo
Ŝi ekkredis min
Ŝi vokis min
Mi volis ke iu vidu min de for
Por ke al aliaj diru
Ke ĝis la malheliĝo de l' spegulo
Mi ridis.*

bone montras, ke ju pli multe li maljuniĝis, des pli multe la morto okupis la lokon de aliaj temoj – kiel la amo kaj naturaĵoj kiel la arbo, la birdo kaj la ĉielo - en liaj poemoj.

En liaj lastaj poemplibroj, eble en plej multaj poemoj oni vidas aludojn al la morto, dum en liaj fruaj verkoj ekz-e en poemo titolita *Man hamiŝe ... (Mi ĉiam ...)*, kio aperis en lia tria poemplibro *Vagte ĥube Masaeb (Bona tempo por tragedioj, 1968, p. 52)* ni legas:

Mi ĉiam vivis per tri vortoj

Ni iris vojojn

Ni faris ludojn:

La arbo

La birdo

La ĉielo

Mi ĉiam revis pri aliaj vortoj

Mi diris al la patrino:

Aĉetu vortojn de l' bazaro

Ĉu al via korb' mankas spaco?

Ŝi diris:

Vivu nur kun tiuj tri vortoj

Ahmadi tre montrive simbolas la hom(ar)on, kiu konsciante pri la neeskapebla morto, kio ĉiumomente minacantas onies vivon, trovas sin devigata alpreni ian sintenon antaŭ la morto – sinteno, kio neniel estas fiksa kaj dum diversaj tempoj, tre facile varieblas nekredible: probable de profunda terurigo ĝis transcenda sopirado. Li intense – kaj eblege neintence - induktemas tion en la poemoj kaj prozoj, ekz-e:

Pasintjare ni vidis velkiĝon de anemono kaj narciso

Do kiel ni ne ekkredu la morton? (p. 239)

Tio, konsciado pri la morto, kaj ties esprimo en la artverkoj, ja havas longajn radikojn en la pensmaniero kaj mondogardo de iranaj verkistoj ekde Kajjamo (1045?-1122?) kaj liaj (pra)antaŭuloj. Certe tia mortpensado estas tre logika rezulto de ĉiu pensema homo kie ajn en la mondo kaj kiam ajn en la historio. Nek aliaj grandaj civilizacioj malhavis tian sciemon kaj interesiĝon rilate al la morto kaj la postmorta mondo: ekz-e la antikvaj egiptaj historiaĵoj pli tem(ig)as pri la morto kaj la postmorta mondo ol la vivo surtera ĉi-monde.

La valoro de Ahmadi en (re)citado de la

pri-mortaj aferoj ja kuŝas en lia lingvaĵo kaj menso, kio tre klare montras la spiriton de la

erao de la poeto.

Filmo pri Ahmadi

Naser Saffarijan (1975-), juna irana filmkritikisto, filmisto kaj ĵurnalisto, kiu dediĉis sin al la prezentado de la iranaj renomuloj, lastatempe faris sian plej novan filmon pri Ahmad R. Ahmadi. Antaŭ tio Saffarian estigis trilogion pri Forug Farroĥ-zad (1935-1967): *Ĝame ĝan (La pokalo de l' anim')*, *Oŭĝe mouĝ (la kulmino de l' ond')* kaj *Sarde sabz (La verda malvarm')*. La filmo de Saffarijan pri Ahmadi, laŭ la titolo de verko de la poeto, eldonita en 1968, nomiĝas *Vagte ĥube masaeb (Bona tempo por tragedioj)*.

La filmo, kvankam produktita dokumentece, tamen ĝuas okulfrapajn kinartajn ecojn diversvidpunkte: la artoplena komponado malkonstrueca de la scenoj (far Bahman Kiarostami, filo de tre fama reĝisoro Abbas Kiarostami), la muziko, kaj la malantaŭ-scenejaj partoj, kio fakte konsistigas multon de la scenoj! Ĝi sukcese montras vivon kaj verkojn de la poeto kaj laŭ li mem kaj laŭ liaj artistaj amikoj renomaj, plus la karakteron de li en la ĉiutaga vivo, t.e. lia ŝercemo.

Rilate al Saffarian dirindas, ke la produktado de la trilogio – pro diversaj problemoj – daŭris 11 jarojn, anstataŭ la planitaj 2 jaroj, kaj tiu pri Ahmadi 3 jarojn, i.e. de 2002 ĝis 2005. Liaj postaj filmoj estos pri Mohammad Mosaddeg (1880-1967), unu el la plej popularaj politikistoj de Irano, kiu i.a. naciigis la petrolon de Irano; kaj Sadeg Hedajat (1903-1951), kiu laŭ iuj estas la plej bona prozisto en la persa de post Sadio (1213?-1292?).

maldolĉecoj trovataj en miaj poemoj ne transformiĝu en lamentojn (en la ĉiutaga vivo)". Pri liaj ŝercaĵoj, ekz-e Omran Salahi (1946-), mem tre fama satiristo kaj poeto de Irano, citas ke foje li diris: **"Kiam ni estis junaj, oni gravigis pri la maljunuloj (artistaj); nun kiam ni maljuniĝis, oni gravigas pri la junuloj"**.

Ie en nova filmo pri Ahmadi kaj lia verkaro, kio prezentiĝas sube, li diras, ke:

"La tuta parolaro, kion ni diras dum la tagnokto, estas senutila; la nura utila parolo konsistas el kelkaj vortoj: "Ĉu la manĝaĵo pretas?" Oni respondas aŭ 'Jes', aŭ 'Ne'!"

Lia speciala ŝercemo ĉiam ridigas onin, kvankam iam eĉ ilia kerno estas trista:

La morto mem ne estas tiel ĝena, ĉar tiam vi nenion komprenas; nur ĝia komenco ĝenas, ĝuste kiel malbona titolaro de bona filmo!

Kinema poeto

Ahmadi amas la kinon, tiel ke liaopinie **"Oni povas dividi la mondon en du historiajn eraojn: antaŭ la kino, kaj post la kino"**. Kvazaŭ laŭ li, la sepa arto potenciale inkluzivas la ses klasikajn belartojn, kaj tial tute facile povas superi ilin. La muziko kaj la poemo respektive havas postajn rangojn ĉe li laŭ la esprimivo-nivelo. Liaj poemoj inspiritas de la kino kaj kreiĝas per/kun la muziko. Laŭ li, samkiel oni ne pravas mortigi la sencon por la rimo kaj eĉ ritmo, nek en la kino decas ke oni deviĝu fari filmon akademiece kaj tutlaŭregule, foriĝante de la homaj originaleco kaj spontaneco. Tio, teknikema aliro ĉe filmfarado, kondukas al stagnado, se ne al regresado.

Junage li eĉ rolis en filmoj kiel "Postĉi" (La poŝtisto, 1972, far Darjuŝ Mehrĝuji, 1939-), sed pli poste li ne daŭrigis kinaktivadon, ĉar laŭ li tio estas kolektiva aŭ grupa laboro kaj bandoj funkcias tie, kaj li ne povis labori bandume; sekve li preferis poemadon kaj verkadon, kio ne estas grupa laboro, kaj li mem sola povis plenumi tion. Laŭ multaj – kiel Ezzat-ol-lah Entezami (1924 -), unu el la veteranaj aktoroj de Irano - li tre bone ludis antaŭ la kamerao, sed kiel dirite supre, la atmosfero de la kina laborejo irana

ne plaĉis al lia delikata kaj purema karaktero, kaj tiel lia talento restis senfunkcia tiuterene – sed samtempe tio probable allasis al li pli da

tempo kaj energio por poemado.

Amikema poeto

Alia tre sentebla karakterizaĵo lia, estas amikemo pura, kio neniel limiĝas al la familianoj kaj parencoj, sed inkluzivas homojn – noblajn artistojn – en kiu ajn artfako, kiel: pentrado (Ajdin Agdaŝlu), grafiko (Morteza Momajjez), kino (Sohrab Ŝahid Sales kaj Masud Kimijaji), karikaturo (Bahman Mohasses), poezio (Forug Farroĥzad, Sohrab Seperhi, ...) kaj multaj aliaj. Fakte li verkis libron (ĉ. 200 paĝojn), en kiu li parolas – tre bele kaj poezie – nur pri tiaj amik (iĝ)oj, kaj liaj memoraĵoj ilia-rilate. Ekz-e en la ĉapitro pri Biĵan Ĝalali, titolita 'Tiu senfina iluzio', li skribis:

"La poemoj de Biĵan Ĝalali, la poeto, ĉiam por mi estas mallonga ripoztempo, kiam la poeto venis al la domo por alivestiĝi. Dum tiu ĉi mallonga okazo, ne ekzistas tempo, por ke la parolo perdiĝu en la hipokritecon de la 'ritmo' kaj 'rimo', la parolo estas nuda." (Hekajate aŝnaije man ba ..., p.87)

Tio certe validas ankaŭ pri Ahmadi mem kaj liaj poemoj, kio neniel toleras metrikajn ecojn kiel ritmon kaj rimon.

Mortema poeto

Probable alia ĉefa karakterizaĵo de Ahmadi, temas pri unu el liaj plej frekvencaj mensokupaĵoj: la morto. En diverstempaj poemoj liaj – kio jam daŭris pli ol 40 jaroj – oni ĉiam renkontas morton aŭ sentas mortombron. Lia verkaro – kiel li mem agnoskis –

tiurilate en 2002 skribis:

“... *Kvardek jaroj pasis ekde kiam mia unua poemlibro ‘La desegnaĵo’ (Tarh, 1962) presiĝis. La libro, kiu estis nepacebla kun sia tempo, do estigis insultojn kontraŭ mi. Sed mi havis tiun bonŝancon kaj triumfon, ke la unua leganto kaj subtenanto de la libro estis Forug Farroĥ-zad. Estis ŝi, kiu aŭdace metis mian poemon ĉe tiujn de la poetoj de la generacio antaŭ mi: Nima Juŝiĝ (pseŭdonimo de Ali Esfandijari 1895-1959), Ahmad Ŝamlu (1925-2000), kaj la aliaj ...*” (*Ketabe montaĥabat*, p. 11-12)

Fenomena poeto

Laŭ Mohammad Ali Sepanlu (1940-), nuntempa poeto kaj verkisto, en la irana literaturo Ahmadi estas fenomeno. La alta persistemo de Ahmadi siavoje, malgraŭ multes riproĉoj kaj malbondiroj, sukcesis pruvi lian pravecon. Lia poemo eĉ inter la poemoj de la novaj poemoj, estas ankoraŭ aliel noveca! Iam Mehdi Aĥavan Sales (1928-1990), mem granda poeto de la persa nova poemo, aludante al la poemstilo de Nima Juŝiĝ, epitetita kiel la patro de la persa novpoemo, diris kiam la Nima-eca novpoemo estis elformiĝanta, poetoj kiel Ahmadi venis kaj ĝenis la proceson (per siaj eĉ pli novaj poemoj). Pri tio Ahmadi kredas, ke Nima-eca poemo, aŭ eĉ poemo de Ahmadi mem ne restos por ĉiam, ĉiu nova generacio eblas havi novajn spertojn kaj tio vole-ne-vole kondukas al pli novaj poemstiloj. Ahmadi havas pli ol dek poezilibrojn, multaj el kiuj eldoniĝis ree kaj ree. Krom tio, li same multe verkis (eble 14 librojn) ankaŭ por la infanoj – tereno tre malofte renkontita/ata per la elstaraj verkistoj de la persa.

Multaspekta homo

Funda konado de Ahmadi pri la diversaj fakoj de la belartoj – inkluzive kaj eble pleje la sepan, t.e. la kinarto – ebligis al li pli vastan perspektivon kaj pli riĉan poemspektron. Krome, tio ebligis al li kontribui al aliaj artoj, i.a. redaktadon de diversaj verkoj precipe pri la muziko - alia et-laborita tereno en la persa lingvo. Do plejeble lian ĉefan karakterizaĵon konsistigas tio, ke li havas vorton por diri, kaj neniel gravas por li ĉu esprimi tion en defiat

poemspeco, ĉu prezenti tion en prozo, ĉu eldiri tion por la infanoj, ĉu reeĥi tion kontribuante al la aliaj artoj.

Laŭ Maĝid Entezami, unu el la plej famaj komponistoj iranaj – precipe en filmmuziko - kiam oni ne tiel gravigis pri la tradicia kaj originala muziko de Irano, probable ekde la 1970-aj jaroj, Ahmadi multe strebis por ĝia disvolvado, tiel ke multaj el la sukcesaj muzikistoj de la nuntempa Irano sentas sin ŝuldantaj al li.

Ahmadi junaĝe aktivis ankaŭ en kinarto kun rondo, kiu pli poste fariĝis el la plej renomaj en siaj fakoj.

Dueca homo: ŝercema homo/serioza poeto

Dualismo, kies elpensinto probable estis Zoroastro (iam inter la 6-a kaj 18-a jc. a.K.), videblas en Ahmadi pleje ĉe spektro, kies ekstretoj estas tristo kaj ĝojo. Li naskiĝis en Kerman-urbo en 1940. Liaj praavoj estis zoroastranoj elmigrintaj de Jazd-urbo al Kermano.

Liaj poemoj, kiel ankaŭ li mem eldiris, estas inter la plej malĝojaj aferoj en la mondo. Ekz-e en poemo titolita *Anduhe pangere* (La ĉagreno de l’ fenestr’) unue aperinta en lia verko *Ruznameje ŝiŝei* (La vitra tagĵurnalo, 1964):

Hodiaŭ matene la infanoj kaj maljunuloj ekkomprenis

Ke la kurteno per ĝiaj plej ciganaj koloroj Ne povos

Kaŝi la praan ĉagrenon de l’ fenestr’. (*Ketabe montaĥabat*, p.28)

Tamen lia rilataro kun la amikoj kaj la ĉirkaŭuloj en la ĉiutaga vivo plenplenas de ĝojo kaj gajo. Sekve lia morozo, kio tute klaras ankaŭ en lia alloga basa kaj tremetanta voĉo, kiam li deklamas tiel bele siajn – aŭ alies – poemojn, neniel senteblas en lia ordinara ĉiutaga rilataro kun la aliaj. Li tiel abunde kaj gajige ŝercas.

Do oni povas diri, ke alia karakterizaĵo lia, kio probable ne tiel reliefiĝas en liaj versoj, estas lia ŝercemo en la ĉiutaga vivo – kio siavice eble iel balancigas lian spiriton kontraŭ la viv-amarecoj kaj la morto. Laŭ diraĵo de li mem, lia ŝercema duono “...**estas ia defenda armilo. Pli bonas, ke la**

Ahmad Reza Ahmadi, kinema poeto

lam Forug Farroĥ-zad (1935–1967), la plej fama poetino de Irano, diris: “La nuraj poetoj, en kies poemoj mi ne sentas mankon de la ritmo, estas Bijan Ĝalali kaj Ahmad Reza Ahmadi”. En la antaŭa numero de IRANA ESPERANTISTO vi konatiĝis kun Bijan Ĝalali, ĉi-numere vi ekkonas pri Ahmad Reza Ahmadi.

Ahmad Reza Ahmadi estas unu el la pioniroj de la nova aŭ libera poemo en la persa lingvo; eĉ inter la novpoetoj de sia tempo, li iniciatis poemlingvon tute liecan: tre simpla, alloga, pensiga, profunda, ofte morna – kaj multam nefacile komprenebla - poemo kiu havas nek rimon, nek ritmon. Laŭ li la esencon de la poemo konsistigas nur la doloro kaj sufero de la poeto, ne la rimo aŭ ritmo. Ĝis kiam la poeton povas konsterni io, la poeto povas verki originale, sed ekde kiam la poemado fariĝas rutinaĵo, kutimaĵo kaj kvazaŭ ĉiutaga tasko de la poeto, li jam falas en falsan poemon.

Multaj esprimis pri la malfacileco de la poemoj de Ahmadi, tamen eĉ tiujn, kiuj iam neemas lian poemon, ĉefe pro ĝia nekomprenebleco, allogas lia personeco, pacienco, persisto kaj lerto en la belartoj.

Abbas Kiarostami (1940-), delonga amiko de li, kaj nun la plej fama reĝisoro irana en la mondo, konfesas ke parkerante multajn poemojn de Ahmadi ekde la junaĝo, li eĉ ankoraŭ ne havas la kapablon bone kompreni plurajn poemojn de li. Tamen la malfacileco de liaj poemoj – kiuj siavice konsistas el tre simplaj vortoj kaj fraz-

strukturoj – funkcias duel: unuflanke forpuŝas multajn legantojn, precipe tiujn, kiuj ne konatas kun lia lingvaĵo tre simbola kaj abstrakta; aliflanke kaŭzas altan allogon por liaj poemoj ĉe tiuj, kiujn ĝuigas la iluzieco, divenado kaj necerteco. Fakte eble oni povas esprimi similon alivorte: la iluzio, kuŝanta en lia poemo, samtempe kaj malfaciligas la serenon komprenadon de lia poemo, kaj allogigas la atmosferon de la poemo por serĉemaj mensoj transcendaj. Ekze Kiarostami mem eldiris ke: “la iluzio, kio ekzistas en la poemo de Ahmadi, estas kiel songo, kiun oni ne povas eĉ rakonti al iu”. Laŭ li tia iluzio estas ideala en ĉiuj artoj, kiel en la kino. Kiel ekz-on pri songeca imago en poemoj de Ahmadi, li citas poemeron, kiu tradukiĝas jene:

***Funde de aleo plenplena da niktagoj
Oni malsuprenigas iun el pendumilo***

Ahmadi, eble nekonscie, emegas al tia iluzieco, ĉar li klare kaj nerekte montris sian inklinon al la iluzio, i.a. la titolo de lia poezia prozaĵo pri Bijan Ĝalali (1927-2000), alia grava novpoeto de Irano (vd. IE, n-ro 12, jaro 4, somero 2005, 3-7.) implicas kaj projekcias tion: “Tiu senfina iluzio”!

Forug kaj Ahmad Reza

Unuafoje Forug Farroĥ-zad (1935-1967), la plej fama poetino de Irano, malkovris kaj prezentis la poemon de Ahmadi. Li mem

Pajam-e Sabzandiŝan (Mesaĝo de Verdpensuloj)

ISSN 1728-6174

IRANA ESPERANTISTO estas kultura kaj sendependa sezon-revuo internacia kiu presiĝas en Irano E-e kaj perse.

IRANA ESPERANTISTO

Respondeca direktorino :

Fariba N. Maĝd

Ĉefredaktoro :

M. Reza Torabi

Kovrilo: De Yakhshi Habibpur

Persa kovrilo:

Temas la artikolo momdo post Esperanto

***

Grafikaĵo: Babak Torabi

Eldonaj aferoj: Reza Haĝihasanlu

Eksterlanda abono: Hamzeh Ŝafii

***

Adresoj:

✉ P.O. Kesto 17765-184,

Tehran, Iran

☎ (0098 21) 88348929

☎ (0098 21) 88348928

TTT-ejo : www.sabzandishan.com

Retpoŝto: info@sabzandishan.com

***

Bonvenas eseoj, artikoloj, raportoj kaj kontribuoj kondiĉe ke ili ne estu publikigitaj antaŭe. Bonvenas kulturtemaj kontribuoj ĉu en Esperanto ĉu en la persa.

***

Ĉia presa aŭ elektronika citado aŭ eldonado de materialoj de IRANA ESPERANTISTO, ĉu originale ĉu tradukite en aliajn lingvojn, estas permesata. Bonvole menciu pri la fonto kaj la originala lingvo (t.e. Esperanto aŭ la persa) kaj se eble, informu nin pri eldonaĵo en kiu aperis io de aŭ pri IRANA ESPERANTISTO aŭ/kaj sendu kopion al ni.

Estimataj legantoj!

Oni diras ĉiuj irananoj estas poetoj! tio povas esti vero. Iu eldonisto antaŭ jaroj diris "dum la averaĝa eldonkvanto en irano estas 1000-1500 ekzempleroj po libro, ĉiujare aperas pli ol 3 mil poemlibroj, kies ekzempleroj ne elvendiĝas dum longa tempoj, kaj tio signifas ke eĉ poetoj mem ne legas alies librojn"!

Tia estas nia lando, oni ŝategas poezion kaj poetoj neniel mankas al ni. Fakte nia kulturo plejparte baziĝas sur poezio ol aliaj literaturbranĉoj. Se vi rimarkas ke nian revuon multas poeziaĵo ne miru ĉar ni iele rolas kile spegulo. Se multas poetoj en nia lando tio povas havi ankaŭ alian signifon: altkvalitaj poetoj.

Ĉi-numere ni prezentas al vi unu el la plej nostilaj poetoj de la persa: Ahmad Reza Ahmadi, kiun nia kolego Ahmad Reza Mamduhi priskribas. Do, ni klopodis doni ampleksan konon pri la poeto tradukante interesan intervjuon kun li kaj elektante specimenojn de liaj poemoj.

Krom poezio al ĉi-numero ne mankas iranologio kiun plumis nia samideano Ali Koŭsari pri la antikva urbo Kangavar kie li ankaŭ pasportoservadas. En aliaj rubrikoj pli malpli kiel kutime aperas specimeno de elstara persa kulturo de Sadio kiun nia alia kolego Kejhan Sajjadpur lerte tradukas.

Agrablan legadon!

Enhavo:

Ahmad Reza Ahmadi, kinema poeto 3
Ruinaĵojn de la koro mi allasas al la vento 9
Ahmad Reza Ahmadi sialange 12
Sep poemetoj por Ahmadi 13
Al kiu mi telefonu? 14
Floroj el "La Florejo" de Sadio 20
Kangavar: La urbo de Anahita-templo 22
Nova amikino de Bozorgmehr! 25
Mia sola duono 26

Enhavo de la persa parto:

La mondo post Esperanto, estas titolo de prelego kiun prezentis A. Reza Mamduhi dum Zamenhof-tago 2005 por la publiko.

Historio de E-movado en Irano

Ali Reza Doŭlatŝahi ĉi-foje levas demandojn pri Ali Ŝirazpur –literaturisto fama irana- kaj lia Esperanto sciado.

Pri la softvaro "EK" Ali Koŭsari detale artikolas al niaj legantoj.

Esperanto en la dorsosako

79 tagoj tra la mondo, estas vojaĝraporto de 2 hispanoj kiuj mondon rondiris dum 79 tagoj. Simin Emrani enperigis la libron kaj ekde tiu ĉi numero ni jam publikigis ĝin.

Reza Torabi recenzas la nove aperintan libron de A. Reza Mamduhi "La plej facila lingvo de la mondo" – ampleksa perslingva lernolibro de Esperanto- kies apero estis ege bonvena kaj bezonata en nia lando.

Lajos Tarkony

Prezento kaj specimeno de la hungara poeto kiun faris Ali Reza Doŭlatŝahi.

Varma ŝtono, novelo de A. Gajdar kiun el la rusa tradukis M. P. Habibpur.

Antaŭ la vivantoj aŭ mortintoj!?

Recenzo de Hosein Alizade al la tradukaĵo de la libro Kenza Buruoe – japana verkisto – kiun enpersigis Golam Reza Azarhuŝang el Esperanto.

فهرست مطالب بخش فارسی :

۳	.....	دنیای پس از اسپرانتو
۸	.....	معرفی نرم‌افزاری برای نگارش متون اسپرانتویی
۱۱	.....	نقد و معرفی کتاب آسان‌ترین زبان دنیا
۱۳	.....	داستان (سنگ داغ)
۱۵	.....	تاریخ اسپرانتو در ایران (۱۲)
۱۶	.....	قطع‌نامه کنگره جهانی اسپرانتو
۱۷	.....	اسپرانتو در کوله بار سفر (۱)
۲۲	.....	اشعاری از لایوس تارکونی
۲۴	.....	نقد ترجمه کتاب در برابر زندگان

معرفی مطالب بخش اسپرانتوی این شماره

گزیده‌هایی از گلستان سعدی

در این شماره نیز همچون شماره‌های قبل بخشی از گلستان سعدی با ترجمه‌ی کیهان صیادپور تقدیم خوانندگان می‌شود.

احمدرضا احمدی شاعر سینماگرا

بخش اسپرانتوی این شماره ویژه‌ی احمدرضا احمدی شاعر معاصر کشورمان است، که شامل مروری بر آثار وی و نمونه‌هایی از شعرهای او می‌باشد. این مقاله کاری از احمدرضا ممدوحی همکار ثابت و یار دیرین مجله است.

کنگاور، شهر معبد آناهیتا

علی کوثری - اسپرانتودان کنگاوری - به معرفی شهر خود برای اسپرانتودانان می‌پردازد و با توضیحات جامعی که در این مقاله داده است، اشتیاق علاقه‌مندان به مکان‌های تاریخی را برمی‌انگیزاند که از این شهر نیز دیدن کنند.

هفت شعر اصیل از اسد محبوب برای

احمدرضا احمدی

نیمه‌ی تنهای من

داستانی از سونا نجاتی با ترجمه‌ی م. فهیمی زینت بخش داستان ایرانی این شماره است.

به کی تلفن کنیم؟

مصاحبه‌ی احمد طالبی نژاد منتقد ادبی با شاعر نامدار احمدرضا احمدی که در ماه‌نامه‌ی فرهنگی - هنری هفت منتشر شده است با ترجمه‌ی شیما باستانی.

در شماره‌ی آینده می‌خوانید:

- نظم نوین زبانی جهان
مصاحبه کلود پیرون با روزنامه ایتالیایی
- اسپرانتو در آسیا: گذشته، حال، آینده
گزارشی از وضعیت اسپرانتو در قاره کهن
- ظهور نسل اینترنتی اسپرانتوانان و اسپرانتو در وبلاگ‌های فارسی

نقل مطالب مجله با ذکر منبع و ماخذ جایز است و از استفاده کنندگان درخواست می‌شود دو نسخه از نشریه‌ای را که در آن مطلبی به نقل از این مجله درج نشده است به نشانی مجله ارسال کنند.

مسئولیت مطالب مندرج در این مجله برعهده‌ی نویسندگان آن می‌باشد.

همکاران تحریریه‌ی این شماره:

فرمهر امیرخاوری

شیما باستانی

م. پ. حبیب پور

کیهان صیادپور

م. فهیمی

علی کوثری

حسین علیزاده

سیمین عمرانی

اسد محبوب

احمدرضا ممدوحی

مرتضی میرباقیان

• گرافیکست: بابک ترابی

• امور چاپ: رضا حاجی حسنلو

• حروفچینی: سبزاندیشان

• چاپ و صحافی: آرویج ۷۷۵۰۰۵۶۵

خ شریعتی، بالاتر از سه راه طالقانی پلاک ۱۹۷

نشانی‌ها:

• تهران، صندوق پستی ۱۸۴-۱۷۷۶۵

• تلفن: ۸۸۳۴۸۹۲۹

• فکس: ۸۸۳۴۸۹۲۸

• پایگاه اینترنتی: www.sabzandishan.com

• پست الکترونیک: info@sabzandishan.com

• خیابان انقلاب - دروازه دولت - خیابان خاقانی

کوچه علیزاده پلاک ۲۳

ویندوز و لینوکس زبان

جنبش بین‌المللی اسپرانتو برابرخواه است، در این باره جای هیچ

تردید نیست، این را تاریخ و کارنامه آن نشان می‌دهد.

اسپرانتو برای "همه" است و این "همه" شامل همگان است

بی‌هیچ تعریف محدود کننده‌ای. به نظر می‌رسد که اسپرانتودانان از

محدود گروه‌هایی هستند که پرسش درباره‌ی برابری زبانی را بلندتر و

بلندتر می‌پرسند و نسبت به تهدید زبان و فرهنگ بومی در گستره‌ی

جهانی به همگان هشدار داده و از خود واکنش نشان می‌دهند هر چند،

گوش‌هایی که باید بشنوند هنوز نمی‌شنوند و هشدار آنان را پاسخی در

خور نیست اما در گذر "زمان"، "تاریخ" در این باره قضاوت خواهد کرد

که چه کسانی دغدغه‌ی حفظ زیست بوم فرهنگی را داشته و دارند، در

حالی که خواهان ارتباطی برابر با دیگران در مناسبات فراملی بوده اند و

هستند.

کدامین کارشناس فرهنگی است که تاثیر فراگیری زبان‌های

ملی و رسوخ فرهنگ آنان را از مجرای آموزش زبان تایید نکند در

حالی که اسپرانتو از هر نظر می‌تواند "بومی" شود. اگر بخواهیم مثالی

بزنیم زبان‌های ملی همچون سیستم عامل ویندوز هستند که کاملاً

"انحصاری و تحت مالکیت" قرار دارد و اسپرانتو همچون سیستم عامل

لینوکس است که کاملاً "غیر انحصاری و متعلق به استفاده‌کننده" است.

جنبشی که در سطح بین‌المللی برای خلع ید از "انحصار نامحدود"

سیستم عامل ویندوز به راه افتاد، سرانجامش به سیستمی همگانی

انجامید که به همگان با توجه به توانایی خود، امکان استفاده از آن را

هموار می‌کند، یعنی نوعی "بومی سازی در زمینه‌ی سیستم عامل و

نرم‌افزارها"، هر چند هنوز بسیاری ترجیح می‌دهند از بسته تر و تمیز و

آماده‌ی ویندوز استفاده کنند "تا بعدا چه پیش آید". حال پرسش این

است که "لینوکس زبان و فرهنگ" چه هنگامی ضرورت خود را بر

همگان آشکار خواهد کرد؟

دنیای پس از اسپرانتو

متن سخنرانی احمدرضا ممدوحی به مناسبت سال گشت تولد خالق زبان بین‌المللی اسپرانتو، دکتر ل. ل. زامنهوف (۱۹۱۷-۱۸۵۹) و روز جهانی کتاب اسپرانتو

مقدمه

می‌خانه اگر ساقی صاحب‌نظری داشت   می‌خواری و مستی ره و رسم دگری داشت

به نظر می‌رسد که شاعر از “ره و رسم” می‌خواری موجود راضی نبوده و علت آن را نبود “ساقی صاحب‌نظر” می‌داند. تعبیر اسپرانتیستی این شعر، شاید این باشد که نظم زبانی موجود در دنیا، نظمی صحیح و کارآمد نیست، و علت آن، فقدان اسپرانتیست‌هایی است، که از روش‌های درست و کارا برای ترویج اسپرانتو در دنیا استفاده کنند. و این در حالی است که اهمیت زبان برای انسان - چه در ارتباط او با دیگران و چه در ارتباط او حتی با خودش - بسیار بنیادی و کلیدی است، تا جایی که به‌عنوان مثال، بنا بر گفته‌ی لودویگ ویتگنشتاین (۱۸۸۹-۱۹۵۱)، فیلسوف اتریشی - انگلیسی:

“محدوده‌های زبان من، مرزهای دنیای من است.” و این واقعاً باعث تأسف است که محدوده‌ی دنیای اکثریت قاطع انسان‌های هزاره‌ی سوم، هنوز مرزهای محدود زبان‌های قومی - و یا حداکثر ملی - ایشان است!

۳

54

اهمیت زبان و ویتگنشتاین

گرگوری برگمن (۱۹۷۹-)، نویسنده‌ی جوان کتاب *The little book of bathroom philosophy* (۲۰۰۴) جدید (با ترجمه‌ی کیوان قبادیان و توسط نشر اختران) منتشر شده است، در این کتاب موجز فلسفه، هنگامی که به ویتگنشتاین می‌پردازد، می‌گوید:

“نفوذ ویتگنشتاین فوق‌العاده است، زیرا برای علم فقط یک وظیفه‌ی مشروع قائل بود: توجه به کاربرد زبان به‌گونه‌ای که از معضلات فلسفی ناشی از کاربرد نادرست کلمات اجتناب شود.”

“همه‌ی واقعیت‌ها به این اعتبار واقعیت‌اند که می‌توانیم درباره‌ی آن‌ها حرف بزنیم و تصویرشان کنیم.” (تناظر سه‌گانه‌ی واقعیت، اندیشه در ذهن انسان و زبان) هم‌چنین در مورد قدرت و رسا بودن زبان در تبیین مطالب و مسائل گفته است که:

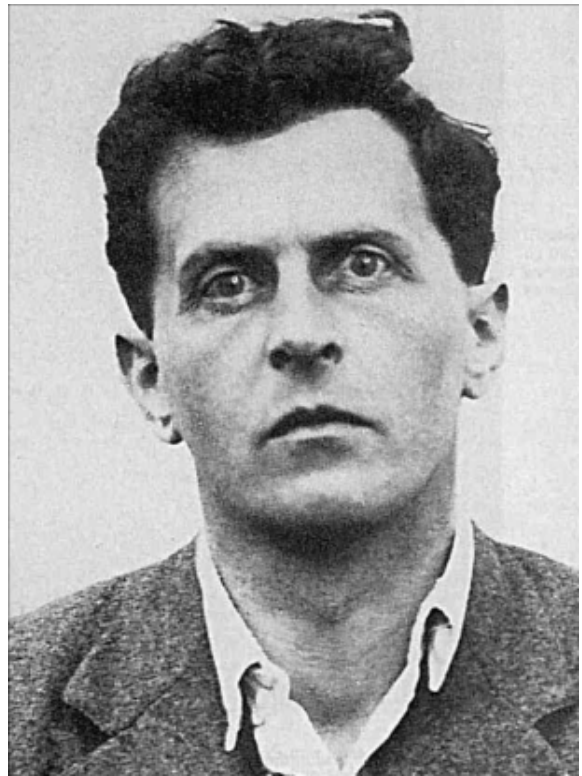
“هر چیز گفتنی را، به‌وضوح می‌توان بر زبان جاری ساخت.” در نظر ویتگنشتاین - شاید همان‌طور که سهراب سپهری نیز گفته است: “واژه باید خود باد، واژه باید خود باران باشد.” - کلمه خود معنی است، چرا که به‌زعم او: “اگر راست باشد که کلمات معنی دارند، پس چرا کلمات را دور نمی‌اندازیم و معنی‌شان را نگه نمی‌داریم؟”

لزوم تغییر استراتژی

متولیان و متصدیان امر زبان در جهان - که البته خواه‌ناخواه شامل ما اسپرانتودانان نیز می‌شود - تاکنون موفق به تغییر اساسی این نظم اشتباه نشده‌اند. علت این امر شاید

ویتگنشتاین، که از شاگردان برتراند راسل (۱۹۷۰-۱۸۷۲) فیلسوف و ریاضی‌دان انگلیسی بود، بنا بر گفته‌ی بسیاری، اندیشه‌ی فلسفی قرن بیستم را متحول کرد. وی درباره‌ی اهمیت زبان بسیار صحبت کرده است، از جمله در مورد رابطه‌ی بین واقعیت و زبان گفته است که:

لودویگ ویتگنشتاین، فیلسوف زبان آگاه اتریشی -
انگلیسی: "محدوده‌های زبان من، مرزهای دنیای من
است"

به عنوان نمونه در زمینه‌ی فن آوری، فرد بر سگویی (Segway human transporter) که در ابتدای هزاره‌ی سوم میلادی توسط دین کامین (Dean Kamen)، مخترع آمریکایی ابداع شد، و از نقطه نظر حمل و نقل، شهرسازی و رعایت مسائل زیست محیطی - مانند ۵C ابداع سال ۱۹۸۵ لرد کلابو سینکلر (Clive Sinclair)، مخترع انگلیسی - بسیار قابل توجه است و افق‌های تازه‌ای را در برابر دیدگان طراحان در بسیاری از زمینه‌ها، از جمله برنامه‌ریزی و طراحی شهری می‌گشاید؛ و یا رادیوی کوکی، که در سال‌های پایانی قرن بیستم ابداع شد و عنوان اختراع سال را نیز از آن خود کرد - و ایده‌ی آن به راحتی می‌تواند به تلفن همراه و کامپیوترهای همراه کوکی نیز بیانجامد - فقط ترکیبی است از دست‌آوردهای علمی و فن آوری گذشته: ژيروسکوپ، حس‌گرهای گوناگون، باتری‌های قابل شارژ، کوک، دینام یا ژنراتور، و ...

"اگر می‌خواهید یک کشتی بسازید، افراد را فرا نخوانید تا چوب جمع کنند، کار را بین ایشان تقسیم کنید و به ایشان دستور دهید که چه کار کنند. به جای این کارها، به ایشان عشق ورزیدن به دریای وسیع و بی‌انتها را آموزش دهید."

در زمینه‌ی علوم نظری و دانش نیز می‌توان به عنوان مثال به "داروینیسیم اجتماعی" که در اواخر قرن نوزدهم توسط دانشمندانی مانند هربرت اسپنسر (۱۸۲۰-۱۹۰۳)، یکی از بنیان‌گذاران علم جامعه‌شناسی، سامان دهی شد، و یا نظریات خانم جولیا کریستوا (-۱۹۴۱)، روان‌کاو، نویسنده، تئورسین و استاد زبان‌شناسی دانش‌گاه پاریس، که بلغاری الاصل و فرانسوی است، اشاره کرد که با تعبیر و ترکیب جدیدی از ایده‌ها و نظریات چارلز داروین (۱۸۸۲-۱۸۰۹)، زیگموند فروید (۱۸۵۶-۱۹۳۹)، و زبان‌شناسی ساختارگرا به وجود آمده است.

در مورد اسپرانتو چطور؟

بنابراین در زمینه‌ی مشکل زبان بین‌المللی و اسپرانتو

در غرق شدن ایشان در جزئیات و یا جزءنگری‌های افراطی بوده است، که البته شاید وجود و گذراندن آن برای پیشرفت تکنیکی در این زمینه لازم بوده است. اما اکنون به نظر می‌رسد که برای فرار از این ورطه و رکود نسبی، احتیاج به یک کل‌نگری و دگرنگری بنیادی وجود دارد تا فرای پیشرفت‌های تکنیکی به دست آمده، از تاکتیک‌های جدیدی بهره‌گیری شود. و شاید هنگام آن نیز فرا رسیده باشد تا در استراتژی پیش‌برد زبان اسپرانتو هم تجدید نظر کنیم.

ابداعات اولیه و ابداعات ترکیبی

ما در عصری زندگی می‌کنیم که به نظر می‌رسد اکثریت اختراعات و ابداعات اساسی یا اولیه - چه در زمینه‌ی فن آوری و فرآوری و چه در زمینه‌ی دانش و علوم - انجام شده است، چرا که مدت‌هاست که اکثر نوآوری‌ها و دست‌آوردها، تنها ترکیب یا آرایه‌ی جدیدی از یافته‌های قبلی بوده است. بنابر این، اختراعات و ابداعات کنونی - و احتمالاً آینده نیز - اکثراً از ادغام و ترکیب اختراعات و ابداعات قبلی و نحوه‌ی کاربرد جدیدی از آن‌ها، به وجود می‌آید.

در آن مشکل زبان مشترک یا زبان بین‌المللی فراگیر وجود ندارد. چرا که هنوز، به‌عنوان مثال، برای هیچ اروپایی یا امریکایی هم - که شاید نسبت به دیگر ساکنان این کره از پیشرفت‌های بیش‌تری در زمینه‌ی زبان و ارتباطات بهره‌مند شده باشند - قابل تصور نیست که پس از پیاده شدن در پکن، تهران یا مسکو بتوانند با تمامی اقشار مختلف محلی مردم، از راننده تاکسی گرفته تا مردم کوچه و بازار و دانش‌جویان و اساتید، به‌راحتی و در زمینه‌های گوناگون - و نه فقط در حد یک سلام و احوال‌پرسی ساده - صحبت کنند. اکنون کار ما اسپرانتیست‌ها شاید این باشد که چنین رویایی را برای مردم جهان به تصویر درآوریم، تصویری باورپذیر و ملموس و دست‌یافتنی: با بهره‌گیری از کتاب، مجله، فیلم، تاتر، اینترنت یا هر رسانه‌ی دیگر. به‌عبارت دیگر ما باید به‌هرترتیبی که می‌توانیم، "دنیای پس از اسپرانتو" را به‌خوبی به‌تصویر کشیم و آن‌را به تمامی مردم جهان نشان دهیم.

ابتدا باید اندیشه و آرزو برای امری به‌وجود آید و پرورنده شود؛ پس از آن، تنها همین آرزو و خواست، انگیزه و اسباب تحقق بخشیدن به آن خواهد شد.

دنیای پس از اسپرانتو

در دنیای پس از اسپرانتو، امور کلیدی و حیاتی در زندگانی هر فرد یا جامعه، از بهبود، سهولت و عدالت فراوانی بهره‌مند خواهد بود، اموری چون آموزش زبان بیگانه یا "بین‌المللی"، تحصیل در رشته‌ی مطلوب، فرصت‌های کاری، ازدواج، مسافرت، بهره‌مندی از محصولات گوناگون هنری (مانند ادبیات، فیلم و تاتر)، تفریح و غیره. به‌عنوان مثال، **فراگیری زبان بیگانه یا "بین‌المللی" - که در حال حاضر تنها برای گروه اندکی از نخبگان میسر است که از امکانات مالی یا طبقه‌ی ویژه‌ی آن برخوردارند - در دنیای پس از اسپرانتو، برای تمامی انسان‌های جهان به‌گونه‌ای یکسان ممکن خواهد بود.** امکانات و فرصت‌های تحصیلی، کاری یا حتی تفریحی نیز، که اکنون بستگی زیاد و غیرعادلانه‌ای به

نیز، احتمالاً ما احتیاجی به ابداع یا اختراع اصلی جدیدی نداریم، چرا که اسپرانتو - و چندین هزار زبان دیگر - تا به‌امروز ساخته شده است. چیزی که در این زمینه به آن احتیاج داریم، ترکیب صحیح و کارآمدی است از فنون و آگاهی‌های موجود، برای پیش‌برد علم و آگاهی در این زمینه که به جهانی‌شدن زبان اسپرانتو - یا هر "آنتوی" دیگری - بیانجامد (اشاره به "یورپانتو"، "یورال" یا تمامی زبان‌های دیگری که با الهام یا بر اساس زبان اسپرانتو ساخته شده، یا پیشنهاد شده تا ساخته شود).

مثلاً به‌کارگیری زبان اسپرانتو در کامپیوترها و اینترنت، یکی از ترکیباتی بوده است، که تاثیر به‌سزایی در پیش‌برد زبان اسپرانتو داشته است - و به‌نوبه‌ی خود قادر به پیش‌برد غیرقابل تصور کاربرد کامپیوترها و اینترنت در سراسر جهان است. تاکنون تلویزیون و سینما در حد بسیار کمی به این منظور مورد بهره‌برداری قرار گرفته است - هرچند که همین مقدار نیز، تاثیر خوبی برای معرفی و وجهه اسپرانتو داشته است. رادیو و تلویزیون ماهواره‌ای از پتانسیل بسیار زیادی برای کمک به شناساندن، آموزش و به‌کارگیری زبان اسپرانتو دارند - همان‌طور که اسپرانتو نیز نقش فوق‌العاده‌ای می‌تواند در استفاده‌ی هرچه بیش‌تر و بین‌المللی‌تر از آن‌ها در سراسر دنیا داشته باشد. اما، تمامی این‌ها مربوط به تکنیک پیش‌برد اسپرانتو است، چیزی که در مقیاس تاکتیک و استراتژی باید مد نظر قرار گیرد نیز شاید از اهمیت بیش‌تری برخوردار باشد.

عشق به دریا و ایجاد تشنگی

آنتوان سنت دو اگزوپری (۱۹۴۴-۱۹۰۰)، نویسنده و خلبان فرانسوی، خالق کتاب شازده کوچولو، که کتاب قرن شناخته شده است، می‌گوید:

"اگر می‌خواهید یک کشتی بسازید، افراد را فرا نخوانید تا چوب جمع کنند، کار را بین ایشان تقسیم کنید و به ایشان دستور دهید که چه کار کنند. به‌جای این کارها، به ایشان عشق ورزیدن به دریای وسیع و بی‌انتها را آموزش دهید."

چنان‌چه بخواهیم این پند حکیمانه و عارفانه‌ی اگزوپری را در مورد چگونگی پیش‌برد زبان بین‌المللی اسپرانتو در سطح جهان به‌کار ببندیم، باید به‌جای غرق شدن در تبیین و انتقال جزئیات و ویژگی‌های اعجاز‌آور زبان اسپرانتو و نحوه‌ی آموزش هرچه بیش‌تر آن، مردم دنیا را از جهانی آگاه کنیم که

دانستن زبان بیگانه‌ای دارد، که فراگیری آن برای اکثریت مردم امکان‌پذیر نیست، در دنیای پس از اسپرانتو برای همه به یک اندازه و عادلانه خواهد بود.

شاید بزرگ‌ترین نمودگاه دنیای پس از اسپرانتو، در حال حاضر همایش‌های جهانی اسپرانتو (UK) باشد. بنابر این، به عنوان نمونه، باید تا آن جا که می‌توانیم جو تفاهم‌آمیز حاکم بر این همایش‌ها را به مردم جهان نشان دهیم تا ببینند که یک قرن است که چندین هزار نفر از ده‌ها کشور گوناگون و زبان مختلف گرد هم می‌آیند و در ایجاد تفهیم و تفاهم بین خود کوچک‌ترین مشکلی ندارند.

به عنوان مثال، در ارتباط با اتحادیه‌ی اروپا، که به خاطر فقدان زبان مشترک واحد در رنج و خرج بسیار به سر می‌برد، و علائمی از گرایش آن به اسپرانتو نیز دیده شده است، برای از بین بردن تردیدهای تصمیم‌گیرندگان ایشان در به کارگیری زبان بین‌المللی و بی‌طرف اسپرانتو، کافی است که هم‌اندیشان اروپائی ما حداکثر مساعی خود را در دعوت و فراخواندن ایشان به همایش جهانی اسپرانتو انجام دهند تا این تصمیم‌گیرندگان با چشم‌ها و گوش‌های خود تفاهم بین‌المللی را در عمل و در بین متفاوت‌ترین نژادها و زبان‌های دنیا تجربه کنند. آن گاه برای ایشان دیگر کوچک‌ترین شک و تردیدی در مورد بهره‌گیری از زبان اسپرانتو به عنوان زبان مشترک کشورهای عضو اتحادیه‌ی اروپا باقی نخواهد ماند.

هنگامی که ما اسپرانتودانان توانستیم به آحاد مختلف مردم جهان طعم و مزه‌ی چنین دنیای رویایی را بچشانیم، دیگر این خود مردم خواهند بود که برای دست‌یابی به این رویای زیبایی بشریت از انجام هیچ عمل و ابتکاری کوتاهی نخواهند کرد، و پس از یافتن اسپرانتو، برای آشنایی و فراگیری آن، خود ایشان به دنبال ما خواهند گشت تا بتوانند با اسپرانتو بیش‌تر آشنا شوند، آن را بیاموزند و از آن استفاده کنند. یعنی به عبارت دیگر، همان‌طور که مولانا نیز قرن‌ها پیش از اگزوپری گفته:

آب کم جو، تشنگی آور به دست،

تا بجوشد آب‌ات از بالا و پست.

یعنی به جای دادن آب (اسپرانتو) به مردم، تشنگی (آرزوی ارتباط یافتن با همه‌ی انسان‌های جهان) را در ایشان

به وجود آوریم و دامن بزنییم، چرا که با داشتن تشنگی، خود ایشان به هرطریقی که باشد، آب را خواهند یافت.

احتمالاً مرحله‌ی پس از ایجاد این آرزو و خواست و تشنگی، ترغیب و تشجیع مردم به جستجو و طی طریق در جهت آرمان آرزویی ایشان است؛ همان‌طور که در فرهنگ غرب به حق بر *Don't give up your dreams* (رویاهای تان را کنار نگذارید) تکیه شده و ما نیز در فرهنگ شرقی خود معتقد به اولویت اندیشه و آرزو هستیم، و به عنوان مثال، همان‌گونه که باز حضرت مولانا فرموده:

اندیشه‌ات جایی رود، و آن‌گه تورا آن‌جا برد،
زاندیشه بگذر چون قضا پیشانه شو، پیشانه شو.

یعنی ابتدا باید اندیشه و آرزو برای امری به وجود آید و پروراندن شود؛ پس از آن، تنها همین آرزو و خواست، انگیزه و اسباب تحقق بخشیدن به آن خواهد شد. به عنوان مثال، **تا اندیشه و تصور آزادی یا دموکراسی برای مردم تعریف و تبیین نشده باشد، ایشان در جهت دست‌یابی به آن کاری نخواهند کرد، اما پس از آشنایی با (خوبی‌های) این مفاهیم، از انجام هر تلاشی در رسیدن به آن کوتاهی نخواهند کرد.**

که عشق آسان نمود اول، ولی افتاد مشکل‌ها

به تعبیر دیگر، طبق گفته‌ی حافظ، عشق در ابتدا باید سهل و آسان بنماید تا انسان را مجذوب خود سازد، و پس از آن، به یاری جذبه‌ی ایجاد شده در ابتدا، فائق آمدن بر هر مشکلی که پیش آید، به آسانی ممکن خواهد بود. هم‌چنین بنابر غزل زیبای دیگر حافظ، محبوب برای افکندن آتش عشق به جان انسان تنها "زلفی بر باد می‌دهد" تا کل وجود انسان را "بر باد دهد" (زلف بر باد مده، تا ندهی بر بادم/ ناز بنیاد مکن، تا نکنی بنیادم). یعنی فقط با ایجاد شیفتگی و تشنگی، انسان کاملاً مجذوب شده و به دنبال محبوب و خواسته‌ی خود می‌رود. یا چنان‌که عطار نیز می‌گوید، فقط با افکندن عشق و آرزو بر دل شیخ پیر صغان، دخترکی ترسا قادر می‌شود تا او را که عمری با زهد و آبرو زیسته، به هر جا که مایل است بکشاند و انجام هر کاری را از او بخواهد - حتی کشاندن او به کنیسه و بستن زنار!

ما نیز باید ابتدا - و شاید حتی فقط - عشق به ارتباط

آن هم با جزئیات کامل ارائه کرده است.

اگر ما بتوانیم این نوع جهل مرکب را به جهل ساده - یعنی وجود مشکل، و آگاهی از وجود آن - تبدیل کنیم، دیگر برای حل مشکل تنها نخواهیم بود و خود مردم برای حل آن به پا خواهند ایستاد، و ما را خواهند جست، و اگر ما و اسپرانتو را نبینند - یا نخواهند ببینند - اسپرانتو را خود از نو خواهند آفرید. (مانند پیشنهاد آفرینش زبان "یورپانتو" یا "یورال" که توسط نماینده‌ی پارلمان انگلستان در اتحادیه‌ی اروپا مطرح شده است).

و توصیه‌ی آخر به هم‌اندیشان عزیز در سراسر جهان: شاید مهم‌تر - و زیباتر - از موفقیت جهانی نهضت ما و اسپرانتو، اشتیاق و آرزوی امروز ما برای اتفاق افتادن این امر مبارک است، یعنی تصدیقی دیگر بر تقریباً همان چیزی که ناظم حکمت (۱۹۶۳-۱۹۰۲) سال‌ها پیش گفت:

"من نمی‌دانم که اسپرانتو (به‌زودی) زبان جهانی خواهد شد یا نه، و به‌نظر من این مسئله آن‌قدر هم مهم نیست: برای انجام این امر، زمان زیادی وجود دارد. به‌نظر من مسئله‌ی مهم این است که هم‌اکنون انسان‌هایی وجود دارند که برای ایده‌ی زبان اسپرانتو در تلاش و مبارزه‌اند. توصیه‌ی من به پدر و مادرها این است که اسپرانتو را به فرزندانشان خود بیاموزید."

در پایان، جمله‌ای از این راند (الیسا روزن‌بام) (۱۹۸۲-۱۹۰۵)، فیلسوف روسی‌ال‌اصل آمریکایی و مبدع عین‌گرایی (یا برون‌گرایی که مبتنی بر تثلیث فردگرایی، عقل و سرمایه‌داری است)، که عظمت دکتر زامنهوف را به‌گونه‌ی تازه‌ای تبیین می‌کند:

"هر کس که برای آینده به نبرد برخیزد، امروز در آینده زندگی می‌کند."

یعنی دکتر زامنهوف در بیش از یک قرن پیش، در آینده‌ی اکثریت مردمان کنونی دنیا زندگی می‌کرده است و ما پیروان او نیز در آینده زندگی می‌کنیم، پس به این اعتبار، ما و او هم‌عصریم - مگر نه آن‌که همیشه او را در کنار خود احساس می‌کنیم و گفتار و کردار و پندارش هم‌چنان برایمان جذاب و جدید است؟!

یافتن با تمامی انسان‌های جهان را بر مردم بنمایانیم، و آنان را عاشق و شیفته‌ی این ایده و آرزو کنیم، چرا که با وجود این عشق و طلب، خود ایشان بر تمامی مشکل‌های سر راه فایق خواهند آمد. عشق به تفاهم کامل با تمامی انسان‌های جهان: این رویا که هر کسی در هر جای جهان بتواند تمامی مجله‌ها، روزنامه‌ها، کتاب‌ها و سایت‌های اینترنتی دنیا را بخواند، همه‌ی برنامه‌های تلویزیونی گیتی را ببیند و به تمامی ایستگاه‌های رادیویی جهان گوش فرا دهد و هنگام مسافرت به هر نقطه از کره‌ی زمین به راحتی بتواند با سکنه‌ی آن‌جا ارتباط کامل برقرار سازد. همه بتوانند در همه‌ی نقاط زمین به تحصیل و کار بپردازند و با هر قوم و نژاد که بخواهند، بیامیزند - این است رویای زیبایی که به دکتر زامنهوف چنان انگیزه‌ای داد که با عشق و علاقه‌ی کامل تمامی عمر و تلاش خود را برای به‌وجود آوردن و پیش برد زبان مشترک جهانی اسپرانتو صرف کند. و اکنون نیز همین رویا باید به تمامی انسان‌ها عطش ارتباط برقرار کردن و تفاهم بین‌المللی را ببخشد و آنان را به سوی زبان بین‌المللی و بی‌طرف اسپرانتو، این سترگ عمرآورد دکتر زامنهوف، جذب کند.

کار ما: تبدیل جهل مرکب به جهل ساده

تا هنگامی که جهل، مرکب است - یعنی مشکلی وجود دارد، و آگاهی از وجود این مشکل، موجود نیست - هیچ امید برای رفع آن را نمی‌توان متصور بود. به‌عنوان مثال، احتمالاً کوررنگی یا دالتونیسیم برای هزاران سال در بین انسان‌ها وجود داشته است، ولی تا هنگامی که جان دالتون (۱۸۴۴-۱۷۶۶)، شیمی‌دان و فیزیک‌دان انگلیسی - که خود نیز کوررنگ بود! - از وجود چنین مشکلی آگاه نشد، هیچ‌کسی نمی‌توانست در جهت بهبود، رفع یا مقابل با آن، کاری بکند.

دنیا زبان مشترک جهانی ندارد و از نبود آن در رنج است، و در عین حال از وجود خود این مشکل هم بی‌خبر است. یعنی در زمینه‌ی مشکل زبان بین‌المللی جهل مضاعف یا مرکب وجود دارد. ما باید دنیا را از وجود مشکل ارتباطات در جهان آگاه کنیم و سپس در پی جستجوهای خود ایشان، به آن‌ها بگوییم که راه‌حل آن را نیز نابغه و انسان دوست بزرگی بیش از یک قرن پیش و

Ek

نرم افزاری برای کلاhek نویسی در اسپرانتو

علی کوثری - کنگاور

۱- ابتدا در مرورگر خود آدرس زیر را تایپ نموده تا وارد سایت EK شوید.

<http://www.esperanto.mv.ru/Ek/index.html>

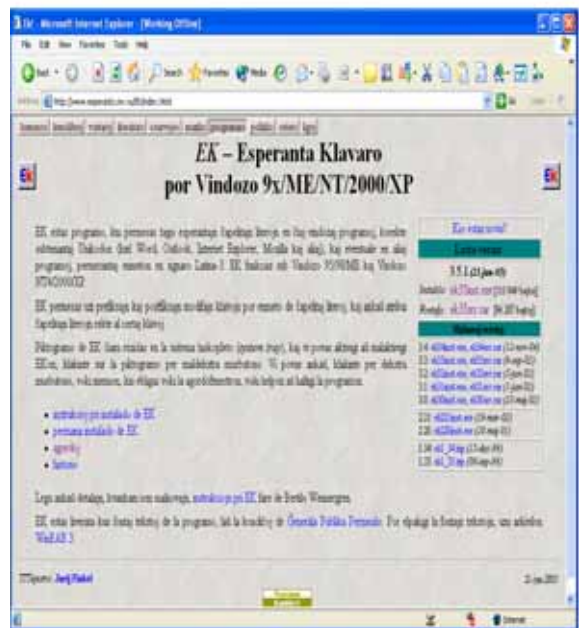
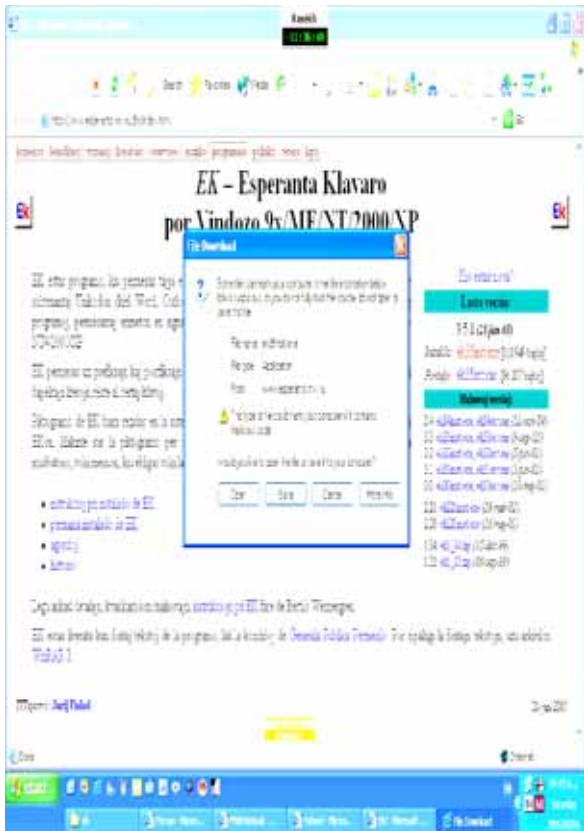
همان گونه که در تصویر می بینید در این سایت در سمت راست لینک‌هایی وجود دارد که با کلیک بر آن‌ها می‌توانید نسخه‌ای از برنامه را دانلود نمایید. البته در این سایت همه‌ی نسخه‌های برنامه قرار داده شده است که خوب طبیعی است که بهتر است جدیدترین نسخه را دانلود نمایید و نیازی به نسخه‌های قدیمی نیست.

جدیدترین نسخه شماره‌ی ۳۵ و مربوط به ۲۱ ژانویه ۲۰۰۵ می‌باشد و قدیمی‌ترین نسخه نیز نگارش ۳۳ - ۱ است مربوط به ۶ سپتامبر ۹۹. همراه با هر نگارش مجموعه‌ای از قلم‌ها وجود دارد که در صورت تمایل

همان‌گونه که می‌دانید در اسپرانتو شش حرف وجود دارد که به حروف کلاhek دار معروف‌اند. این حروف عبارتند از: ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ, ŭ

تا همین چند سال اخیر چون ماشین‌های تایپ و کامپیوترها فاقد امکان نگارش آن‌ها بود توصیه می‌شد که به جای این حروف از x یا h و یا از ^ استفاده کنید که افراد نیز به دلخواه استفاده کرده و حتی به میل خود آن را در اول یا آخر حروف کلاhek دار قرار داده و خلاصه نظم ثابت و معینی در این مورد وجود نداشت. اما دیگر این مشکل رفع گردیده و با نرم افزارهای ساده و رایگانی که به وجود آمده می‌توانید به راحتی حروف کلاhek دار را تایپ نمایید. در شماره‌ی هشتم با یکی از آن‌ها (Keyman) آشنا شدید. اینک به معرفی نرم‌افزاری جدید، قوی و ساده با توضیح کامل می‌پردازیم.

۸
49

تب Agordo را فعال نمایید زیرا در این حالت باید گزینه‌ی Neniu فعال باشد (به رنگ آبی). ولی اگر از ویندوز 9x/ ME استفاده می‌نمایید، گزینه‌ی دوم یعنی Balta را در حالت انتخاب قرار دهید. حال کار شما در تب Instalato تمام شده و برای ادامه‌ی کار تب Agordo را کلیک کنید.

۷- با کلیک بر تب مذکور این صفحه نمایان می‌گردد. در این بخش تنظیماتی برای استفاده‌ی بهتر وجود دارد.

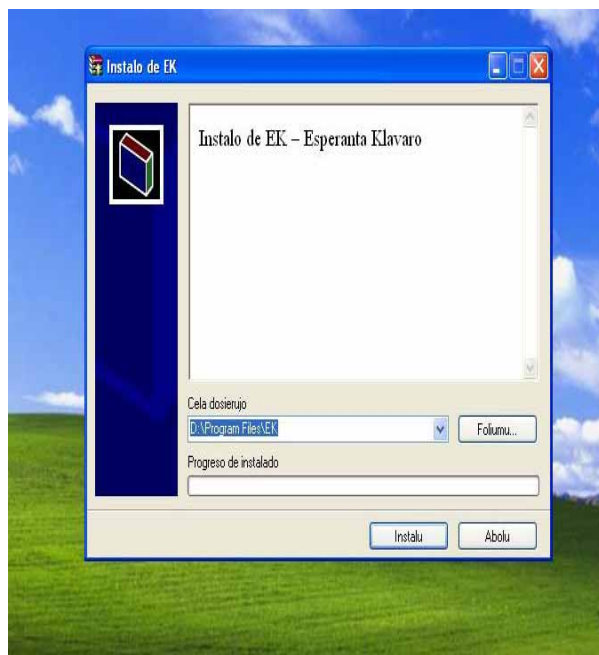

می‌توانید آن‌ها را هم دانلود و نصب نمایید. البته برای باز نمودن آن به برنامه‌ی Win rar نیاز دارید.

۲- برای دانلود جدیدترین نگارش (که تا به الان ۳۵ می‌باشد بر روی این لینک کلیک نمایید.

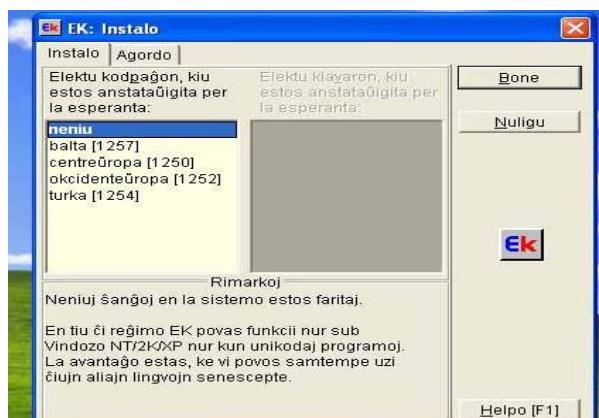
Instalilo: [ek35inst.exe](#)[110949 bajroj]

۴- حال به مکانی که نرم‌افزار را در آن نصب کرده بروید و برای نصب بر روی آن کلیک نمایید.

۵- صفحه‌ی نصب به زبان اسپرانتو باز می‌شود. برای ادامه بر روی instalu کلیک نمایید. اگر مکان پیش فرض برای نصب مورد پسند شما نیست بر روی Foliumu کلیک کرده و مکان مناسب را انتخاب نمایید. در ضمن با کلیک بر روی Abolu می‌توانید عملیات نصب را متوقف نمایید.

۶- بعد از چند لحظه این صفحه باز می‌گردد. در صورتی که از ویندوز NT/2000/XP استفاده می‌کنید نیازی به تغییر گزینه‌ها ندارید و برای ادامه‌ی کار

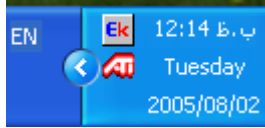

Rektaj klavoj -

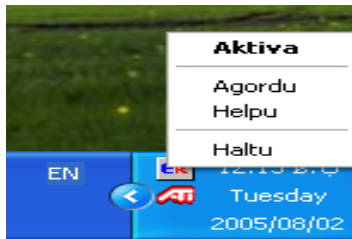
ابتدا مربع کنار آن را تیک بزنید. بر روی کشوی باز شونده کلیک نمایید. دو گزینه ظاهر می‌شود. (۱) Simono Pejno اگر این گزینه را انتخاب نمایید باید خودتان دو کلید را برای نگارش دو حرف باقیمانده انتخاب نمایید. به این منظور داخل مربع زیر حرف مورد نظر کلیک کرده و کلید مورد نظر خود را بر روی صفحه کلید فشار دهید. واضح است باید کلیدی را انتخاب نمایید که در هنگام تایپ اسپرانتو کاربردی ندارند، مانند کلید پ، ÷، چ، ج، و مانند آن. (۲) Sergio pokrovskij در صورت انتخاب این گزینه نیاز به تنظیمات بیشتر ندارید زیرا برای هر یک از حروف کلاهک‌دار کلیدی مشخص شده است.

در ضمن در صورت انتخاب هر یک از دو گزینه‌ی فوق باز هم می‌توانید با کلیک بر روی مربع زیر هر یک از حروف و آبی نمودن آن و فشردن کلید مورد علاقه‌ی خود،

۱۰- در حالت معمولی آیکون نرم افزار مانند شکل زیر برجسته می‌باشد یعنی خاموش بوده و برای نگارش حروف کلاهیک دار حتی اگر کلید های مربوط را هم فشار دهید، همان حروف روی صفحه کلید را تایپ می‌کند.

برای فعال نمودن آن، روی آیکون نرم افزار در نوار وظیفه کلیک نمایید تا شکل آن از حالت برجسته به حالت فرو رفته در آید.

توجه داشته باشید که در هنگام تایپ فارسی یا انگلیسی نرم افزار را در حالت برجسته یا خاموش

قرار دهید و تنها در صورتی که می‌خواهید به اسپرانتو بنویسید آن را در حالت فرو رفته یا روشن قرار دهید.

۱۱- اگر بر آیکون نرم افزار راست - کلیک نمایید چهار گزینه ظاهر می‌گردد.

- **Aktiva**: اگر کنار این گزینه تیک بگذارید نرم افزار فعال گردیده و به حالت فرو رفته در می‌آید.

- **Agordu**: کلیک بر آن شما را به صفحه تنظیمات می‌برد.

- **Helpu**: با کلیک بر آن راهنمای نرم افزار به زبان اسپرانتو در دسترس شما خواهد بود. در ضمن در مراحل نصب هم با کلیک بر F1 و یا Helpo این راهنما ظاهر می‌گردد.

- **Haltu**: جهت خروج از نرم افزار امید که معرفی این نرم افزار و توضیحات آن مفید بوده باشد. ★

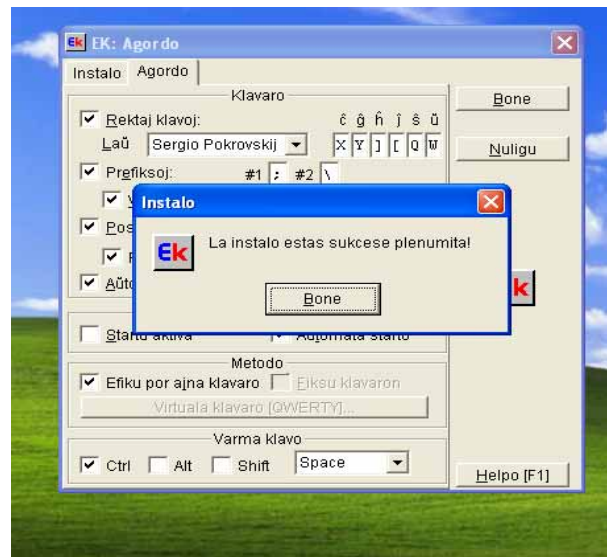
جای کلیدها را عوض کرده و به میل خود تنظیم نمایید. بعدا با کمی دقت و تمرین به جای هر یک از حروف کلاهیک دار بر روی صفحه کلید مسلط می‌شوید.

Prefiksoj - Postifiksoj -

اگر این گزینه چک مارک ✓ بخورد، بعد از حروف (C-S-G-J-H-U) که شکل کلاهیک دار هم دارند، فشردن کلید H باعث می‌گردد که حروف مذکور کلاهیک دار شوند و دیگر نیازی به اسفاده از آن شش کلید مخصوص نیست.

Ripeto de postifikso abolas ĉapiligon

در صورت علامت خوردن این گزینه، اگر بعد از (C-S-G-J-H-U) دو بار کلید H را فشار دهید کلاهیک حذف شده و بجای آن H نوشته می‌شود.

aŭ/eŭ Aŭtomata

چک مارک خوردن این گزینه سبب می‌گردد که هر گاه بعد از u حرف a یا e را تایپ نمایید به طور خودکار حروف aŭ/eŭ نوشته شود. بعد از تنظیمات در تب Agordo حالا Bone را کلیک نمایید.

۸- با کلیک Bone یک صفحه ی کوچک باز می‌گردد که با کلیک بر روی Bone آن را تایید نمایید.

۹- حالا دیگر برنامه Ek اجرا شده و در صفحه ی دستکاپ و در نوار وظیفه می‌توانید آیکون آن را مشاهده نمایید.

توجه نمایید بعد از نصب اگر از ویندوز ۹۸ استفاده می‌کنید باید رایانه را دوباره راهاندازی نموده تا نرم افزار فعال گردد.

آموزش زبان بین المللی اسپرانتو:

آسان‌ترین زبان دنیا

محمد رضا ترابی

اولین کتاب خودآموز اسپرانتو به فارسی در سال ۱۳۰۵ توسط بهمن شیدانی تالیف شده است که "اسپرانتو در ۲۰ درس" نام دارد و هنوز هم با گذشت زمان نسبتاً طولانی قابل استفاده و توجه می‌باشد.

دومین خودآموز اسپرانتو در سال ۱۳۵۴ توسط دکتر ناصرالدین صاحب الزمانی به نام "زبان دوم" منتشر شده است که حقیقتاً کتابی بس ارزشمند و درخور توجه است. این کتاب مرجع خوبی برای دستور زبان اسپرانتو است و کم‌تر اسپرانتودان ایرانی را می‌توان یافت که هنگام زبان‌آموزی از مراجعه به این کتاب بی‌نیاز بوده است.

سومین کتاب خودآموز جامع اسپرانتو به فارسی را اسپرانتودان برجسته‌ی ایرانی مهندس احمد رضا ممدوحی تالیف کرده است. وی که اسپرانتو را از سال‌های نوجوانی به طور خودآموخته فرا گرفته است و سال‌ها تجربه‌ی تدریس اسپرانتو در سطوح مختلف را از سر گذرانده است اینک تجربیات و دانش خود را در کتاب "آموزش زبان بین‌المللی اسپرانتو: آسان‌ترین زبان دنیا" تقدیم دوست‌داران و علاقه‌مندان به آموزش اسپرانتو نموده است. کتاب دارای ۶۲۴ صفحه و ۷ بخش اصلی است، در واقع ۵ کتاب در یک مجلد است: ۳ دوره‌ی مبتدی، متوسطه و پیشرفته و دو واژه‌نامه‌ی فارسی - اسپرانتو و اسپرانتو - فارسی را در خود جای داده است. می‌توان گفت که کامل‌ترین کتاب آموزشی و مرجع دستور زبان اسپرانتویی است که تاکنون در ایران منتشر شده است و با تفصیل و دقت درخور شایسته‌ی مولف ارجمند نکات

دستوری اسپرانتو در آن شرح داده شده است.

مقدمه و پیش‌گفتار ۲۱ صفحه‌ای عالمانه‌ی نویسنده، شرح گزیده و گویایی است از موضوع زبان و ضرورت‌های آموزش زبان و معرفی زبان اسپرانتو به عنوان زبان بین‌المللی. بخش مرجع دستوری زبان که از صفحه‌ی ۴۳ شروع می‌شود و در کل ۲۸۸ صفحه‌ی کتاب را به خود اختصاص داده است، یکی از کامل‌ترین مراجع دستوری زبان اسپرانتو به فارسی می‌باشد و به نیکویی نکته‌های دستوری شرح داده شده‌اند هر چند نگارنده‌ی این سطور ایراداتی را بر بعضی موارد آن وارد می‌داند - مثلاً ص ۳۰۶ و جدول مطرح شده در آن‌جا - اما این باعث نمی‌شود که از ارزش کار نویسنده کاسته شود و شایسته‌تر آن بود که چنین مواردی - که جای بحث هم دارند - در چنین کتاب مرجع و خودآموزی گنجانده نمی‌شد.

دوره‌ی مبتدی: این بخش از سمت چپ کتاب از صفحه‌ی ۱۰ با آموزش الفبا و شیوه‌ی نگارش آن آغاز می‌شود. استفاده از تصویر به منظور تفهیم مطالب، استفاده از درشت‌نمایی واژگان و نگارش طرز تلفظ، استفاده از نقطه‌گذاری به منظور رعایت سیلاب‌ها و پاسخ‌نامه از ویژگی‌های این بخش است.

دوره‌ی متوسطه: این بخش از سمت چپ کتاب از صفحه‌ی ۹۴ آغاز می‌شود. در این بخش متون اسپرانتویی بیش‌تری قرار داده شده است و تمرین‌های بیش‌تری برای زبان‌آموزان ارائه می‌شود. واژه‌هایی که مورد استفاده قرار گرفته‌اند، واژه‌هایی پرکاربرد در ارتباطات روزمره هستند و مطالب انتخاب شده نیز آگاهانه در خدمت توانمند کردن زبان‌آموز است.

نسل آینده‌ی اسپرانتوانان ایرانی از این کتاب توشه‌ها برخواهد چید.

انجمن آموزگاران اسپرانتو ایران این کتاب را به عنوان کتاب درسی کلاس‌های اسپرانتو در ایران برگزیده است و مبنای استاندارد آموزشی خود را بر این کتاب بنا نهاده است. هم‌اینک در کلاس‌های آموزش اسپرانتو که زیر نظر انجمن برپاست از این کتاب بهره گرفته می‌شود. ★

نام کتاب: آموزش زبان بین‌المللی اسپرانتو: آسان‌ترین زبان جهان

مؤلف: احمدرضا ممدوحی

شابک: ۹۶۴-۵۰۴-۰۰۴-۳

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۸۴

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰ ریال

تعداد صفحات: ۶۲۴

چاپ و نشر: انتشارات آرویج

مرکز پخش: انجمن اسپرانتو ایران

دوره‌ی پیشرفته: این بخش از سمت چپ کتاب و از صفحه‌ی ۱۳۸ آغاز می‌شود. در این بخش با ادبیات و فرهنگ اسپرانتو آشنا می‌شویم و پیش‌درآمد خوبی برای ورود به ادبیات گسترده‌ی اسپرانتو است.

واژه‌نامه‌ی دوسویه‌ی اسپرانتو - فارسی - اسپرانتو که شامل ۷۵ صفحه می‌شود دربردارنده‌ی همه‌ی واژه‌های استفاده شده در کتاب است با این واژه‌نامه زبان آموز در مرحله نخست بی‌نیاز از مراجعه به کتاب دیگری است و خودآموز در واقع قائم به ذات خود است!

ایرادی که می‌شود به کتاب گرفت حجیم بودن آن است که صحافی نه‌چندان خوب آن باعث کوتاه بودن عمر مفید کتاب می‌شود و دیگر این که حداقل می‌شد آن را به دو کتاب آموزش درس به درس و دستور زبان اسپرانتو تبدیل کرد تا چنین مشکلی پیش نیاید، گرچه مزیتی که اکنون وجود دارد و آن تجمیع کتاب است دیگر وجود نمی‌داشت!

انتشار چنین کتاب گراندتری جای سپاس و شادمانی دارد. به نویسنده‌ی آن برای کار بزرگی که انجام داده است تبریک می‌گوییم و تردیدی نیست که

جلد کالینگور: ۵۵۰۰۰ ریال

جلد شومیز: ۳۹۵۰۰ ریال

فرهنگ جامع اسپرانتو - فارسی

کم‌نظیر در مقایسه با واژه‌نامه‌های همسان
بی‌نظیر در میان واژه‌نامه‌های اسپرانتویی

تالیف استاد عارف آذری
(عضو افتخاری انجمن جهانی اسپرانتو)

مرکز پخش: مؤسسه سبزاندیشان

۸۸۳۴۸۹۲۹

تهران، صندوق پستی: ۱۸۴ - ۱۷۷۶۵

موسسه‌ی سبزاندیشان، انجمن اسپرانتوی ایران

همه‌ی علاقه‌مندان و دوستداران اسپرانتو را
دعوت به عضویت می‌کند!

- ★ برای تقویت فعالیت‌های فرهنگی اسپرانتو
- ★ گسترش و به کارگیری اسپرانتو
- ★ حمایت از اسپرانتو
- ★ استفاده از تخفیف‌های ویژه

عضو انجمن اسپرانتو ایران شوید!

سنگ داغ

آ. گایدار

“هر کس این سنگ را به بالای کوه ببرد و در آن جا آن را بشکند، جوانی‌اش به او باز خواهد گشت و زندگی را از اول شروع خواهد کرد”.

ایواشکا خیلی پکر شد. او همه‌اش هشت سال داشت. شروع زندگی دوباره برای او، یعنی دوباره بچه شدن، جای خود را خیس کردن، اختیار خود را نداشتن، و بدتر از همه دوباره در کلاس اول نشستن — نه، ایواشکا اصلاً دلش چنین چیزی را نمی‌خواست. باز اگر این سنگ می‌توانست یک سره او را از کلاس اول به کلاس سوم ببرد، خوب، بد نمی‌شد! اما جادویی‌ترین سنگ‌ها هم نمی‌توانند این کار را بکنند.

ایواشکا از سنگ دور شد. راه را پیدا کرد و به سوی خانه روانه شد. وقتی از کنار باغ کالخور می‌گذشت دوباره پیرمرد نگهبان را دید. با خود گفت: “این پیرمرد می‌توانست کتکم بزند، از من شکایت کند اما، او دلش برابم سوخت. حالا من باید برایش دل بسوزانم. باید جوانی‌اش را به او برگردانم تا این قدر سرفه نکند، وقت راه رفتن نلنگد، و این‌طور سنگین نفس نکشد”.

ایواشکای خوش قلب با افکاری چنین والا به پیرمرد نزدیک شد و ماجرای سنگ داغ را برایش تعریف کرد. پیرمرد از ایواشکا تشکر کرد، اما نخواست که باغ را رها کند و به جنگل برود. آخر هنوز آدم‌هایی پیدا می‌شدند که بخواهند از فرصت استفاده کنند و در غیاب او دست به تاراج باغ بزنند.

اما پیرمرد به ایواشکا دستور داد که سنگ را از کنار باتلاق بردارد و به بالای کوه ببرد. خود او بعداً فرصت می‌کند و یک تُک پا به بالای کوه می‌آید و سنگ را با چیزی می‌شکند.

ایواشکا از این جواب خیلی آزرده شد. اما نخواست که از دستور پیرمرد سرپیچی کند. صبح زود روز بعد ایواشکا یک گونی و یک جفت دستکش کلفت — برای این که دستش را نسوزاند — برداشت و به سمت باتلاق راه افتاد.

در دهکده مرد پیر تنهایی زندگی می‌کرد. او مردی نحیف بود. زنبیل و سبد می‌بافت، نگهبانی باغ متعلق به کالخور^(۱) را می‌کرد و از این راه‌ها نان خود را به دست می‌آورد.

او از سال‌ها پیش و از دوردست‌ها به دهکده آمده بود. مردم ده از همان بدو ورودش فوراً دریافته بودند که این آدم سختی‌های بسیاری در زندگی‌اش دیده است. او می‌لنگید و موهای سر و صورتش سفید شده بود. بر روی چهره‌اش از لب‌ها تا گونه اثر یک چاک عمیق دیده می‌شد و همین چهره او را حتی زمانی که می‌خندید، غمگین و عبوس نشان می‌داد.

یک روز، ایواشکا کودریاشکین، پسر بچه دبستانی، به باغ کالخور خزید تا دور از چشم همه تا می‌تواند سیب بچیند و بخورد و دلی از عزا در بیاورد، اما پسرک سر خورد و بر روی بوته‌ی خاردار انگور فرنگی افتاد و نگهبان پیر هم همان جا یقه‌اش را چسبید.

ایواشکا منتظر بود که نگهبان او را کتک بزند و یا دستش را گرفته به دبستان ببرد و ماجرای سیب‌دزدی‌اش را به مدیر یا ناظم بگوید. اما پیرمرد این کارها را نکرد. دلش برای ایواشکا سوخت. پسرک را به طرف درب باغ برد و بدون این که چیزی بگوید، ره‌ایش کرد.

ایواشکا خجلت زده و آزرده ناخودآگاه و بی‌هدف به طرف جنگل رفت. در حال پرسه‌زدن در جنگل راه را گم کرد. در کنار باتلاق چشمش به سنگ بزرگی افتاد که سطح آن از خزه‌ای سبز — آبی‌رنگ پوشیده شده بود. خسته بود. روی سنگ نشست تا کمی استراحت کند، اما با فریادی از جا جهید. سنگ مثل آتش داغ بود. ایواشکا حیرت‌زده به سنگ خیره شد. خوب که دقت کرد اشکال حروف‌مانندی بر روی آن دید.

شکی نبود که این باید یک سنگ جادو باشد. ایواشکا فوراً این را فهمید. تکه چوبی پیدا کرد و با حوصله و دقت گِل‌ها و خزه‌ها را از روی حروف زدود و این نوشته‌ها را خواند:

بدتر و وحشتناک‌تر از مرگ این بود که در همان حالت بی‌هوشی و هوشیاری می‌شنیدم که دشمن دارد بر ما پیروز می‌شود. اما وقتی به خود آمدم، دیدم که خطر رفع شده و ما دوباره در حال حمله به دشمن هستیم.

و ما سعادت‌مندانه دست‌های استخوانی یکدیگر را می‌فشردیم و آرزو می‌کردیم که کشورمان بعد از ما همان‌گونه باشد که اکنون هست - بزرگ و توانا! خُب، همین یعنی خوشبختی! حالا زندگی دوباره به چه درد من می‌خورد؟ جوانی دوباره را می‌خواهم چه کار کنم؟ درست است که جوانی‌ام خیلی سخت گذشت، اما در عوض پاک و شرافت‌مندانه گذشت.

پیرمرد ساکت شد. به آرامی چپق‌اش را درآورد و روشن‌اش کرد. ایواشکا در حالی که در خود فرو رفته آهسته گفت:

— بله، پدر بزرگ! عجب سرگذشتی! اما پس من برای چه این سنگ را با آن همه سختی به بالای کوه آوردم؟
— بگذار همین جا جلوی چشم بماند. بعدا خودت خواهی دید فایده این کار چه هست.

سال‌ها از آن ماجرا گذشته است. اما سنگ هم‌چنان دست‌نخورده و سالم در جای خود قرار دارد. آدم‌های زیادی تاکنون آن را دیده‌اند. می‌آیند و می‌ایستند و نگاهش می‌کنند. به فکر فرو می‌روند. اما پس از دقایقی سری‌تکان می‌دهند و از آن دور می‌شوند.

یک روز هم من در آن جا بودم. نمی‌دانم به چه علت آن روز دل و دماغ خوشی نداشتم. فکر کردم، "بزنم سنگ را بشکنم و زندگی را دوباره شروع کنم!"

مردد ایستاده و به سنگ نگاه می‌کردم. مدتی طولانی بر جای ماندم و بالاخره تصمیم گرفتم: نه! چرا نه؟ چون همسایگانم را در نظر آوردم که مرا به یکدیگر نشان می‌دهند و به ریشخند می‌گویند: "نگاهش کنید! این همان احمقی است که دوباره خود را جوان کرده! همان است که نتوانست آن‌طور که باید و شاید زندگی کند. نتوانست بفهمد که خوشبختی در چیست، و حالا می‌خواهد همه چیز را از اول شروع کند." سیگارم را با سنگ داغ روشن کردم و به راه خود ادامه دادم.

برگردان: م. پ. حبیب‌پور

- ۱- کالخوز: مخفف عبارت "اقتصاد اشتراکی یا کشاورزی اشتراکی" است.
- ۲- تزار یا تسار: پادشاهان روسیه که به تقلید از امپراطوران روم خود را "تزار" می‌نامیدند.
- ۳- انقلابیون روسیه به ارتش امپراطوری "ارتش سفید" می‌گفتند. بعدها از ضد انقلاب عموماً با این عنوان یاد می‌شد. انقلابیون نیز لقب "سرخ‌ها" یا "ارتش سرخ" را داشتند.

پس‌ک به دشواری توانست سنگ را از گِل چسبیده باتلاقی بیرون بکشد و به پای کوه ببرد و روی علف‌های خشک قرار دهد. نفس‌زنان با خود فکر می‌کرد:

"حالا سنگ را می‌برم و بالای کوه می‌گذارم. پیرمرد چلاق می‌آید و آن را می‌شکند و جوان می‌شود و زندگی را از سر می‌گیرد. مردم می‌گویند که او خیلی مشقت کشیده است. طفلک پیر است، تنها است، علیل است، و البته که حتی یک روز خوش هم در زندگی‌اش ندیده است. بگذار این پیرمرد بیچاره هم مثل دیگران کمی روی خوشی را ببیند."

ایواشکا سرگرم چنین افکاری سنگ داغ را به هر زحمتی بود به بالای کوه رساند و هن‌هن کنان منتظر پیرمرد ماند.

هنوز خورشید از پشت کوه‌ها سر برنیاورده بود که پیرمرد خود را در بالای کوه به ایواشکای یخ‌زده از سرما رساند. پس‌ک شادمان از دیدن پیرمرد اما شگفت‌زده فریاد برآورد:

— پدر بزرگ، پس چرا چکشی، تبری چیزی با خودت نیاوردی. نکنند می‌خواهی این سنگ را با کف دست‌هایت بشکنی؟

— نه ایواشکا. من امیدوار نیستم که سنگ را با کف دست‌هایم بشکنم. در واقع من اصلاً نمی‌خواهم سنگ را بشکنم. چرا؟ برای این که نمی‌خواهم زندگی را بار دیگر از سر بگیرم.

پیرمرد به ایواشکا نزدیک شد و با مهربانی دستی بر سرش کشید. پس‌ک احساس کرد که دست سنگین پیرمرد می‌لرزد. پیرمرد در حالی که به نوازش ایواشکا ادامه می‌داد، گفت:

— تو پس‌رم، البته فکر کرده بودی که من پیرم، چلاقم، علیل و بیچاره‌ام، آدم بدبختی هستم. اما این‌طور نیست. من در واقع خوشبخت‌ترین آدم دنیا هستم.

پایم را با باتوم شکستند. و این زمانی بود که ما بر علیه تزار^(۲) اعتصاب کرده بودیم و سنگ‌های خیابانی می‌ساختیم. دندان‌هایم را شکستند. و این زمانی بود که در زندان به اتفاق مبارزان سرودهای انقلابی می‌خواندیم. شمشیر دشمن صورتم را شکافت. و این زمانی بود که نخستین هنگ‌های خلقی ما در حال کوبیدن ارتش سفید^(۳) دشمن بود.

تیفوس گرفته بودم و در حالی که روی گاه‌ها در تب و هذیان به خود می‌پیچیدم، مرگ را به چشم می‌دیدم. اما

تاریخ اسپرانتوی ایران (۱۲)

علیرضا دولتشاهی

بهار، محمدضیاء هشترودی.

شین پرتو در مقاله‌ای کوتاه به بیان ارتباطش با جنبش جهانی اسپرانتو پرداخته است. این مقاله کوتاه در واقع به بهانه انتشار چاپ دوم خودآموز اسپرانتو تالیف بهمن شیدانی است و در دی ماه سال ۱۳۰۸ خورشیدی در روزنامه اطلاعات به چاپ رسیده است.

در میان گروندگان ایرانی جنبش زبان جهانی اسپرانتو، تاکنون با چهره‌های گوناگونی آشنا شدیم. این چهره‌ها هر یک در عرصه‌های گوناگونی به فعالیت می‌پرداختند. این گروه هر چند در عرصه ادبیات نیز گام‌هایی زده‌اند. اما این عرصه، اصلی‌ترین میدان فعالیت آنان نبوده است.

در این نوبت با چهره‌ای آشنا می‌شویم که ادبیات عرصه اصلی فعالیت وی بشمار می‌آید. گروهی وی را هیچ‌گاه در زمره اسپرانتودانان نشناخته‌اند، اما بر اساس گزارشی چاپ شده از وی، او نه تنها در زمره اسپرانتودانان ایران که در زمره معلمان این زبان به شمار می‌آید و سابقه تدریس زبان جهانی اسپرانتو در فراسوی مرزهای جغرافیایی ایران در پرونده وی موجود است.

این چهره **علی شیرازپور پرتو** است که بیش‌تر به نام “شین پرتو” نامدار است. وی متولد سال ۱۲۸۶ خورشیدی در شهر کنگاور است و به سال ۱۳۷۶ در تهران به دیار باقی شتافت. زمانی که او در سمت دیپلمات ایرانی در هند سرگرم خدمت بود از دوستان نزدیک زنده‌یادان صادق هدایت و بزرگ علوی بود. مقدمات سفر صادق هدایت به آن دیار را فراهم کرد. اما بعدها از هم‌مشری با هدایت فاصله گرفت و تا جایی رفت که در رمان “بیگانه‌ای در بهشت” به هجو هدایت پرداخت.

شین پرتو در عرصه‌های گوناگون ادبی گام زده، از رمان گرفته تا نمایش و شعر. او در سال ۱۳۰۹ خورشیدی به انتشار نشریه‌ای ادبی، تاریخی و اجتماعی “آرمان” پرداخت. اما انتشار این ماهنامه بیش از ده شماره امکان نیافت. از همراهان وی در انتشار آرمان می‌توان به این افراد اشاره کرد:

نصراله فلسفی، بدیع‌الزمان فروزانفر، غلامرضا رشید یاسمی، احمد کسروی، صادق رضازاده مشفق، محمد تقی

۱۵

42

از دیگر آثار شین پرتو می‌توان به پهلوان زند (۱۳۱۲)، بهای عشق (۱۳۲۵)، قهرمان ایرانشهر (۱۳۳۲)، چشمه سیماب (۱۳۳۸) اشاره کرد.

بازخوانی مقاله شین پرتو می‌تواند نقطه‌ای تاریک از تاریخ جنبش اسپرانتو در ایران را روشن سازد. ★

منتشر شد:

خودآموز زبان بین‌المللی اسپرانتو

“آسان‌ترین زبان دنیا”

تالیف: احمد رضا ممدوحی

بها ۴۵۰۰۰ ریال

قطع نامه نود و یکمین کنگره جهانی اسپرانتو

نود و یکمین کنگره جهانی اسپرانتو با ۲۲۰۹ شرکت کننده از ۶۲ کشور در شهر فلورانس ایتالیا برگزار گردید.

با تاکید بر:

● این که دهه جهانی آموزش برای توسعه پایدار (۲۰۱۴-۲۰۰۵) چهارچوب مهمی برای گام برداشتن به سوی توسعه‌ای است که از نظر اجتماعی مطلوب، از نظر اقتصادی پایدار، از نظر فرهنگی مناسب و از نظر شناخت زیست محیط قابل تداوم است؛

● این که در حال حاضر هم در مقابل تنوع زیستی و هم در برابر تنوع زبانی و فرهنگی تهدیدات بزرگی وجود دارد که ناشی از وابستگی متقابل میان انسان و محیط طبیعی است؛

● این که تسلط کنونی یک زبان در مقیاس جهانی تاثیرات ناآرام کننده‌ای بر زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، و آموزشی از لحاظ قدرت دوام، بوم‌شناسی زبانی، و حق ارتباط بر جای خواهد گذاشت؛

● این که کوشش و تلاش جنبش اسپرانتو برای دموکراسی در عرصه زبان هم‌سو با ارزش‌های آموزش فراملی با هدف تربیت افرادی مطلع و شهروندانی فعال است که توانایی درک نقادانه خود و جهان پیرامون را برای مشارکت در فرآیند مسئولانه و هم‌بسته با دیگران داشته باشند.

- از جامعه اسپرانتودانان دعوت می‌نماید که فعالانه در تلاش‌هایی که در زمینه‌های مختلف برای پیشبرد برنامه‌های منطبق با اصول پروسه تغییر مورد نیاز مشارکت نموده، و زبان و شبکه خود را در خدمت این اهداف به کار گیرند.

- به دبیرکل سازمان جهانی اسپرانتو توصیه می‌نماید که با مشارکت دادن سازمان‌های غیراسپرانتویی به این مسایل در کنگره‌ها و فعالیت‌های آتی توجه بیشتری مبذول نماید.

- آمادگی جامعه اسپرانتودانان را برای همکاری با یونسکو و سایر سازمان‌ها با هدف آموزش مداوم برای پیشبرد صلح، عدالت اجتماعی، و تنوع فرهنگی اعلام داشته و توجه آنان را به جنبه‌های زبانی در توسعه پایدار جلب می‌نماید.

منبع: مجله اسپرانتو شماره ۱۱۹۵، سپتامبر ۲۰۰۶

اسپرانتو در کوله بار سفر

(دور دنیا در ۷۹ روز)

مانل وین یالس - یواخیم مارکووال

در شماره سوم مجله سال دوم بهار ۱۳۸۲ مقاله‌ای تحت عنوان "۸۰ روز دور دنیا با اسپرانتو" خواندید که ماجرای سفر دو اسپانیایی بود که با ایده گرفتن از کتاب معروف "دور دنیا در ۸۰ روز" اثر به یاد ماندنی ژول ورن سفر خود را در ۱۹ اگوست ۲۰۰۲ از لندن آغاز کردند و در ۶ نوامبر همان سال به لندن بازگشتند. گفتنی است که با یاری اسپرانتودانانی که در مسیر سفر بودند این مهم تحقق یافت. خلاصه‌ای از یادداشت‌های این دو جهانگرد را در مدت سه روزی که در ایران بودند در آن شماره خواندید. اکنون از این شماره شما را با این دو نفر همزمان از ابتدای سفر همراه می‌کنیم و در هر قسمت لحظه به لحظه با آنان خواهیم بود و به بخشی از کره زمین سفر خواهیم کرد و ماجراهای حقیقی و عینی را دنبال خواهید نمود.

۱۷

40

اطلاعات سفر:

سفر می‌کنیم و مجاهدت می‌ورزیم

ترکمستان	بدترین قطار	۶۵۰۰ یورو	هزینه کل
قطار یورو استار از لندن به پاریس	بهترین قطار	بخارا	دوست‌داشتنی شهر
ایران	بهترین اتوبوس	ایران	شگفت‌انگیزترین کشور
از ینین به ارومچی	بدترین اتوبوس	چین	بهترین اسپرانتیست‌ها
امریکا	بهترین کشور با بیش‌ترین اطلاعات جهانگردی	ولادیمیر (سمرقند)	بهترین راهنما
۷۹ روز و ۳ ساعت و ۱۲ دقیقه	مدت کل سفر	Wei Chi (چین)	بهترین راهنما در عنایت و التفات
عبور از آتلانتیک (اقیانوس اطلس)	گران‌ترین راه	۳	تعداد کشتی
پاریس ۶۰ یورو	گران‌ترین هتل	۱۵	تعداد قطار
لانجوآو (Langôuo) / ۲۵ یورو (چین)	ارزان‌ترین هتل	۸	تعداد اتوبوس

و برای نهضت این زبان مجاهدت می‌ورزیم!
جهانگردی موفق او و هم‌چنین سایر اقدامات و دیگر افکارش شایان تبریک است.

چرا او در سال ۲۰۰۲ دست به چنین سفری زد؟ خودش توضیح داد که این سفر مثل عبارتی است که وقتی از انتها خوانده شود مانند ابتدایش تلفظ می‌شود و به غیر از این وی در سنین ۴۰ و ۴۱ ساله شدنش دیگر افت می‌کند و به قولی سن بحران‌ها و تغییرات است، برای اجتناب از آن، تصمیم می‌گیرد سکان کشتی زندگی را به سمت دیگری هدایت کند و مسیر عادی آن را برهم زند. او باز هم موفق شد. علاوه بر این به قول کنفسیوس عارف چینی، “ آدم ۴۰ ساله دیگر پریشان فکر و سردرگم نیست”، و مانل در این دوران سنی به سر می‌برد.

من به عنوان یک چینی، خیلی خوشحالم که مانل جاده ابریشم و رودخانه یانگ زی را برای بخشی از مسیر سفر خود انتخاب کرد. یک سوم از ۷۹ روز در کشور پهناور ما بر او و دوستش گذشت. آن‌ها با چینی‌هایی از قوم‌های مختلف آشنایی پیدا کردند. در این کتاب نیز او ماجراهایی را حکایت می‌کند که خود ما چینی‌ها هم غالباً آن‌ها را تجربه نکرده‌ایم. مانل به ما نمایندگی می‌دهد که این جا مصادف با برگزاری کنگره جهانی اسپرانتو در پکن (جولای ۲۰۰۴) کتاب او را چاپ کنیم. او دوستی صمیمانه‌ای را با همکاران اسپرانتیست چینی ما برقرار کرده است.

من خودم اهل سفر و آدم راه و جاده هستم ولی نه آن‌گونه بلندهمت مانند مانل. او را به خاطر فعالیت‌های پرتوانش تمجید می‌کنم و بنا به درخواست او سطرهای بالا را با کمال میل برای کتاب خواندنی و شایسته او نوشتم.

پنگ زنگ مینگ و وان - چین ۲۰۰۴/۴/۴
خان مغول قوبلای قاآن به مارکو پولو یک گوی از جنس

هرچیزی را که انسان بتواند تصور کند، دیگران می‌توانند به آن تحقق بخشند.

ژول ورن
راه هزار مایلی با اولین قدم آغاز می‌شود.
لائوتسه تونگ

صندل سفید مزین به طرح‌های عجیب و غریب نشان داد و پرسید:

دوست — ما، مانل وین یالس، هم اندیش ما [اسپرانتیست‌ها] اهل کاتالونیا، به دور کره زمین فقط از طریق خشکی - دریا سفر کرد. او به رویای ژول ورن نویسنده شهیر فرانسوی - البته کمی بیش‌تر از ۷۹ روز، اما کم‌تر از ۸۰ روز و بدون هواپیما - تحقق بخشید.

کسی که در این سفر مانل را همراهی کرد و همسفر او بود - و نقش البته من می‌گویم خدمات گذرنامه‌ای را برای او داشت - کسی نبود جز یوآخیم مارکووال که از زبان اسپرانتو، زبان محبوب ما در این راه استفاده کرد.

من در شهرم چندبار جهانگردان را پذیرفته بودم و میهمان من بودند، از میان آن‌ها، کسی به اندازه مانل شتاب و عجله در سفر نداشت، او تقریباً می‌دوید گویی مسابقه می‌داد. اگر مسابقه هم بود، مانل پیروز شد. او خیلی کم‌تر از فیلیس فوگ، قهرمان داستان ژول ورن، هزینه کرد. Manuel Leguineche که در سال ۱۹۸۸ کتابی تحت عنوان “دور دنیا در ۸۱ روز” منتشر کرد، اعتراف نمود که چقدر سخت از سفر خود نتیجه گرفته است، علی‌رغم آن‌که وی در سفر کردن بسیار متبحر و مجرب است ولی مانل از او سریع‌تر این راه را پیمود.

بوسیله اسپرانتو کم‌پولی بر ثروت و کم تجربه بر آزموده پیروز شد.

اگر شرط بندی در کار بود مانل با اسپرانتو این شرط را برد. او مایه مباحات و غرور کاتالونیا است و نزدیک (و یا حتی بیش‌تر از) آن فیلیس فوگ افسانه‌ای انگلیسی. ما اسپرانتودانان به خاطر کار او به‌طور طبیعی بیش‌تر احساس غرور می‌کنیم.

مانل در نامه‌ای به من اشاره کرد: برای نهضت زبان اسپرانتو ما می‌بایست به دفعات کتاب‌های جالبی را به زبان‌های مختلف درباره‌ی آن انتشار دهیم، و این یک تبلیغ بسیار عالی برای زبان مان خواهد بود.

و این هم اقدام او: درباره‌ی سفرش به دور دنیا کتابی به زبان کاتالونیایی به چاپ رساند و به دنبال آن به زبان اسپانیایی و اسپرانتو ترجمه و منتشر شد. او همیشه برای نسخه‌هایی از این کتاب به سایر زبان‌ها آماده همکاری است. مانل حتی ایده‌ای را مبنی بر تحقق بخشیدن “جایزه بین‌المللی” برای آثاری به اسپرانتو درباره سفرها در ذهن می‌پروراند.

“نهضت” واژه‌ای سنتی برای فعالیت‌های اسپرانتویی ما است. می‌توانیم نمادهای متفاوتی از محتوای این واژه را نوسازی کنیم حتی در حد معنی اصلی آن: ما سفر می‌کنیم

اسپرانتو صحبت می‌کنند؟ این‌ها سوال‌هایی هستند که پاسخ دادن به آن‌ها واقعا مشکل است، چون به ثبوت رساندن تعداد متکلمین یک زبان غیردولتی که معمولاً در عرصه تجارت نیز چندان به کار نمی‌رود خیلی سخت است. چه کسی می‌تواند بداند که چه تعدادی مثلا در چین یا ترکیه انگلیسی حرف می‌زنند؟ هیچ‌کس، همان‌طور که ما نمی‌دانیم چه تعداد از آدم‌ها خارج از قلمرو کشورمان به اسپانیایی صحبت می‌کنند. شاید بتوان بر مبنای تعداد کلاس‌هایی که برگزار می‌شود یا آمار تعداد افرادی که به خاطر موقعیت‌های واقعی به این زبان حرف می‌زنند، چیزهایی را حدس زد ولی دیگر با وجود اینترنت حقیقتا نمی‌توان فهمید چند نفر این زبان را فرا گرفته یا می‌گیرند. پس به این ترتیب، در چنین شرایطی مناسب‌ترین پاسخ به سوال‌های بالا به شکلی نشان دادن این است که اسپرانتودانان‌ها در سرتاسر دنیا آن قدر که نیاز باشد وجود دارند و به غیر از آن، انسان‌های خاصی هستند که بیش‌تر علاقه مند به کمک کردن هستند تا این که فقط چیزی بخواهند و بگیرند.

این‌جا ما با این سفرنامه مدعی یک ایدئولوژی خشک یا مبلغ مدینه فاضله و آرمان شهر نیستیم. ما حتی از شما نمی‌خواهیم که عضو نهضت اسپرانتو شوید تا بشریت را نجات دهید. هدف واقعی کتاب این است که، با حکایات سفر و این که چگونه چنین سفری انجام یافت، شما را سرگرم کند. انگیزه‌های ما بسیار بودند از جمله: اسپرانتو چیزی بود که بیش‌تر از همه ما را خوشحال کرد، چون بدون کمک آن موفق نمی‌شدیم. این حرف ما را باور کنید چون عین حقیقت است که اسپرانتو در مقایسه با انگلیسی آنقدر ساده و آسان است که ارزش آن را دارد که در آن تأمل نمود و برایش تلاش کرد.

در این پروژه Manuel Leguinche یکی از نزدیک‌ترین جرقه‌ها را در ذهن ما زد و این ایده را به ما داد. وی در سال ۱۹۸۸ کتابی تحت عنوان "دور دنیا در ۸۱ روز" منتشر کرد. وی با تلاش تحسین برانگیز استادگونه‌اش در آن دوره تعریف می‌کند که چقدر سخت سفرش به نتیجه رسید. پیدا کردن کشتی، گرفتن ویزا، عبور از مرزها، هماهنگ کردن ساعات و غیره مشکل بود. ۸۰ روز سفر به دور دنیا به آسانی قابل سازمان دادن نیست و ما شک داریم، که آیا شرط را به خاطر مشکلات تکنیکی از دست بدهیم تا این که لذت روزهای سفر را خراب کنیم. Leguinche جدای از تجربیات شخصی که در

- این را یک پارسی به نام جمال‌الدین به من داد. می‌دانی این چیست؟
 - این یک شیء بسیار زیباست. حضرت والا من هیچ‌وقت نظیر آن را ندیده بودم.
 - و با این وجود، هر روز در طول زندگی‌ات آن را سراسر طی می‌کنی و تا لحظه مرگ نیز آن را ترک نمی‌کنی. این زمین است!
 مارکو پولو شگفت‌زده در حالی که چیزی درک نمی‌کند به خان نگاه می‌کند. خان توضیح می‌دهد:
 - این کره زمین است. خارق‌العاده است. نه؟
 - قضیه راجع به یک بازی مبتکرانه است. اما زمین مسطح است.
 - مارک آیا تو مطمئنی؟ تو جهانگرد بزرگی هستی، پس این را تو می‌بایست بدانی.
 - در کشور من می‌گویند که در مرزهای جهان بربرها زندگی می‌کنند.
 - تو فراموش کردی که این‌جا تو بربر هستی.
 - بله کاملاً حق دارید حضرت والا. من هفته‌ها، ماه‌ها، سال‌های بسیاری با اسب زمین را پیمودم، با این وصف آن همیشه حتی در نوک مرتفع‌ترین قله مسطح بود.
 - از من نپرس که پارس‌ها چگونه و با چه محاسبات عجیبی موفق شدند که این گوی را بسازند، اما آن‌ها با قاطعیت اظهار می‌کنند که اگر بشود از سطح زمین به حد کافی به سمت آسمان بالا رفت، از آن‌جا می‌توان کره زمین را مشاهده کرد.
 مارک لبخند به لب خشکش می‌زند. فکر می‌کند و می‌گوید:
 - حضرت والا اگر چیزی را که آن‌ها با قاطعیت می‌گویند درست باشد، به این معنی است که، اگر آدم از جایی چه با اسب یا کشتی حرکت کند و در مدت زمان کافی در همان جهت ادامه مسیر دهد .....
 قوبلای قآن که به شوق آمده: ..... او به همان نقطه آغاز حرکت باز خواهد گشت.

گزیده‌ای از کتاب سفرهای مارکو پولو

اثر موریل رومانو

*****

دلیل کلی قضیه سفر ما

معرفی

چندتا اسپرانتودان در دنیا وجود دارد؟ چه کسانی به

هم‌زمان با این سفر پادشاه اسپانیا آلفونسو سیزدهم درجه‌ی ارشدیت جامعه مذهبی الیزابلا کاتولیک را به او تفویض نمود.

بعداً، جنگ داخلی اسپانیا و جنگ دوم جهانی نهضت اسپرانتو را در این کشور متوقف ساخت و، پس از برپایی جنگ‌های بزرگ و تحریم‌های استراتژیکی، کم‌کم نهضت زبان اسپرانتو را عقیم ساختند تا سلطه‌ی زبان‌های ملی و در اصل انگلیسی را بر مردم به زور تحمیل کنند.

فراگیری آسان اسپرانتو و بیان ساده عقاید به‌وسیله‌ی آن باعث شده است که علی‌رغم همه‌ی موانع، مردم دنیا به آن همیشه صحبت کنند هرچند که تعداد متکلمین آن در مقایسه با ربع اول قرن ۲۰ تنزل یافته است. اما امروزه به مدد تکنولوژی انفورماتیک و مجاز بودن در برقراری ارتباط مردم با دورترین نقاط دنیا، این زبان از رشد و تحرک دوباره‌ای محظوظ می‌شود و در هر جایی که توانسته دوباره پا بگذارد و به همه‌ی کشورهای این کره خاکی راه پیدا کند و مردم در رابطه‌ای متقابل با یکدیگر به آسانی قرار گیرند. امروزه شرایطی وجود دارد که زمانی در رویای دکتر زامنهوف موج می‌زد تا اسپرانتو برجسته و پرقدرت رشد پیدا کند. شاید، اکنون، رویای او به تحقق پیوندد.

در حال حاضر انجام چنین مسافرتی سخت است اما غیرممکن نیست، می‌توانید ملاحظه کنید. در رمان ژول ورن، فیلیس فوگ [قهرمان داستان] نه باید بوروکراسی تشکیلات گمرکی را لمس کند و نه پلیس‌های مرزبان رشوه بگیرد تا تحمل کند. به جز این، در آن زمان، با نبودن هواپیما، مسافران دریایی تعدادشان خیلی بیش‌تر بوده است. برعکس، حالا وسایل حمل و نقل خیلی سریع‌السیرتند و

مسافرت‌های بسیارش به کشورهای دنیا داشت از حمایت دوستان فراوانش نیز بهره برد. ما تجربه سفر نداشتیم اما تصمیم گرفتیم از شبکه جهانی اسپرانتودانان کمک بگیریم و حسن نیت و اشتیاق را جایگزین این بی‌تجربگی کنیم، امید به این که بخت با ما یار باشد.

اسپرانتو

اولین بار قواعد دستوری اسپرانتو در سال ۱۸۸۷ توسط چشم پزشکی و زبان‌شناس لهستانی دکتر لودویک لازارو زامنهوف انتشار یافت. محل تولد او، واقع در منطقه یهودی‌نشین، با حضور لهستانی‌ها، آلمانی‌ها، و روس‌ها بود که او را از همان بدو جوانی به فکر یک زبان جهانی واداشت تا به وسیله آن همه‌ی مردم دنیا بتوانند با هم مرتبط باشند بدون این که زبان مادری را کنار بگذارند. بر مبنای مطالعات انجام گرفته درباره‌ی زبان‌هایی که او به آن‌ها آشنایی داشت و بر اساس منطق و سهولت قواعد و فراگیری آسان، قویا پایه‌های اولیه زبانی را طرح ریزی کرد که از زمان او پیشی می‌جست و با کاربرد این زبان تاکنون توسط اسپرانتیست‌ها در طول زمان صیقل یافته است.

در امپراتوری روسیه این زبان گسترش یافت و به‌زودی در فرانسه و سرزمین‌های کاتالونیا ریشه پیدا کرد. اولین انجمن مجمع الجزایر کاتالونیا در سال ۱۹۰۴ تاسیس شد و در آن افرادی تا / از آن سوی شبه جزیره پیرنه عضو شدند. در سال ۱۹۰۹ در بارسلون برگزاری پنجمین کنگره جهانی اسپرانتو برنامه ریزی شد و این ثابت می‌کند که در کشور ما اسپرانتو به چه قدرتی رسیده بوده است. زامنهوف در این کنگره شرکت کرد، و

که او خرید. دارایی ما سفر سخت و انعطاف‌ناپذیری خواهد بود برای این که ثابت شود با پول کم هم می‌توان چنین سفری را انجام داد.

فکر دیگر تراوش کرده و تصمیم از خیلی وقت پیش گرفته شده بود، چیزی که فقط ضرورت داشت لحظه مناسب و منتظر بودن برای شنیدن آوایی از درون بدن بود تا برای آغاز حرکت اعلام آمادگی کند. سال ۲۰۰۲ ظاهراً می‌تواند مناسب باشد: این سال مقلوب مایستوی است یعنی آن را چه از چپ به راست و چه از راست به چپ بخوانی یک‌جور خوانده می‌شود و تفاوتی نمی‌کند و از طرفی نیز در این سال ما ۴۰ - ۴۱ ساله می‌شویم، به قول گفتنی سن بحران‌ها و تغییرات است. برای اجتناب از آن، تصمیم گرفتیم تکان پر سرعتی به سکان کشتی زندگی خود بدهیم و آن را به طرف دیگری هدایت کنیم.

“آب زیاد، دریا‌های فراوان، کشتی‌های بسیار” این اولین تفسیر ما از نگاه به مسیر سفر فیلیس فوگ از روی نقشه بود. فکر کردیم که مسیر دیگری برای خود انتخاب کنیم، جاده ابریشم. از رم به مرکز چین، کاملاً برای ما مناسب بود. پس تصمیم گرفتیم سفری را به دور دنیا در ۸۰ روز، به وسیله‌ی اسپرانتو و از مسیر جاده ابریشم داشته باشیم.

به غیر از این، مسافرت با قطار نیز برایمان خوش آیند بود و قطارها همیشه شرایط رمانتیک و جالبی‌تری نسبت به اتوبوس‌ها دارند، مثلاً ماجراهایی که در قطار رخ می‌دهد برای داستان‌های رمان یا فیلم‌ها جذاب‌ترند تا وقایع توی اتوبوس.

وقتی برای دوستی توضیح می‌دادیم که می‌خواهیم حدود ۵۰۰۰ یورو خرج کنیم او گفت: بدون هواپیما در ۸۰ روز ممکن نیست، و اگر ما موفق بشویم می‌توانیم عنوانی برای یک کتاب بشویم، “چطور بدون هواپیما و فقط با ۵۰۰۰ یورو به دور دنیا سفر کنیم”. او معتقد بود، که بیش‌ترین هزینه‌ها شامل هزینه هتل، کشتی، اتوبوس، قطار، تاکسی، بلیط ابنیه‌های تاریخی، کتاب‌های راهنما، عکس و ویزا که به تنهایی چنان رقمی را در برمی‌گیرد می‌شود. پس برای سایر هزینه‌ها ...

— اگر شما کتابی تألیف کنید و نامش را همانی که من گفتم بگذارید، جوانان بیش‌ترین خریداران آن خواهند بود. در زمان فعلی خیلی‌ها فرصت دارند و می‌توانند ۵۰۰۰ یورو برای چنین سفری پس‌انداز کنند. پیام کتاب شما این باید باشد: ۵۰۰۰ یورو. ★

ادامه دارد ...

ضرورت ندارد برای آن که سر موعد مقرر به لندن برسی مجبور باشی یک کشتی با مخزن سوخت‌های عظیم بخری.

اگر آدم با لوازم الکترونیک قیمتی مثل دوربین عکاسی، دوربین فیلم برداری ویدیویی، کامپیوتر و غیره مسافرت می‌کند، ضروری است که فاکتور خرید این لوازم را از فروشگاه‌هایی که آن‌ها را تهیه کرده است به همراه شماره سریال آن‌ها با خود داشته باشد. به این ترتیب در گمرک اگر سوء ظنی برای دزدی بودن این وسایل وجود داشته باشد با ارائه اصل فاکتور و شماره سریال آن‌ها مشکل حل می‌شود.

فیلیس فوگ یک شوالیه اسرارآمیز بود که تقریباً نه کسی چیزی راجع به او می‌دانست و نه این که دارایی‌اش را از کجا به دست آورده است. فقط این را راجع به او می‌دانستند، وی آدم با اسلوبی است که هر روز فاصله بین خانه‌اش در خیابان ساویل رو را تا باشگاه رفورم در خیابان پال مال شماره ۱۰۱ با قدم‌های ثابت و عین هم طی می‌کند و همین جور بالعکس. ساعت باید همیشه وقت دقیق را نشان دهد. هر روز سر ساعت معینی از خواب برمی‌خاست. البته با برنامه‌ریزی قبلی سر ساعت مشخصی از خانه بیرون می‌رفت و سر ساعت برمی‌گشت. این وسواس و دقت بخرج دادن ذهن او را چنان مشغول ساخته بود تا جایی که خدمتکارش را اخراج کرد چون آب گرمی را که برای اصلاح صورت به خدمت آقا برد حرارتش به جای ۸۶ درجه فارنهایت، ۸۴ درجه بود. وضعیت او این گونه مشخص می‌شد. اما با همین شرایط “پاسه پارتو” به خدمت‌گذاری او پذیرفته شد. وی جوانی اهل پاریس بود که از پرسه زدن خسته شده بود و به دنبال خانه‌ای می‌گشت تا در آن خدمت کند و آرامش یابد. بیچاره نمی‌دانست، چه در انتظار اوست. فیلیس، که مرجع ما در این سفر است، روزها را پیش‌بینی کرد ولی نه مشکلات متعددی که در راه با آن‌ها جای برخورد داشت. او همه‌ی مشکلات را با سرآزیرکردن پوندهایش و گرو گذاشتن اموالش حل کرد. ۲۰ هزار پوند برای خرج سفر و ۲۰ هزارتای دیگر برای وقتی که اگر شرط را می‌باخت. در مقایسه با او محدودیتی داشتیم، ما نه چنین مال و اموالی در اختیار داشتیم، و اگر هم می‌خواستیم نمی‌توانستیم کشتی‌ها و فیل‌هایی بخریم

اشعاری از لایوس تارکونی

برگردان از اسپرانتو: علیرضا دولتشاهی

لایوس تارکونی^۱ در زمره بلند آوازه‌ترین سخنوران ادب اسپرانتو است. او در سال ۱۹۰۲ میلادی در مجارستان زاده شد. هفده ساله بود که زبان جهانی اسپرانتو را آموخت. سال‌ها به‌عنوان منتقد با نشریات ادبی و فرهنگی اسپرانتو زبان همکاری کرد. نشریاتی از قبیل: جهان ادبی^۲، نشریه کتابشناسی^۳، زبان - کتاب^۴ ...

تعدادی از آفریده‌های او عبارتند از:

برگ به برگ^۵ (۱۹۳۲) - پژوهشی در ادبیات اسپرانتو

گلچین ادبیات مجاری^۶ (۱۹۳۳)

تشنگی^۷ (۱۹۶۴) - مجموعه اشعار

همچنین سروده‌هایی از او در گلچین ۱۲ شاعر^۸ و نیز در گلچین ادبیات اسپرانتو^۹ درج شده است. تارکونی به سال ۱۹۷۸ جهان را بدرود گفت.

روی دیوار می‌رقصاند سایه‌ها را

داس سیمین ماه

می‌درد سیاهی آسمان را

سکوت، تنهایی، غروب

سه پاسبان اندوه‌اند

نگاه، آه بیهود می‌جوید

کسی را و چیزی را

فراسوی کوه

اندیشه‌ها جوانه می‌زنند، می‌پژمرند

و غرق می‌شوند به خاموشی

و زمان پیوسته در می‌گذرد

ساعتی ست یا لحظه‌ای

نک، پرنده ساعت

شب را فریاد می‌کند

رنجی در قلب،

فغان افسوس سر می‌دهد

زیرا که تنه‌است

سه پاسبان اندوه

غروب اتاق را پر می‌کند

در عبوری نرم

بر همه چیز می‌پیچد

توری از جادو

سکوتی بنفش

آنسوی دنیا رفته

ارابه ارغوانی خورشید

بادی ولگرد، آهسته زوزه می‌کشد

میان طراوت شفاق

از دور دست بانگ ناقوس

میان پنجره می‌لرزد

بر کوه روبرو چراغ‌ها می‌لرزد

مارپیچ تا فراز قله

درخشش چراغ خیابان

ماه

در جنگل
شب خاموش عطر آگین است
بیراهه‌ها را
ماه سیمین جامه
کنجکاوانه می‌جوید

کاج

خم نمی‌شود
از طوفانی مه‌لک
کاج سر فراز
از یوغ سال‌ها نیز

کنار پای او
می‌نشینم
با عمر کوتاه‌م

پل

رود دوان
میان باغی الوان.

بخواب آلودگی
آب دونده را
زیر یوغ دارد
هلال کاهل پل

بدرود

قطار آهسته
به راهم می‌کشاند
دره
در قفایم
با آفتاب وداع می‌گویدم

این واپسین بار است ؟

- 1- Lajos Tarkony , 2- Literaturo mondo
- 3- Bibliografia gazeto , 4- Lingvo – Libro
- 5- De paĝo al paĝo , 6- Hungara Antologio
- 7- Soifo , 8- Dekdu poetoj
- 9- Esperanta Antologio

در برابر زندگان یا مردگان!؟

حسین علیزاده

در توکیو، شهری که زیر سایه ی سیاه سیطره ی امریکایی ها قرار گرفته است را به تصویر می کشد. در این اثر، تاثیر نیرومند ژان پل سارتر و دیگر نویسندگان مدرن فرانسه به چشم می خورد.

با تولد "هیکاری" اولین فرزند پسر، که دچار معلولیت ذهنی بود، زندگی اوئه و کار ادبی او دچار بحران می شود. تحت تاثیر این بحران و رنجی که از آن می برد، اقدام به نوشتن رمان یک موضوع شخصی (۱۹۶۴) می کند. در این داستان، او از رنج های خود و این که چگونه می بایست با این فرزند زندگی کرد، حرف می زند. در سال ۱۹۶۵ *یادداشت های هیروشیما* را به رشته ی تحریر در می آورد که در آن، حقایق و اندیشه های خود را درباره ی قربانیان بمب های اتمی بازگو می کند. در سال ۱۹۶۷ رمان "فریاد خاموش" را منتشر می کند که در آن به اساطیر و تاریخ دهکده ی جنگلی در قرن حاضر می پردازد. در سال ۱۹۶۹ کتاب دو جلدی او به نام *به ما یاد بده چگونه با دیوانگی خود بزرگ شویم* منتشر می شود که باز هم از تجارت دردناک خود در رابطه با فرزند معلولش که هنوز لب به سخن نگشوده است سخن می گوید و از تاثیرات مرگ پدر در جنگ جهانی دوم.

در سال ۱۹۷۳ رمان *روح طوفان زده ی من* را به دست چاپ می سپارد و طی آن شرح رابطه ی پدری با کودک خود - که از طریق آواز پرنده ها، با خانواده اش ارتباط برقرار می کند - می پردازد. در سال ۱۹۸۳ اوئه کتاب *آی! جوانان عصر نو بیاخیزید*، باز هم به سراغ موضوع فرزند معلولش - که حالا دیگر سال های جوانی را پشت سر می گذارد - می رود و از پیشگویی ها، تخیلات و تصاویر شعری ویلیام بلیک در این کار بهره می گیرد. این کار نقطه ی اوج آثار اوئه درباره ی پسرش است.

گروه دوم آثار اوئه، درباره ی افسانه ها، اساطیر نمایشی و تاریخ بومی دهکده ی جنگلی زادگاه خود است که او توانسته ارتباط نزدیکی بین آن ها و زندگی مدرن شهری ایجاد کند. این گروه از داستان ها، با شکفتن غنچه ها، شکار بره ها آغاز می شود و با *فریاد خاموش* و *نامه هایی به سال های شیرین گذشته ی من* (۱۹۸۷)، ادامه پیدا می کند. این آثار، هسته ی مرکزی کل ادبیات اوئه را نشان می دهند. *بازی های هم زمان* نیز داستانی اسن که اوئه بر اساس انسان شناسی ژاپنی تصنیف کرده و افسانه و تاریخ را در کنار هم قرار می دهد.

اثر مهم دیگر او داستان درخت سبز شعله ور، یک سه گانه (تریولوژی) است. در این سه گانه، اوئه جهان بینی خود، تاریخ و افسانه های فولکور ژاپن را در یک کلیت واحد، ارایه می کند و موفق به خلق تصاویری از مردمی می شود که در یک دره زندگی می کنند. او در واقع می کوشد تا مدلی از زندگی عصر جدید را در این سه گانه ارائه دهد.

اوئه که از "نویسندگان چپ" بعد از جنگ جهانی است و برنده

جایزه ی ادبی نوبل که مهم ترین جایزه ی جهانی در نوع خود است در سال ۱۹۹۴ به نویسنده ی مشهور ژاپنی "کنزا بورو اوئه" تعلق گرفت. از آن جا که برخی از آثار اوئه به اسپرانتو و فارسی نیز ترجمه شده است، در این مقاله نخست به معرفی کوتاهی از این نویسنده و آثارش پرداخته و سپس ترجمه ی فارسی یکی از داستان های او را به اختصار بررسی می کنیم.

"اوئه و آثار او"

کنزا بورو اوئه در سال ۱۹۳۵ م. در دهکده ای از جزیره ی شیکوکو به دنیا آمد و کودکی او هم زمان با جنگ جهانی دوم بود. در آن زمان آموزش های نظامی در هر گوشه و کنار ژاپن به راه افتاده و امپراتور، به مثابه پادشاه و خدای سلطنت، بر سیاست و فرهنگ سایه افکنده بود. اوئه ی نوجوان، ناگهان در محاصره ی افسانه های ملی و تاریخی از سوئی و افسانه های بومی و سنتی شنیده ی خود از سوی دیگر، قرار گرفت.

بعد از مرگ پدر، در زمان جنگ جهانی دوم، مادر نقش پدر را نیز در آموزش او به عهده گرفت. دو کتاب *ماجرای هاکلیری فین* و *ماجرای عجیب نیلز هولگرسون* که مادرش برای او خریده بود، به گفته ی خودش تاثیر بی در و باقی گذاشته است که تا پایان عمر با او خواهد بود.

شکست ژاپن در جنگ جهانی دوم با خود تغییرات عظیمی را به همراه آورد که حتی دهکده ی کوچک و دورافتاده ی آن ها نیز از این تاثیر بر کنار نماند. در مدارس، بچه ها دیگر به جای باور به سلطنت مطلقه، به اصول دموکراسی فکر می کردند. کنشش نیرومند او نیز به سوی دموکراسی، او را وادار کرد تا دهکده ی آبا و اجدادی خود را ترک کرده و به توکیو برود. در واقع، تاثیرات نیرومند تغییراتی که در آن زمان، ژاپن را فراگرفته بود، تنها عاملی بود که می توانست اوئه ی شیفته جنگل و درخت را وادار کند زندگی روستایی خود را که پدران او قرن ها، از آن پاسداری می کردند، ترک کرده و به سوی شهر و دنیای جدید روان شود.

در هیجده سالگی، اوئه اولین سفر طولانی خود را با قطار به سوی توکیو آغاز کرد. یک سال بعد، او در بخش زبان و ادبیات فرانسه دانشگاه توکیو نام نویسی کرد.

اوئه از سال ۱۹۵۷ هنگامی که هنوز دانشجوی ادبیات فرانسه بود، کار نویسندگی خود را آغاز کرد. در سال ۱۹۵۸ یک مجموعه داستان کوتاه به نام دستگیره برای او جایزه ی آکوتاگوا را به ارمغان آورد، اولین رمانش به نام شکفتن غنچه ها، شکار بره ها (۱۹۵۸) موضوع آن تراژدی جنگ و ایجاد شکاف در زندگی جوانی روستایی است و در برابر مردگان (۱۹۵۷) داستانی کوتاه است. در رمان *جوانی که دیر آمد* (۱۹۶۱) اوئه زندگی جوانان دانشجو

که به کمک واژگان نمی‌توانست انجام دهد.

اوته می‌گوید که او از این طریق به قدرت درمانگر هنر باورمند شده است: "با وجود آن که من آدم ضعیف هستم، به کمک این باور تایید نشده می‌خواهم "تحمل خاموش تمام بدی‌ها" ی انباشته شده‌ی ناشی از پیشرفت دهشتناک تکنولوژی و ارتباطات قرن بیستم را داشته باشم. من به مثابه انسانی پیرامونی، حاشیه‌ای و دور از مرکز جهان، اکنون می‌خواهم - امیدوارانه، با فروتنی و داشتن سهمی انسانی - در جستجوی راهی باشم که بتوانم در التیام رنج‌های بشری و ایجاد تفاهم میان انسان‌ها سهیم باشم."

نظری درباره‌ی این ترجمه

۱- نخست یادآور شویم که مترجم کتاب آقای آذرهوشنگ از نویسندگان و اسپراتودانان ایرانی است که بی‌تردید تلاش ارزشمندی در برگردان این کتاب و معرفی یکی از نویسندگان برجسته‌ی ژاپن انجام داده است. ایشان که بیشتر آثار دیگری هم‌چون ترجمه "درخت بخشنده" سیلور استاین، "عصرانه" (داستان‌های کوتاه)، "روبه‌های جزیره‌ی دوستی" و "دوباره به خورشید سلام می‌کنم" نیز به بازار هنر و ادب عرضه کرده، متولد تهران است و در شماره‌ی دوم فصل‌نامه اسپراتوئی سبزاندیشان هم معرفی شده است. "در برابر مردگان" از جدیدترین ترجمه‌های اوست که از نثری روان و خوش‌خوان برخوردار است.

۲- روشن نیست که چرا از میان آن همه آثار اوته، این داستان که از نخستین آثار دوران دانشجویی و برگرفته از خاطرات و مشکلات همان دوران اوست، برگزیده شده است. آیا چون کوتاه و ساده‌تر بوده یا به خاطر یافتن مخاطبان احتمالی از میان دانشجویان (که امروزه قشر وسیعی از کتاب‌خوانان ایران تشکیل می‌دهند) ترجیح داده شده است؟ به‌رحال این انتخاب چندان مناسبی نبوده و بهتر بود که داستانی از دوران پختگی نویسنده که به‌خاطر آن‌ها برنده نوبل شده است، برای ترجمه برگزیده می‌شد نه این داستان که مضمونی چندان درخشان و دلپذیر ندارد، از لحاظ تکنیک داستان نویسی هم نوآوری‌ای در آن دیده نمی‌شود، بدتر این‌که در پیشانی کتاب و روی جلد آن که مزین! به چهره‌ی یک مرده؟ است عبارت "برنده‌ی نوبل ادبی ۱۹۹۴" آمده و این برای خواننده بی‌خبر موهب این معناست که لابد اوته به‌خاطر این داستان برنده‌ی نوبل شده است!

و البته این عبارت را می‌توانیم نه به مترجم محترم بلکه به ناشر نسبت دهیم که طبعاً خالی از انگیزه تجاری نبوده است، چرا که این داستان نزدیک به نیم قرن قبل از دریافت جایزه‌ی نوبل نوشته شده است!

۳- نه تنها علت ترجیح "در برابر مردگان" بر داستان‌های زنده‌تر اوته روشن نیست، بلکه این نیز معلوم نیست که این داستان و کتاب از چه زبانی به فارسی ترجمه شده است و اساساً درباره‌ی داستان جز سال نگارش آن (۱۹۵۷ م) که نخستین سال نویسندگی اوته است، در آغاز کتاب هیچ‌گونه توضیح دیگری نیامده است. در شناسنامه کتاب نیز، مشخصات نسخه‌ی اصلی که ترجمه از آن صورت گرفته دیده نمی‌شود و حال آن‌که وقتی زبان مبدا در ترجمه مشخص نشود، درباره‌ی دقت و صحت ترجمه نمی‌توان ارزیابی و داوری کرد.

۴- با بررسی و پرس و جویی که داشتیم، معلوم شد که این ترجمه هم‌چون برخی دیگر از آثار مترجم به احتمال قریب به یقین می‌باید از روی ترجمه اسپراتوئی اثر اوته صورت گرفته باشد یعنی که از زبان واسطه و نه از زبان اصلی (ژاپنی؟ یا شاید هم انگلیسی)، چرا که مترجم محترم اسپراتودان است و نه ژاپنی‌دان و لابد یک علت

جوایز گوناگونی در ژاپن شده است، اما جایزه‌ی ادبی نوبل که در سال ۱۹۹۴ به اوته تعلق گرفت، تاییدی دیگر است بر راه خلاقانه‌ای که او پیموده و مشوقی است برای ادامه‌ی آن.

"در برابر مردگان" داستانی است از اوته که ترجمه‌ی فارسی آن در سال ۱۳۸۱ برای نخستین بار توسط آقای غلامرضا آذرهوشنگ انجام گرفت و از سوی انتشارات میرکسری (در ۹۵ صفحه قطع رقمی) منتشر شد. پس از معرفی اوته که خلاصه آن را خواندید و این داستان که خلاصه آن در پی می‌آید، دو بخش دیگر نیز از سخنان اوته ضمیمه کتاب شده است: "ژاپن، سرزمین ایهام و من" سخنرانی او را در مراسم دریافت جایزه، و دیگر مصاحبه‌ای با او، با عنوان "گفت‌وگو با تاریخ".

"در برابر مردگان"

یک دانشجوی رشته‌ی زبان فرانسه، ناچار می‌شود که برای تامین مخارج خود و به‌عنوان کار موقت دانشجویی به حمل مرده و شماره‌گذاری اجساد در آزمایشگاه و مخزن سالن تشریح دانشکده‌ی پزشکی مشغول شود.

یک دختر دانشجو نیز همزمان با او وارد این کار شده و هر دو زیر نظر سرپرستی حدوداً ۵۰ ساله در زیر زمین و فضای چندش آوری شبیه غسال‌خانه‌ای مملو از مردگان کار می‌کنند. بیشتر داستان در توصیف محیط بدبو و اجساد مانده‌ی رو به فساد مردگانی است که در حوضچه‌های متعددی از محلول الکل نگهداری می‌شوند. به‌علت کمبود بودجه برای خرید اجساد تازه، برخی از مردگان سال‌ها در آن جا مانده‌اند و برخی از دوران جنگ هستند. دختر دانشجو که از طریقی نامشروع حامله است و قصد کورتاژ دارد، یک‌بار حالت تهوع یافته بر سطح لغزنده مرده‌خانه در می‌گلتد و به ناچار در بیمارستان بستری می‌شود. همین شرایط به نویسنده مجالی داده است تا برخی ویژگی‌های ناتوالیستی را با اندیشه‌هایی کمابیش بدبینانه و پوچ‌گرایانه همراه کند. گاهی نیز داستان از رویا گونه‌گی و نوع ضعیفی از سوررئالیسم خالی نیست. سرانجام کار پر زحمت دانشجوی پسر (نویسنده) و دختر در جابه‌جایی و پلاک‌گذاری جنازه‌ها نیز با یک تصمیم ناگهانی مسئولان بی‌ثمر می‌ماند و آن این‌که ناچار می‌شوند به کمک چند کارگر اجساد را برای سوزاندن به کامیون‌های حمل جنازه منتقل کنند. این درحالی است که تکلیف دست‌مزد آن‌ها هم روشن نیست و دختر دانشجوی بستری نیز ناگهان او را از خود می‌راند. پایان داستان چنین است "کاملاً قابل پیش‌بینی بود که کار سخت و عذاب‌آوری را در پیش خواهیم داشت و برای دریافت دست‌مزد هم معلوم نیست که خودم باید بروم و چک و چانه بزنم یا نه. به سرعت از پله‌ها پایین رفتم. بغضی غریب گلویم را می‌فشرد و هر بار که سعی می‌کردم آن را فرو بدهم دوباره بالا می‌آمد و راه گلویم را می‌بست."

*****

سخنرانی اوته در هنگام دریافت جایزه‌ی نوبل از بخش‌های خواندنی‌تر کتاب است که شما را به خواندن آن فرا می‌خوانیم و در این جا برای رعایت اختصار، باز هم فقط نکته پایانی آن را بازگو می‌کنیم.

اوته در پایان سخنرانی خود به موضوع معلولیت پسرش اشاره می‌کند و این‌که موسیقی و صدای پرنده‌ها توانست بر او آثار مثبتی گذاشته و او را با کوششی خارق‌العاده موفق به ساختن قطعاتی از موسیقی کند، تا اندکی از "اندوه انباشته در قلبش را بیان کند، کاری

کنگره‌ی جهانی اسپرانتو

نود و دومین کنگره‌ی بین‌المللی اسپرانتو

یوکوهاما - ژاپن ۱۳ تا ۲۰ مرداد ماه ۱۳۸۶

ثبت نام:

تا ۲۵ آذر ماه ۱۳۸۵

اعضای سازمان جهانی اسپرانتو

۱۴۵۰۰۰ تومان

غیر اعضا:

۱۸۲۰۰۰ تومان

جوانان:

۷۵۰۰۰ تومان

از ۲۶ آذر ماه تا ۲۸ اسفند ۱۳۸۵

اعضای سازمان جهانی اسپرانتو

۱۸۸۰۰۰ تومان

غیر اعضا:

۲۳۲۰۰۰ تومان

جوانان:

۱۳۸۰۰۰ تومان

از فروردین ۱۳۸۶ به بعد

اعضای سازمان جهانی اسپرانتو

۲۲۷۰۰۰ تومان

غیر اعضا:

۲۸۴۰۰۰ تومان

جوانان:

۱۷۰۰۰۰ تومان

توجه:

مبالغ ذکر شده ورودیه هستند و غیر قابل برگشت و انتقال به غیر می‌باشد و این بدان معناست که با ثبت نام و پرداخت هزینه‌ی شرکت در کنگره، هزینه‌ی پرداخت شده، در صورت انصراف شرکت‌کننده، به هر دلیلی قابل برگشت نمی‌باشد.

گروه جوانان به کسانی اطلاق می‌شود که متولد ۱/ ۱/ ۱۹۷۷ تا ۳۱/ ۱۲/ ۱۹۸۶ باشند. متولدین بعد از ۳۱/ ۱۲/ ۱۹۸۶ که همراه والدین خود شرکت می‌کنند مبلغی جهت ورودیه به کنگره نمی‌پردازند.

* نحوه‌ی پرداخت:

مراجعه به دفتر انجمن و پرداخت نقدی (لطفا حتما رسید را دریافت کنید)

تلفن ۸۸۳۴۸۹۲۹

خ انقلاب ایستگاه دروازه دولت خ خاقانی کوچه علیزاده پلاک ۳۳

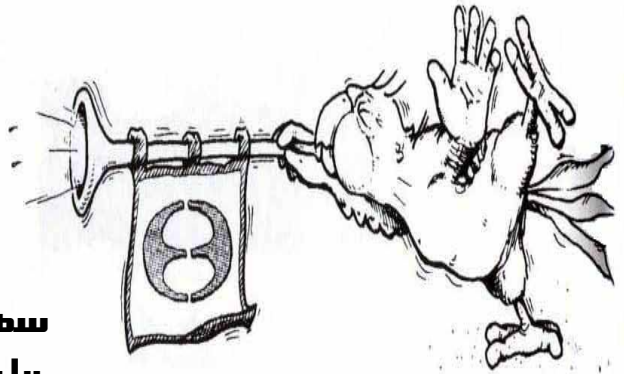
حساب ۰۵۸۴۱۰۰۳۳۵۳۳۱ عابر بانک سپه به نام محمدرضا ترابی (لطفا پس از واریز وجه به تلفن ۰۹۱۲۵۲۶۹۶۶ اطلاع دهید).

کپی‌رایت نیست اما آیا به لحاظ اخلاقی چطور؟ یعنی حق معنوی مترجم قبلی چه می‌شود؟ این درست به آن می‌ماند که به‌طور مثال یک نفر ترک یا اردو زبان (که فارسی هم بداند) ترجمه‌ی آقای آذرهوشنگ را به ترکی ترجمه کند و هیچ اسمی از ایشان نبرد و وانمود کند که کتاب را از زبان اصلی ترجمه کرده است. خلاصه از مترجم محترم که اسپرانتودان پرکار و هنرمندی است انتظار می‌رفت که دست‌کم این فرصت را برای بیان حسن و هنر ارتباطی اسپرانتو از دست نمی‌داد. ★

ترجیح این داستان قدیمی و نیم مرده وجود همان ترجمه‌ی اسپرانتویی بوده است. بدیهی است که این هم جای تعجب و سؤال دارد، اگر نگوییم جای تاسف زیرا حالا که ایشان از حسن زبان اسپرانتو استفاده کرده و هنر آن در ایجاد ارتباط و انتقال آثار ادبی جهانی به کار گرفته‌اند چرا نامی از مترجم اسپرانتوی کتاب اوته نبرده و غیرمستقیم وانمود کرده اند که از زبان اصلی به این خدمت پرداخته‌اند؟

درست است که ایران از لحاظ حقوق مادی تابع قانون

اشتراک مجله

**مشترکان مجله
سهام داران آن هستند!
برای حمایت از ادامه انتشار
مطبوعات، نشریه‌های
دلخواهتان را مشترک شوید!**

اولین و تنها مجله‌ی اسپرانتو زبان در ایران!

حق اشتراک یک ساله (۴ شماره)
با پست معمولی ۴۰۰۰۰ ریال
با پست سفارشی ۵۰۰۰۰ ریال

شرایط اشتراک داخل کشور

۱- لطفاً فرم اشتراک را پر کنید. ۲- حق اشتراک را به حساب جاری ۴۰۱۸۱۶۱۷ به نام فریبا نوری مجد، بانک رفاه کارگران، شعبه‌ی پاسداران، کد ۱۴۰ (قابل پرداخت در شعب سراسر کشور) پرداخت کنید. ۳- اصل فیش بانکی و فرم اشتراک را به نشانی تهران، صندوق پستی ۱۸۴ - ۱۷۷۶۵، مجله‌ی سبزاندیشان پست کنید.

شرایط اشتراک خارج از کشور

۱- لطفاً فرم اشتراک را پر کنید. ۲- مبلغ اشتراک برای:

- اروپای غربی: ۲۰ یورو.

- اروپای شرقی + آسیا + آفریقا + آمریکای جنوبی: ۱۵ یورو.

- آمریکای شمالی + ژاپن + کره‌ی جنوبی + اقیانوسیه: ۲۵ یورو می‌باشد.

۳- حق اشتراک را به یکی از حساب‌های زیر به نام *Universala Esperanto-Asocio* واریز نمایید و در فیش مربوطه کد *ires-u* را قید کنید.

MeesPierson, Postbus 749, 3000 AS Rotterdam (konto: 25.52.89.804);

ABN-Amro Bank, Postbus 949, 3000 DD Rotterdam (konto: 42.60.51.599).

و یا پست بانک در یکی از کشورهای زیر به نام *Universala Esperanto-Asocio*, Rotterdam واریز نمایید و در فیش مربوطه کد *ires-u* را قید کنید.

Belgio: 000-1631831-97; *Germanio* (Koeln): 3182 91 509 BLZ 370 100 50;

Nederlando: 37 89 64 ;

Svedio: 74374-0; *Svislando* (Bulle): 12-2310-0.

۴- در صورت امکان از طریق پست الکترونیکی فرم اشتراک را برای ما ارسال کرده و ما را از پرداخت حق اشتراک خود آگاه کنید.

فرم اشتراک در نشانی اینترنتی مجله نیز قابل دسترسی می‌باشد

<http://www.magiran.com/maginfo.asp?mgID=2899>

شماره‌های گذشته در دفتر مجله موجود می‌باشد

فرم اشتراک مجله

نام خانوادگی: _____ سن: _____ تحصیلات: _____

نام: _____ شروع اشتراک: _____ از شماره: _____

تاریخ: _____ شهر: _____ تلفن: _____

کدپستی: _____ امضاء: _____

نشانی: _____

۲۷
30